

Univerzita Palackého v Olomouci
Filozofická Fakulta
Katedra politologie a evropských studií

Bc. Sára Sívková

Čínské přímé zahraniční investice v Řecku

Magisterská diplomová práce

Vedoucí práce: doc. Mgr. Pavel Šaradín, Ph.D.

Olomouc 2022

Prohlašuji, že

- diplomovou práci včetně příloh jsem vypracovala samostatně a uvedla jsem všechny použité podklady a literaturu

- jsem si vědoma, že na moji diplomovou práci se plně vztahuje zákon č.121/2000 Sb. - autorský zákon (dále autorský zákon), zejména § 35 – využití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a využití díla školního a § 60 – školní dílo,

- beru na vědomí, že Univerzita Palackého v Olomouci (dále UP Olomouc) má právo nevýdělečně, ke své vnitřní potřebě, diplomovou práci užívat (§ 35 odst. 3 autorského zákona),

- souhlasím, aby jeden výtisk diplomové práce byl uložen v Knihovně UP k prezenčnímu nahlédnutí,

- souhlasím, že údaje o mé diplomové práci budou zveřejněny ve Studijním informačním systému UP,

- v případě zájmu UP Olomouc uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užití výsledky a výstupy mé diplomové práce v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona,

- použít výsledky a výstupy mé diplomové práce nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem UP Olomouc, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly UP Olomouc na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala vedoucímu své diplomové práce doc. Mgr. Pavlu Šaradínovi, Ph.D. za jeho čas a cenné rady, také za jeho přátelský přístup při odborném vedení práce. Dále bych chtěla poděkovat Ing. MSc. Kristíně Kironské, Ph.D. za její odborné rady.

Obsah

Obsah.....	4
Úvod.....	6
1 Hard power a soft power.....	17
1.1 Exkurz do historie typů státní moci.....	17
1.2 Rozdělení státní moci dle členění Josepha S. Nyeho	18
1.2.1 Vojenská síla	19
1.2.2 Ekonomická síla	21
1.2.3 Soft power	23
1.2.4 Smart power a sharp power	24
1.3 Tři zdroje vládní moci pro použití soft power.....	25
1.3.1 Kultura.....	25
1.3.2 Politické hodnoty.....	26
1.3.3 Zahraniční politika	28
2 Soft power v Číně	30
2.1 Historie užití soft power v čínské zahraniční politice	30
2.2 Současné trendy v užití čínské soft power.....	31
2.3 Prostředky přímé a nepřímé komunikace pro šíření soft power v Číně	32
2.4 Iniciativa Pásu a stezky.....	34
2.5 Obavy z čínské soft power.....	36
3 Příklady využití soft power Číny v Řecku.....	41
3.1 Iniciativa 16+1	41
3.2 Iniciativa Pásu a stezky v Řecku	42
3.3 Vliv soft power na zahraniční politiku Řecka	43
3.4 Čína v řeckých médiích	45
4 Aplikování teorie her na čínsko-řecké vztahy.....	47
4.1 Čína jako expanzivní síla.....	49

4.2 Čína jako defenzivní síla	51
4.3 Hra mezi Čínou a Řeckem.....	54
Závěr.....	58
Prameny a literatura	64
Seznam tabulek	78
Seznam obrázků	79
Abstrakt	80
Abstract	81

Úvod

Čínská lidová republika (dále také Čína) je zemí, která v posledních desetiletích dokázala nevídané, dokázala opustit kategorii rozvojových zemí a stát se zemí rozvinutou, přičemž z role příjemce rozvojové pomoci a investic se stala investorem globálního významu. Dle Světové obchodní organizace (WTO) je po roce 2001 zaznamenaný nárůst přímých zahraničních investic a rozvojové pomoci z Číny po celém světě, a to včetně Evropské unie a Řecka. Tato nebývalá transformace Číny přináší mnoho otázek, přičemž jednou z nich je otázka, jaké že jsou vlastně záměry čínské vlády? Ona již slavná citace, která bývá připisovaná Napoleonovi Bonaparte praví: „Nechte Čínu spát, protože až se probudí, otřese světem.“¹

Česká republika oficiálně uznává politiku „jedné Číny“, což v praxi znamená, že v prostředí mezinárodních vztahů považuje Čínskou lidovou republiku za jediného reprezentanta čínské vlády, a oficiálně tak odmítá tchajwanskou Čínskou republiku za zástupce Číny. K výše uvedenému je však třeba poznamenat, že i přes výše zmíněný oficiální status, udržuje Česko obchodní, kulturní a vědecké vazby s uvedeným Tchaj-wanem, jak je uvedeno na webu Ministerstva zahraničí České republiky², nicméně vazby s kontinentální Čínou převažují.

Zrod česko-čínských vztahů lze sledovat už před sto lety v roce 1919, když se tehdejší ministr zahraničí Edvard Beneš potkal s čínským protějškem Lou Tseng-Tsiangem, tak byl navázán první diplomatický kontakt³. V Česku má výzkum sinologie dlouhou tradici a na podporu studijní výměny mezi Českem a Čínou byl zřízen nejméně jeden výzkumný ústav. Jako příklady můžeme uvést Orientální ústav⁴ založený už roku 1922 nebo Česko-čínskou společnost⁵ působící od roku 1936. I přesto, že je výzkum Číny v Česku dlouho etablovaný, je nutné upozornit, že názory na to, jak Čínu zkoumat a jak k ní diplomaticky přistupovat, nejsou jednotné. Odborné názory se v Česku ohledně Číny velmi liší, přičemž je možné uvést dva dominantní přístupy ke zkoumání Číny, první sino-skeptický a druhý neutrální přístup.

V rámci sino-skeptického přístupu se část akademiků a veřejnosti domnívá, že je třeba na Čínu nahlížet s nedůvěrou, jelikož Čína zůstává oficiálně socialistickou velmocí a dopouští se mnoha

¹ Překlad z anglického originálu: „Let China sleep. For when she wakes, the world will tremble.“

² Oficiální stránky Ministerstva zahraničních věcí, Čína, fakta a data, 26.sprna, 2014, https://www.mzv.cz/jnp/cz/udalosti_a_media/fakta_a_data_k_aktualitam/cina.html

³ Sinoložka Bakeševá: Naše diplomatické vztahy s Čínou se začaly psát už na Transsibiřské magistrále, Asiaskop, Ivana Bakeševá, 6.červen, 2019

⁴ Oficiální stránky Orientálního ústavu Akademie věd České republiky, <https://orient.cas.cz/cs/>

⁵ Oficiální stránky Česko-čínské společnosti, <https://www.ccsopol.org>

prohřešků na poli lidských práv. Tito sino-skeptikové velmi často poukazují na pochybné praktiky Číny doma i ve světě, ať už se jedná o čínské nekalé obchodní praktiky⁶ nebo v posledních letech často zmiňované porušování lidských práv vůči různým etnikům⁷. Proti současné čínské politice se ohrazuje velká část české sinologické scény, lze k ní zařadit obzvláště Olgu Lomovou⁸, významnou sinoložku a spoluzakladatelku projektu Sinopsis⁹, vytvořeného ve spolupráci s katedrou sinologie Filosofické fakulty Univerzity Karlovy v Praze. Sinopsis je online periodikum, které na svých internetových stránkách velmi často publikuje kritické články vůči čínskému vedení a jeho postupům vůči čínským menšinám. Dále lze jmenovat třeba sinologa Ondřeje Klimeše¹⁰, který je členem Orientálního ústavu Akademie věd České republiky a publikuje řadu českých i anglických článků, které se zabývají právě novodobou perzekucí menšin v Číně¹¹.

Negativní postoj vůči Číně zaujímá i řada českých politiků, například předseda Senátu Miloš Vystrčil¹² v prosinci 2020 oficiálně navštívil Tchaj-wan, přičemž u příležitosti své návštěvy dal jasně najevo jeho politické preference, zvláště poté, co v oficiálním rozhovoru prohlásil: „Jsem Tchajwanec“. Na Vystrčilův komentář reagovala česká společnost velmi rozporuplně, jedna část vyjádřila souhlas s jeho podporou Tchaj-wanu a druhá část jeho čin označila za nepřijatelný.

Negativní názor na Čínu v české společnosti byl také posílen po listopadu 2019 v důsledku rozšíření nákazy COVID-19 a jak ukazují nedávné průzkumy CEIAS (Kironská et al., 2020), česká společnost není jednotná ve svém názoru na Čínu a převažuje spíše výhrady. V tomto průzkumu výzkumníci zjistili, že okolo 56 % respondentů vnímá Čínu negativně kvůli asociaci Číny s komunistickým režimem a kvůli tomu až 60 % respondentů vyslovilo silnou nedůvěru vůči Číně.

⁶ Čínský dumping ohrožuje pracovní místa v EU i USA. Unie chystá opatření, Euractiv, napsal Lukáš Hendrych, 2.března 2017 & České hutnictví ohrožují dumpingové ceny čínské oceli a drahé emisní povolenky, deník.cz napsala Lenka Králová, 6.června 2017

⁷ Kolaps lidských práv v Číně, Sinopsis, 27.ledna 2021 & Čína se pokusila popřít potlačování obyvatel v Sin-ťiang. Twitter zablokoval tisíce státních účtů, iRozhlas, 3.prosinec 2021

⁸ Například velmi kritická knižní recenze profesorky Lomové na knihu Dějiny Čínské lidové republiky (2019) od autorů Ivany Bakešové, Ondřeje Kučery a Martina Lavičky, Lomová (2020)

⁹ <https://sinopsis.cz>

¹⁰ Oficiální stránky Orientálního ústavu Akademie věd České republiky, Mgr. Ondřej Klimeš, Ph.D., <https://orient.cas.cz/cs/lide/Mgr.-Ondrej-Klimes-Ph.D./#basic>

¹¹ Sin-ťiang je jako věznic pod širým nebem, upozorňuje sinolog, Akademie věd České republiky, napsal Jan Klika, 17. března 2021

¹² 'Jsem Taiwanec', prohlásil Vystrčil. Návštěva Tchaj-wanu vzbudila pozitivní i velmi kritické ohlasy, iRozhlas, napsala Zdeňka Trachtová, 23. prosince 2020

Alternativou vůči sino-skeptikům v České republice je směr, který Čínu hodnotí spíše v neutrálním světle, kde se akademici i veřejnost vyjadřují hlavně o čínském ekonomickém působení na globálních trzích a o čínské kultuře, a to poměrně odděleně od současné politiky, neboť tento směr je více motivovaný zájmem o čínskou kulturu a jazyk, nikoli zájmem o socialismus. Zde lze jmenovat třeba Davida Uhera¹³, který je přední český sinolog zabývající se hlavně čínskou lingvistikou a grammatologií. David Uher obohatil českou sinologii o mnoho česko-čínských učebnic, v nichž se nová generace českých sinologů seznamují s čínským jazykem. Dále lze jmenovat například Ivanu Bakešovou¹⁴, která je přední česká historička a sinoložka, která dlouhou řadu let působila v Orientálním ústavu ČSAV. Ivana Bakešová přispěla české sinologii publikacemi zaměřenými často na téma historie Čínské lidové republiky a Tchaj-wanu. V současné době je velmi často citovaný i portál Asiaskop¹⁵ (dříve Sinoskop, který byl později rozšířen i o jiné asijské státy), který přináší hlavně zprávy o vývoji čínské ekonomiky a publikuje reportáže o historii a kultuře Číny. Tento směr je zastoupen hlavně akademiky a laiky, kteří na Čínu nazírají bez toho, aniž by se více vyjadřovali k většině politických témat či lidsko-právním procesům. První směr sino-skeptiků tak velmi často kritizuje tento přístup, protože jej považuje za příliš benevolentní vůči socialistické ideologii Číny. Tento mírný přístup vůči Číně byl hojně podporován v české politice obzvláště prezidentem Milošem Zemanem¹⁶, který se opakovaně oficiálně potkal s čínským prezidentem Si Ťin-pchingem¹⁷ a který opakovaně politicky podporuje Čínu¹⁸.

Autorka této práce se domnívá, že ideální cesta nazírání na Čínu a její politiky se nachází někde uprostřed těchto dvou protichůdných názorů. Tyto dva názorové proudy v české společnosti zapříčiňují, že si mnoho akademiků zkoumajících Čínu musí jednoznačně vybrat, ke kterému táboru patří, nicméně autorka této práce se domnívá, že výsadou české akademické sféry je její

¹³ Oficiální stránky Univerzity Palackého, Katedra asijských studií, kontakty, doc. Mgr. David Uher, <https://kas.upol.cz/nc/kontakty/vizitka/empid/09888/>

¹⁴ Sledovat vývoj Číny v přímém přenosu bylo jedinečné, říká historička Ivana Bakešová, Asiaskop, 22. dubna 2021

¹⁵ <https://www.asiaskop.cz>

¹⁶ Oficiální stránky Ministerstva zahraničních věcí, Velvyslanectví České republiky v Pekingu, Státní návštěva prezidenta republiky Miloše Zemana v Číně, 28. listopadu 2014, https://www.mzv.cz/beijing/cz/politika/archiv_zprav/statni_navsteva_prezidenta_republiky.html

¹⁷ Oficiální stránky Ministerstva zahraničních věcí, Velvyslanectví České republiky v Pekingu, Prezident republiky Zeman vedl delegaci ministrů a podnikatelů na pracovní cestě do Číny, ministr Petříček jednal se svým protějškem, 16. listopadu 2018, [https://www.mzv.cz/beijing/cz/politika/vzajemne_vztahy/bilateralni_vztahy/prezident_republiky_zeman_vedl_d_elegaci\\$1325.html](https://www.mzv.cz/beijing/cz/politika/vzajemne_vztahy/bilateralni_vztahy/prezident_republiky_zeman_vedl_d_elegaci$1325.html)

¹⁸ Čínská media: Prezident Zeman vyjadřuje politickou podporu Zimním olympijským hrám v Pekingu, Sinopsis, 26. prosince 2021

apolitičnost, která by měla být zachována za každé situace. Nelze tak Čínu soudit pouze na základě její současné politiky, ale je nutné brát v potaz i její historický vývoj, který Čínu dovedl k jejímu současnému státnímu zřízení. Čína je tak zdroj obav a zároveň i zdroj ponaučení pro všechny, kteří ji blíže zkoumají. Výzkum Číny je důležitou součástí mnoha vysokoškolských oborů na českých univerzitách, obzvláště pak politických, historických a ekonomických věd, které analyzují čínský ekonomický zázrak, zvláště tedy ekonomické reformy Tenga Siao-pchinga¹⁹ i její socialistickou vládu. Mimo jiné výše uvedené skutečnosti dovedly autorku této práce k rozhodnutí zkoumat čínské soft power, které jsou bezesporu neoddělitelnou součástí čínské zahraniční politiky.

V září roku 2013 představil poprvé čínský prezident Si Ťin-pching na oficiální návštěvě v Kazachstánu ambiciózní plán obnovení Hedvábné stezky, nově nesoucí název „Pás a stezka“ (Belt and Road Initiative – BRI, někdy uváděna i jako One Belt One Road – OBOR), jako součást čínské strategické plánování. Tato nová Hedvábná stezka by měla, podobně jako její historická obdoba, spojit jednotlivé národy za účelem obchodu, a to díky vystavění ekonomických koridorů a posílení dopravních infrastruktur.²⁰ Projekty pod hlavičkou Pásu a stezky mají za cíl nejen spojit různé euroasijské regiony pomocí komunikací a obchodu, ale také mají za cíl zlepšit image Číny ve světě. (Turcsanyi, Kachlikova, 2020). Iniciativa Pásu a stezky bude více v této práci popsána v podkapitole 2.4. Vyhlášení této iniciativy vyvolalo ve světě plnou řadu reakcí vůči Číně a také se začaly objevovat první polemiky o tom, jaké mohou být čínské záměry a zda Čína využívá podobné projekty pro šíření své image ve světě a vkrádá se do podvědomí široké veřejnosti ve formě nenápadných pobídek.

Čínská cesta za uznáním vedla nejdříve přes její asijské sousedy, ale brzy si našla cestu i k ne-asijským partnerům. Své asijské sousedy si Čína nejprve naklonila díky spolupráci v nadnárodních organizacích, z nichž v Asii nejzásadnější je Šanghajská organizace pro spolupráci (Shanghai Cooperation Organisation)²¹, tedy spolupráce Číny s dalšími státy Asie, podepsána 15. června 2001. Šanghajská organizace pro spolupráci má v současné době 8 členů, jmenovitě Indii, Kazachstán, Čínu, Kyrgyzstán, Rusko, Tádžikistán a Uzbekistán, k tomu má čtyři pozorovatelské státy, kterými jsou Afghánistán, Bělorusko, Írán, Mongolsko, dodatečně tato organizace vede dialog s dalšími šesti státy, a to s Ázerbájdžánem, Arménií, Kambodžou,

¹⁹ Více o konkrétních reformách se lze dočíst v životopisné publikaci od autora Ezra F. Vogela, *Deng Xiaoping and the Transformation of China* (2011)

²⁰ President Xi Jinping Delivers Important Speech and Proposes to Build a Silk Road Economic Belt with Central Asian Countries, 7. října, 2013

²¹ Oficiální stránky The Shanghai cooperation organisation, <http://eng.sectsc.org>

Nepálem, Srí Lankou a Tureckem. Netrvalo dlouho a Čína se rozhodla zopakovat svou úspěšnou taktiku spolupráce s jinými národy tentokrát v Evropě. V březnu 2012 Čína poprvé představila novou iniciativu na spolupráci se státy střední a západní Evropy, která měla fungovat jako posílení strategického partnerství Číny a Evropské unie a je přezdívána jako platforma 16+1²² (název se odvozuje od počtu členů této iniciativy, proto se lze setkat i s názvem 17+1). Iniciativa 16+1 bude v této práci více představena v podkapitole 3.1 jako specifická podoba projevu čínské soft power.

Čína se v novém tisíciletí více zaměřila na posílení svých politických i obchodních partnerství po celém světě. Vystává tak otázka, zda jsou její záměry pouze obchodní a kulturní povahy nebo zda se Čína snaží získat strategické partnery pro svůj vzestup. To, že se Čína nejprve zaměřila na spolupráci se svými asijskými partnery, není žádným překvapením, avšak Čína se poslední dobou stále více zaměřuje také na evropské země, z nichž například Německo i Řecko jsou velmi svolné ke spolupráci s Čínou. Obě tyto země jsou strategicky významné i pro Českou republiku a její zásobování, protože právě z přístavů v Hamburku a Pireu²³ proudí do České republiky nemalé množství zboží z celého světa. Je poměrně běžné se v České republice setkat s čínskými kontejnery společností COSCO (China Ocean Shipping Company), China Shipping Group nebo OOCL (Orient Overseas Container Line), kdy právě nemálo těchto kontejnerů proudí do Česka přes Řeckou republiku. I to je jeden z důvodů, proč se autorka této práce rozhodla více prozkoumat vztah Číny a Řecka, který je strategicky zásadní pro zabezpečení dodavatelského řetězce zboží do Česka. Autorka této práce považuje za zásadní analyzovat to, jak Čína využívá Řecko jako svou vstupní bránu do evropských metropolí a tím si samozřejmě otvírá dveře i do Česka. Autorka se proto domnívá, že je nutné blíže specifikovat jaké čínské vládní síly působí ve vztahu Řecka a Číny, protože podobné síly mohou působit i v sino-českých vztazích.

Řecko zaujímá výsadní postavení ve strategickém plánu Pásu a stezky, díky propojení pozemní a námořní trasy Pásu a stezky ve Středoziemním moři (Blanchard, Flint, 2017). Dalším důležitým faktorem pro čínské diplomaty je řecké členství a jeho postavení v Evropské unii (dále také EU). Od Světové finanční krize v roce 2008 začíná v Řecku docházet k prohlubování negativních názorů na Evropskou unii a její členské země, jak vysvětluje Sofia Vasilopoulou (2018) ve svém článku *The party politics of Euroscepticism in times of crisis: The case of*

²² Oficiální stránky Ministerstva zahraničních věcí, velvyslanectví České republiky v Pekingu, 16+1 (China – CEE), https://www.mzv.cz/beijing/cz/politika/vzajemne_vztahy/x16_1/index.html

²³ Kontejnery z Číny míří do ČR přes Rusko či Řecko, Dopravní noviny, napsal Michal Roh, 25.ledna 2015

Greece. Řecko se proto začalo poohlížet po jiných ne-evropských partnerech. Podobně jako jiné evropské země i Řecko čelilo velké finanční krizi po roce 2008 a řecká vláda byla nucena zprivatizovat státem vlastněné podniky, mezi nimiž byl i Pireuský přístav, který v roce 2008 odkoupila čínská firma COSCO²⁴. Diplomatická spolupráce mezi Čínou a Řeckem tak začala od roku 2008 narůstat rychlejším tempem, přičemž začal narůstat počet projektů, jejichž cílem má být prohlubování čínsko-řeckých vztahů.

V této diplomové práci autorka vychází ze stěžejních pojmů, které vysvětlují chování států pomocí vymezení tzv. moci státu. Tato moc státu definuje, jakými prostředky a projevy chování spolu státy interagují. Nejznámější definice moci byla představena Maxem Weberem a později byla přeformulována politologem Robertem Dahlem (1957). Definice Roberta Dahla stanovuje, že moc je schopnost aktéra přinutit jiného aktéra, aby vykonal specifický požadavek, který by sám od sebe nechtěl vykonat. V případě aplikace Dahlovy teorie na státy se dá mluvit o tzv. moci státu, která se může projevit různými typy chování států a jejich pobídek. Některé státy mohou dávat přednost použití vojenské moci, jiné zase upřednostňují ekonomickou moc, objevují se ovšem i státy, které využívají jiný typ moci, a to soft power.²⁵ Soft power je pojem, který jako první představil Joseph S. Nye, jak bude vysvětleno v podkapitole 1.1. Tento pojem „soft power“, který v sobě zaštiťuje praktiky, jako je veřejná diplomacie a přitažlivost, zatím nemá v českém prostředí uspokojivý překlad (objevují se překlady jako „měkká síla“), zároveň je tento pojem doprovázen i pojmem „hard power“, (vojenská síla a ekonomické prostředky), který pod sebou zaštiťuje moc vojenskou i ekonomickou, jak bude popsáno v podkapitole 1.2.1. Autorka ponechala oba pojmy hard power i soft power v jejich anglickém originálu pro zachování jejich významu a dále se jim věnuje v kapitole 1.

V první části práce bude představena výše zmíněná typologie pro využívání soft power a hard power v mezinárodních vztazích. Toto vymezení je zásadní pro zodpovězení otázky, co lze a co nelze považovat za nástroje ovlivňování druhých zemí v diplomacii. Někteří autoři (Xing, 2020, Nye, 2012) argumentují, že v politické praxi často dochází k prolínání pojmů soft power a hard power, a mohou tak vznikat nové kombinace a trendy v použití soft power, později pojmenované jako 'smart power' nebo 'sharp power', což bude blíže popsáno v podkapitole 1.2.4. Je také nezbytné zmínit, že pojem soft power v sobě může zahrnovat, jak pozitivní, tak negativní projev soft power (Nye, 2004, 12-13), což bude také blíže popsáno ve výše zmíněné podkapitole 1.2.4.

²⁴ China's COSCO acquires 51 pct stake in Greece's Piraeus Port, Reuters, August 10, 2016

²⁵ Soft power: Mít či nemít? 2013 Ústav mezinárodních vztahů Praha, Flanderová Linda, 30.listopadu, .2013

Pro záměry této diplomové práce byla zvolena typologie Josepha S. Nyeho (2005), který se aktivně zabývá podobou a využitím vládní síly v mezinárodních vztazích a specificky pak právě soft power. Vzhledem k tomu, že většina odborné akademické obce na tohoto autora často odkazuje ve svých pracích, rozhodla se i autorka této práce pro užití jeho teorie soft power v diplomacii.

Následně bude vysvětleno v kapitole 2, jakým způsobem Čína využívá nástroje veřejné diplomacie vůči druhým zemím k propagaci své image. Čína podobně jako jiné státy má svou vlastní strategii využití soft power ve své diplomacii, a to skrze kulturu, politické hodnoty nebo zahraniční politiku (Nye, 2004, 11, 14). Jak uvádí autor Rui Yang (2015), Čína využívá i nestandardní kanály pro šíření soft power, například vzdělávání, kdy nabízí různé stipendijní programy pro studenty se zájmem studovat v Číně, nebo právě výstavbu Konfuciových institutů. Je tak nezbytné blíže prozkoumat čínské taktiky šíření soft power v zahraničí. Po důkladném prostudování různých autorů (Nye, Zhang, Wang, Hunter, Sun) a jejich pohledů na to, co je a není projev čínské soft power, bude autorka pro účely této diplomové práce považovat za čínskou soft power vše, co podléhá následující definici: Čínská soft power je projevem státní síly, kterou Čína využívá pro ovlivňování jiných států pomocí přitažlivosti vlastní kultury, politických hodnot či zahraničních politik. Dodatečně je možné za čínskou soft power považovat v omezené míře také kombinaci ekonomických pobídek a demonstraci vojenské síly, které v některých případech mají za následek zvyšování povědomí o Číně v mezinárodním prostředí.

Rostoucí síla Číny může vést k obavám z jejich ambic vystřídat Spojené státy v pozici hegemonu (Schweller a Pu. 2011, Mearsheimer, 2010), nicméně soft power nástroje diplomacie mají primárně za úkol přesvědčit hostující zemi, aby byla svolná s vůlí Číny bez nutnosti použít hard power nástroje. Není tak tedy jasné, zda záměr Číny je použít soft power k tomu, aby se stala světovou mocností nebo zda používá soft power pro to, aby pro sebe budovala místo na výsluní, jako člen mezinárodního společenství. Sám Joseph S. Nye v jedné své eseji z roku 2014 uvádí, že Čína vždy měla přitažlivou tradiční kulturu, ale až v posledním desetiletí toho Čína začala více využívat a začala budovat stovky Konfuciových institutů po celém světě. (Nye, 2014, 4) Autorka proto uvažuje, jaké mohou být čínské zájmy v zahraničí a zda Čína vyvíjí nové trendy na poli soft power, které by bylo možné využít i pro jiné země. V Číně je soft power zásadní součástí státních politik, kde prioritou je vyzvednutí obrazu Číny a poukázání na její úspěchy tak, aby ostatní země chtěly s Čínou spolupracovat, i proto se autorka domnívá, že je

nutné blíže studovat čínské soft power v hostujících zemích a je nutné uvažovat nad jejich účelem.

V této práci se autorka rozhodla využít metodu případové studie, protože tento typ výzkumu považuje za nejvhodnější nástroj pro analýzu zkoumané problematiky. Za případovou studii se považuje kvalitativní typ výzkumu, který má za cíl detailně popsat studovaný případ za účelem porozumění specifik určité oblasti (George a Bennet, 2004). Pro analýzu výše zmíněné problematiky budou využity knižní zdroje, akademické články, zdroje z oficiálních stránek příslušných úřadů a ministerstev, zároveň budou využita i jiná média jako The Guardian, Foreign Affairs, The Economist, South China Morning Post, Deutsche Welle.

V případě Řecka a Číny dochází k interakci ve formě jak hard power, tak i soft power nástrojů, jak bude popsáno v kapitole 3 této práce. Někteří autoři se domnívají, že čínský zájem v diplomacii je rozšířit svůj vliv ve světě pomocí využití kombinace hard a soft power (Godehardt, Kohlenberg, 2020). Proto v této kapitole autorka této práce hledá odpověď na otázku: *V jakých oblastech se projevuje užití čínské soft power v Řecku? Projevuje se použití čínských diplomatických pobídek (jak hard power, tak soft power) na řecké zahraniční politice?* Ve 3. kapitole budou představeny konkrétní příklady využívání nástrojů soft power Čínou v Řecku. Řecko je v současné době členem v několika čínských organizacích (Pás a stezka, 16+1) a zároveň na řecké půdě lze nalézt hned dva Konfuciovi instituty (Solun, Athény). Také v online sféře v Řecku dochází k šíření čínské soft power skrze různé čínské televizní programy, které nabízí mimo jiné i řecké titulky (Viki.com, WeTv, Bilibili). Ve třetí kapitole této práce autorka zjišťuje, zda Čína v praxi využívá v Řecku kombinaci soft a hard power nástrojů s důrazem na použití soft power politik jako součást čínské zahraniční politiky. Autorka pracuje s předpokladem, že bilaterální vztah Řecka a Číny se v posledním desetiletí prohloubil, obzvlášť díky propagaci čínské soft power, tedy hlavně čínské kultury v Řecku.

V čtvrté části diplomové práce se autorka bude zabývat tím, jaké jsou možné scénáře pro vývoj bilaterálního vztahu Číny a Řecka. Pro zhodnocení toho, jak se mohou v budoucnu vyvíjet vztahy mezi Řeckem a Čínou se autorka rozhodla využít metodu „teorie her“ (game theory). Tato metodologie pomáhá odpovědět na otázku: „K jakému vývoji může dojít v interakci obou politických aktérů?“ Tato metodologie umožňuje vytvořit model, ve kterém lze pozorovat, jak bude v budoucnu probíhat interakce Řecka a Číny v případě různých scénářů, a to jak pozitivních, tak i negativních. V této práci si autorka klade specifickou otázku: *Jaké jsou záměry Číny vůči Řecku? A také si pokládá doplňující otázku: Jaká jsou reálná rizika pro Čínu plynoucí ze vztahu s Řeckem?*

V případě metodologie teorie her se jedná o typ operačního výzkumu, který se začal využívat v akademické praxi obzvláště pro zkoumání rozhodování v konfliktních situacích. Poprvé tuto strategii výzkumu představili matematik John von Neuman a ekonom Oskar Morgenstern (1944). Tento typ metodiky pomáhá sestavit různé postupy pro mapování rozhodovacího procesu, přičemž v tomto výzkumu lze vytvořit hned několik typů vizualizace her, tedy například pomocí sestavení rozhodovací matice či tabulky. Dodatečně tento model také umožňuje sestavit tzv. rozhodovací strom či využít metodu větvení, jak uvádí autor Bedřich Zimola (2000, 19) a také autoři Kevin A. Clarke a David Primo (2007). Aplikace teorie her je vcelku rozmanitá a lze ji nalézt nejen ve společenských vědách, ale primárně také v odvětví matematickém, ekonomickém²⁶ či fyzikálním, protože průkopníci této teorie John von Neumann a Oskar Morgenstern byli původně teoretici v oblasti matematiky a ekonomiky, a proto byla raná aplikace teorie her využita hlavně v jejich mateřských disciplínách. Využití teorie her se v politických vědách rozšířilo hlavně u představitelů realistických teorií při zkoumání tzv. bezpečnostního dilematu (security dilemma), které bude blíže popsáno v podkapitole 1.2.1. této práce.

V kapitole 4 se autorka této diplomové práce rozhodla využít případovou studii Řecka a Číny tak, že sestavila hypotetický model toho, jak by se mohl jejich vztah vyvíjet v budoucnosti. Pro sestavení možného budoucího průběhu interakce mezi Čínou a Řeckem se autorka rozhodla použít metodologii kvantitativního typu výzkumu, tedy kvantitativní model pro sestavení tzv. „teorie her“. Metodologie teorie her se hojně využívá pro sestavení předpovědi na obecné rovině, tedy když je třeba predikovat více různých scénářů v interakci dvou hráčů. Tento typ metodologie se hojně využívá pro sestavení tzv. politického předvídání pro interakci mezi státy. Teorie her lze využít, tak aby pomohla výzkumníkům zhodnotit pozitivní i negativní důsledky interakce dvou a více entit. (Beneš a Drulák, 2020, Clarke a Primo, 2007, Snidal, 1985)

Tento typ kvantitativní techniky byl nejčastěji používán hlavně u výzkumů realistů pro zkoumání bilaterálních a multilaterálních vztahů mezi státy, jak argumentuje Robert Jervis ve svém rozhovoru s Vitem Benešem uskutečněným v roce 2011 pro periodikum Mezinárodní vztahy (2011, 98, 99). Tento typ predikce různých scénářů (teorie her) pomáhá porozumět krokům konkurenčních států a napomáhá předvídat jejich budoucí akce, jak ve své knize Metodologie výzkumu politiky vysvětlují i autoři Vít Beneš a Petr Drulák (2020, 136–137). Teorie her se v sociálních vědách začala používat už v období 40. a 50. let ve Spojených státech amerických, kdy přední akademikové jako Oskar Morgenstern, John von Neumann (von

²⁶ Například autor Herbert A. Simon (1979) ve svém článku specifikuje využití teorie her v politické ekonomii.

Neumann a Mergentern, 1944) začali využívat ve svých pracích tento nástroj i pro politické předvídání. Dle autorů Beneše a Druláka (2020, 136) lze sledovat razantní nárůst užití predikčních teorií v období konce Studené války, kdy, nejen v akademických kruzích, bylo zapotřebí nalézt nové přístupy pro analýzu států a jejich chování a aplikace této předpovědní metody se hojně rozšířila i mimo akademickou obec.

V této kapitole práce autorka ukáže model, který počítá, jak s pozitivním, tak i negativním vývojem vztahu mezi Čínou a Řeckem. V případě pozitivního vývoje lze očekávat zlepšení vzájemných pout a prohloubení spolupráce obou zemí na nadnárodních projektech, jako jsou například projekty v iniciativě Pásu a stezky či intenzivnější spolupráce v iniciativě 16+1. Negativní případ razantního zhoršení vztahu Číny a Řecka bude eskalovat v přerušení jejich dosavadní spolupráce a oba hráči si budou nuceni hledat nové ekonomické partnery. Autorka této práce předpokládá, že v případě různých scénářů je nejvíce pravděpodobný scénář, kdy Čína i nadále udržuje s Řeckem přátelské vztahy. V případě, že dojde k naplnění nejhoršího scénáře, tedy pokud dojde k nepředvídatelné události, která by razantně narušila jejich vztahy, tak lze předpokládat, že bilaterální vztah Řecka a Číny se razantně zhorší a jejich vztah by byl spíše neutrální nebo by došlo k přetrhání vazeb obou zemí. Tyto možné scénáře budou podrobněji popsány v kapitole 4 této práce. Tento model teorie her by mohl nalézt použití i při predikci vztahů Číny i s jinými hráči, jako jsou například Česká republika, Slovensko nebo Maďarsko, které jsou podobně jako Řecko součástí Pásu a stezky a také iniciativy 16+1.

Autorka této diplomové práce postupně představuje odbornou literaturu a relevantní autory nejprve v úvodu a poté ve specifických dílčích kapitolách diplomové práce, tedy tam, kde je nutné blíže popsat konkrétní pojmy a jejich historický vývoj. I proto se autorka této práce rozhodla, že pro zachování plynulosti textu bylo nutné některé pojmy spolu s odbornými texty představit až v samotném textu diplomové práce, tedy ve specifických kapitolách.

Při analýze odborných textů a publikací se autorka této práce často setkávala s tím, že mnoho západních a ne-čínských autorů mělo tendence se vyjadřovat k Číně a jejím politikám spíše negativně (Kissinger, Maersheimer, Meunier, Casarini). Oproti tomu převážně čínští autoři mají tendence o Číně a její soft power psát hlavně v pozitivním světle a často se zaměřují pouze na ekonomický úspěch Číny, přičemž opomíjejí přidat konstruktivní kritiku k politikám vlády v Pekingu²⁷. Jak bylo popsáno výše, podobně jako v české akademické a veřejné sféře se lze

²⁷ Tento úkaz je možné vysvětlit tím, že čínští autoři jsou vystaveni tlaku od čínské vlády publikovat o Číně a čínské vládě pouze v pozitivním světle, což je blíže popsáno v knize *Critical Readings on the Chinese Communist Party* od autora Kjelda Erika Brodsgaarda (2017)

v mezinárodních výzkumech setkat se dvojitým přístupem k Číně. První názorový proud tedy doporučuje studovat Čínu s obezřetností, patří sem autoři Henry Kissinger (2011), Sophie Meunier (2014) nebo Joshe Kurlantzika (2008). Druhý názorový tábor reprezentovaný hlavně čínskými autory²⁸ oproti tomu často přehlíží problematiku lidských práv nebo neúspěchy čínských investičních projektů v zahraničí, lze sem řadit autory Guozuo Zhanga (2017), Li Xinga (2020) či Hong Shena (2018). Tito autoři mají tendence líčit Čínu a její soft power hlavně z jejího pozitivního hlediska a často opomíjejí jinými autory zmiňované problematiky, jako je spadnutí do dlužní pasti (debt trap)²⁹ nebo strategie zasazení klínu (wedge strategy)³⁰ a jiné nelichotivé taktiky v soft power repertoáru, které budou blíže popsány v podkapitole 2.5 této práce.

Vzhledem k tomu, že se názory na Čínu a její soft power zásadně liší, tak se autorka této práce rozhodla využívat obou názorových směrů, tedy jak sino-skeptiků, tak i autorů méně kritických vůči Číně, aby oba tábory byly poměrně zastoupeny v této diplomové práci. V této diplomové práci se objevují kapitoly, které popisují realitu čínské soft power očima čínských i ne-čínských autorů (kapitola 2 a 3), které jsou zároveň doplněny o kritické podkapitoly (2.5 Obavy z čínské soft power) hodnotící čínskou soft power i z jejího negativního úhlu pohledu. Autorka této práce bude kriticky hodnotit použité akademické články, tak aby se vyvarovala přílišné skepsi nebo přílišné benevolenci k tématu Číny a její politiky.

²⁸ Příležitostně reprezentovaný i západními autory jako je Jean-Dean Blanchard (2018), který se ve svých pracích zabývá hlavně ekonomickou expanzí Číny a čínskou politickou ekonomikou.

²⁹ Popisuje ji například autorka Deborah Brautigam (2020)

³⁰ Tou se zabývá třeba autorka Sophie Meunier (2014) v prostředí EU.

1 Hard power a soft power

Pro účely této diplomové práce je jedním z nejvíce zásadních termínů termín 'soft power', a proto bude tento specifický typ státní moci představen v následující části diplomové práce. Nejprve bude vysvětlen původ vnímání soft power v akademické sféře, a to jako jev z počátku upozaděný, který byl poté vyzdvižen autorem Josephem S. Nye, který se také později stal jeho největším obhajovatelem. Joseph S. Nye je americký politolog, který patří mezi představitele směru liberálního institucionalismu. Nye společně s Robertem Keohanem velmi plodně přispěli k akademickým debatám o neoliberalismu s prosazením pojmů kolektivní bezpečnost a komplexní vzájemná závislost mezi státy (Keohane a Nye, 1973). Jak bude uvedeno níže, definice konceptu soft power je daleko složitější, než by se na první pohled mohlo zdát, přičemž strohá definice, která by potvrdila, že soft power je vše, co se nevešlo pod pojem hard power, zde nemůže být aplikovaná. Mnoho akademiků i státníků (Edward H. Carr, Hubert Védrine³¹, či John F. Kennedy³²) uvádí ve svých pracích a rozhovorech, že kromě vojenské moci a ekonomické moci se v diplomacii projevuje i třetí typ státní moci, který státy využívají k interakci mezi sebou. Tento třetí typ byl dlouhou dobu upozaděn, protože byl vnímán jako méně účinný. Později se však ukázalo, že i soft power má v mezinárodních vztazích zásadní místo a je nutné tento projev státní moci blíže studovat.

1.1 Exkurz do historie typů státní moci

Zmínka o tom, že existují více než dva typy státní moci je daleko starší, než by se mohlo zprvu zdát. I když to byl právě Nye, kdo poprvé pojmenoval novou sílu jako 'soft power', nebyl první, kdo si všiml že státní moc v sobě zahrnuje více než vojenskou moc a moc ekonomickou. Edward H. Carr, který byl významným teoretikem v oblasti realistických teorií, zmínil ve své eseji z roku 1939 (později revidováno v roce 1968) (Carr, 1968, 108), že mezinárodní moc pod sebou zaštiťuje tři typy moci, jmenovitě vojenskou moc, ekonomickou moc a moc, kterou on

³¹ Bývalý francouzský ministr zahraničních věcí mezi lety 1998 a 2002, Hubert Védrine uvádí v publikaci *France in an Age of Globalization*, 2001, kterou napsal společně s autorem Diminiquem Moisi, že síla Ameriky není pouze v její vojenské síle, nýbrž v její schopnosti upoutat pozornost všech svým kouzlem osobnosti, tedy prostřednictvím soft power. Lze to tedy dle Védrina sledovat obzvlášť díky globálními rozšíření amerických symbolů Hollywoodu, CNN, Coca-Coli a jiných. (Védrine, 2001, strana 3 a 4)

³² Ve své eseji Marc Haefele (2001) popisuje průběh hovoru mezi Johnem F. Kennedym a Donaldem Wilsonem v roce 1963, kdy oba politici spolu projednávali výsledek testů veřejného mínění o Spojených státech Amerických. Jedním ze závěrů této eseje je zjištění, že moc nad názory (power over opinion) později identifikována jako soft power) je nutné studovat a podporovat, pro zlepšení mezinárodní prestiže Spojených států.

sám nazývá jako „moc nad názory“ (power over opinion). Nicméně, byl to až Joseph S. Nye, kdo se rozhodl více prozkoumat tuto třetí, akademiky do té doby zanedbávanou, moc.

Na začátku 90. let 20. století přichází Joseph S. Nye (1990) s konceptem státní moci, který mimo užití klasických mocenských nástrojů jako užití vojenské síly a ekonomických prostředků přichází i s využitím veřejné diplomacie založené na pozitivních motivacích, tedy soft power. Ve svém článku v roce 2002³³ pro deník *The Guardian* Nye uvedl, že doba, kdy mocnosti spoléhaly pouze na vojenskou sílu, je neodkladně pryč, vojenské prostředky musely ustoupit ekonomickým cílům a jinému typu diplomacie. Ve svém článku upozorňuje i na nové trendy v mezinárodní politice, kdy informační technologie a tzv. *měkká síla* (soft power) zastávají zásadní roli v moderní diplomacii. V Nyeho vizi nového globalizovaného světa se válka stává nástrojem surovců namísto civilizovaných národů, ty totiž místo násilí využívají dialog k řešení konfliktů.

1.2 Rozdělení státní moci dle členění Josepha S. Nyeho

Nyeho ranné členění vládních mocí z roku 1990 bylo dvouvětné, tedy tento autor rozlišoval hard power a soft power, nicméně dle pozdější publikace Josepha S. Nyeho (2004, 31) lze původ vládní moci rozdělit dle tří atributů – vojenská síla, tržní/ekonomická síla a pak také soft power viz. Tabulka č.1. Dle původu státní moci lze pak určit, jaké nástroje konkrétní země využívá jako preferovaný donucovací prostředek k vynucení své vůle vůči jiné zemi.

³³ “Why Military Power Is No Longer Enough,” *The Guardian*, Joseph S. Nye Jr., March 2, 2002

	Projevy v chování	Průvodní jevy	Vládní politiky
Vojenská síla	Nátlak Odstrašení Ochranné opatření	Výhružky Demonstrace síly	Vynucovací diplomacie Válka Spojenectví
Ekonomická síla	Přesvědčování Nátlak	Platby Sankce	Poskytnutí pomoci Úplatky Sankce
Soft power	Přitažlivost Nastavení agendy (kampaně)	Politické hodnoty Kultura Politiky Instituce	Veřejná diplomacie Bilaterální a multilaterální vztahy

Tabulka 1 – Joseph S. Nye, *Tři typy státní moci* (2005,31), vlastní zpracování

1.2.1 Vojenská síla

První dva typy rozdělení státní moci lze jednoduše vysvětlit za použití stávajících teorií mezinárodních vztahů, tedy za pomoci realistické teorie a liberalistické teorie státní moci. Dle tradiční realistické teorie (autoři Morgentau, Waltz, Maersheimer, Carr, Spykman, Mearsheimer, Buzan) je vojenská síla zásadní pro vysvětlení toho, odkud státní moc pochází. V realistickém scénáři je správné využívat vojenskou moc k vynucení vlastní vůle na druhém státu. (Drulák, 2010, 54, 55) Realistická teorie se původně vyvinula z předchozí geopolitické organické teorie státu (druhá polovina 19. století), tedy dnes už z překonané teorie³⁴. Tato organická teorie státu tvrdila, že státy musí získávat území pro své přežití, jinak budou pohlceny

³⁴ Za původce realistického smýšlení se označuje italský politik a historik Niccoló Machiavelli, kteří už v období renesance publikoval knihu *Vladař*, ve které se věnuje vymezení států a jejich politik (Machiavelli & Hajný, 2009). Pozdější školy realistického smýšlení se inspirovali v jeho díle.

okolními státy. Organická teorie vycházela ze sociálního darwinismu, a proto připodobňovala chování státu k chování lidských bytostí. (Krejčí, 2007, 523, 524) Jak se později ukázalo, tak samotná organická teorie měla mnoho mezer a nedokázala plně vysvětlit chování států, i proto se akademikové rozhodli tuto teorii upozadit a přijít s její vylepšenou verzí, a to s realistickou teorií. I tak lze nalézt některé myšlenky z bývalé organické teorie v teorii realistické, ve které lze spatřit původní obavy z vyplnění rčení „sněž nebo buď sněžen“. (Storey D., 2009) Dle této realistické teorie je tedy vojenská síla jediný dostatečně spolehlivý donucovací prostředek v diplomacii. Přirozené chování států je tedy, dle jejich přesvědčení, chovat se defenzivně nebo ofenzivně. V akademické praxi daly tyto dva průvodní jevy vzniknout dalším přístupům k realismu, například ofenzivnímu a defenzivnímu realismu, neorealismu, strukturálnímu realismu a jiným, jak popisuje nadále autor Steven E. Lobell (2010).

V realistickém scénáři je použití vojenské síly nezbytné pro předejití útoku ze strany jiných států, není se proto čemu divit, že tato strategie podporuje zbrojení a zbrojní průmysl, kdy se státy předhánějí o to, kdo má lepší vojenský arzenál. V praxi mezinárodních vztahů se tato patová situace nazývá bezpečnostní dilema (security dilemma někdy uváděno i jako věžňovo dilema) (Wivel, 2011, Jervis, 1978). Bezpečnostní dilema je situace, kdy dva a více států jsou ve stavu, ve kterém se necítí vůči sobě bezpečně, tedy obávají se potenciálního napadení druhým státem. Státy tak mají dojem, že je nezbytné posilovat své ozbrojené složky a tím ukázat svým rivalům, že jsou plně schopni se bránit v případě vojenské invaze (Hall, 2002, Snidal, 1985). Problém nastává ve chvíli, kdy druhý stát zavede podobné opatření a navýší svou vojenskou akceschopnost, poté může dojít ke stupňování napětí mezi těmito státy a situace může eskalovat v tzv. závody ve zbrojení (arms race). Zbrojní závody (někdy uváděny jako závody ve zbrojení) označují vojenskou rivalitu dvou a více stran, které se předhánějí v tom, kdo má větší počet zbraní, vojáků a kdo má lepší vojenské technologie (Jervis, 1978). Tento pojem nejvíce reprezentuje situace vzniklá za Studené války mezi Spojenými státy a Sovětským svazem, kdy se obě mocnosti předháněly o to, kdo má efektivnější technologii jaderných zbraní, jak popisuje ve své publikaci autor Ronald E. Powaski (2000, 3-6). V pozdější fázi Studené války (70. léta 20. století) lze mluvit o tzv. politice detenté, která v mezinárodních vztazích představuje jakousi rovnováhu ve výše zmíněných závodech v nukleárním zbrojení (Powaski, 2000, 6). Glen H. Snyder (1961, 14-16) často uvádí ve svých publikacích, že politika detenté (původem z francouzského jazyka znamená „uvolnění“) je důležitý nástroj v mezinárodních vztazích pro balancování dvou a více aktérů, protože představuje situaci, kdy státy reagují na zbrojení jiného státu, tím že sami investují do zbrojení, čímž se snaží svého protivníka zastrážit.

Vzniklá situace by měla v konečném důsledku uklidnit oba aktéry, tak aby si připadali více bezpečně a mohli své vzájemné vztahy uvolnit. Politika detenté neboli zastrašení je součástí státní bezpečnostní strategie i v současnosti a vztahuje se nejen na státy, ale také na aktéry nestátním, například autoři Robert F. Trager a Dessislava P. Zagorcheva (2006) popisují využití zastrašení vůči teroristickým skupinám. Využití vojenské síly jako prostředku státní moci se v historii lidstva objevuje poměrně často, alternativou pro využití vojenské moci je využití ekonomiky.

1.2.2 Ekonomická síla

Na druhou stranu tradiční autoři liberalistické teorie (Angel, Mitrany, Keohane) upozorňují na to, že instituce a ekonomické nástroje jsou více přesvědčivé než ty vojenské. Dle liberalistů jsou ekonomické sankce či neumožnění vstoupit na konkrétní trhy dostatečnou motivací pro to, aby se státy podřídily vůli jiných (Drulák, 2010,72,73). Zároveň provázanost světových trhů by měla zaručit to, že státy nebudou chtít použít vojenskou sílu vůči svým sousedům, protože by to bylo bolestné i pro jejich vlastní ekonomiku (Copeland, 1996, Keohane, 2012). Je hned několik způsobů, jak lze ekonomickou sílu využít v mezinárodní politice, například ekonomické sankce, embargo na vývoz a dovoz, kvóty na zboží, celní tarify, odmítnutí vydat povolenky a licence a v některých případech i takové nástroje, jako zestátnění lze považovat za projev ekonomické síly. (Krejčí, 2007, 362) Zestátnění, někdy uváděno i jako znárodnění, bylo použito například v Československu v roce 1919, kdy byla aplikována pozemková reforma a tzv. záborový zákon, který více popisuje autor Karel Eliáš (2016) ve své studii o pozemkových reformách v Československu.

Vzhledem k tomu, že ekonomické nástroje jsou mírnější než vojenské, je otázkou, nakolik jsou vlastně účinné. Ekonomické postihy lze obejít tím, že konkrétní stát vyhledá alternativní trhy nebo partnerské země. (Keohane, 1990) Úspěšnost aplikace ekonomických nástrojů v mezinárodní politice lze sledovat na příkladu ekonomických sankcích uvrhnutých na Rusko (Ruskou federaci) v roce 2014 kvůli anexi Krymu³⁵ či na příkladu opatření vůči Íránu přijatých v roce 2014, což byla snaha přimět Írán k plnění závazků vůči mezinárodním institucím.³⁶

³⁵ Omezující opatření EU v reakci na krizi na Ukrajině,

<https://www.consilium.europa.eu/cs/policies/sanctions/ukraine-crisis/>

³⁶ Omezující opatření EU vůči Íránu, <https://www.consilium.europa.eu/en/policies/sanctions/iran/>

Bohužel, ani v jednom z uvedených příkladů nedošlo k dosažení příznivého výsledku prostředkem sankcí.

Další méně pozitivní příklad využití ekonomických sankcí lze sledovat na invazi Ruska na Ukrajině koncem února 2022³⁷. Mezinárodní společenství států obratně reagovalo na ruskou agresi vůči Ukrajině ve formě sankcí a v další fázi bylo rozhodnuto, že vybraným ruským bankám bude odepřen přístup k mezinárodnímu platebnímu systému SWIFT³⁸. Bohužel, pokud jedním z hlavních cílů těchto ekonomických sankcí bylo, aby Rusko neprodleně ukončilo svou invazi na Ukrajině, tak se dá konstatovat, že kýžený efekt se nedostavil, jelikož agrese Ruska pokračuje i nadále po uvalení výše zmíněných sankcí. Nezbyvá než pozorovat, zda současná situace donutí Ruskou federaci k přehodnocení svého postoje vůči Ukrajině, tak aby zmírnila dopad ekonomických sankcí na své obyvatelstvo.

Výše zmíněné příklady ukazují, že i když by měly ekonomické sankce být pro zasažené státy likvidační, tak pro ně bohužel nejsou dostatečnou pobídkou k zastavení jejich akcí, a to navzdory tomu, že se mnoho teoretiků liberálních teorií domnívalo, že ekonomický postih je účinný způsob, jak donutit stát ukončit své akce. Bohužel, jsme svědky toho, že barbarské počínání států není tak jednoduché ukončit pomocí ekonomických prostředků. I mnoho ekonomů a politiků varovalo, že ekonomické sankce nejsou správný prostředek pro řešení sporů v makroekonomice, zde lze jmenovat například Milтона Friedmana nebo Daniela W. Dreznera (Drezner, 1999, 10), kteří sankce vůči státům považovali za dlouhodobě neúčelné. Zde by autorka této práce ráda uvedla článek od autora Christophera Laynea, který ve své krátké úvaze Přicházející bouře (Coming Storms) pro Foreign affairs³⁹ v roce 2020 predikoval, že liberalistické teorie, které tvrdí že ekonomická provázanost mezi státy předchází možným konfliktům, nejsou samospasné. Tento autor také polemizuje, že realisty oblíbená taktika detenté už také nemusí být aktuální pro dnešní dobu kvůli tomu, že v současné době je nukleární arzenál mnoho zemí upravený, tak aby mohl zasáhnout menší území, tudíž může být více využitelný pro konvenční válku.

³⁷ Russia's invasion of Ukraine (2022), Deutsche Welle (DW), 22. únor 2022, <https://www.dw.com/en/russias-invasion-of-ukraine-2022/t-60931789>

³⁸ Sanctions and boycotts: how the west has responded to the invasion of Ukraine, The Guardian, Philip Inman a Jennifer Rankin, 2. březen, 2022

³⁹ Coming Storm: the Return of Great-Power War, Foreign Affairs, Christopher Layne, Listopad 2020

1.2.3 Soft power

Při vysvětlení toho, co to je soft power a dle čeho se vymezuje, je bohužel nemožné využít předchozí teorie mezinárodních vztahů, protože soft power nelze jednoznačně zařadit do již existujících teorií mezinárodních vztahů. Proto Nye (2004, 11) přichází s vlastní definicí, přičemž soft power je dle Nyeho typ vládní síly, kterou státy využívají pro ovlivnění jiných států, tak aby tyto ovlivněné státy byly svolné k následování vůle jiného státu bez nutnosti užití vojenské nebo ekonomické pohrůžky.

Použití soft power tak může být jak pozitivní, a to při použití atraktivnosti jednoho státu vůči druhému, tak i negativní, tedy odpor ke konkrétnímu státu. (Nye, 2004, 12-13) Negativní soft power se může velmi rychle stát nebezpečným nástrojem kvůli rozšíření desinformací v rámci sociálních médií. V některých případech lze tyto desinformační útoky označit i za formu hybridního útoku vůči konkrétní zemi. (Surowiec, 2017) Je tak o dost jednodušší dehonestovat specifický stát nebo ovlivnit obyvatelstvo jednoho státu vůči státu jinému. Tento záporný vliv soft power lze sledovat například u států, které si zakládají na odporu vůči specifickým státům, například Irán (Jones, 2019) nebo Severní Korea⁴⁰, které mají silnou tendenci dehonestovat Americkou kulturu a označovat ji za dekadentní nebo škodlivou. Na druhou stranu soft power může být i odpovědí na to, jak naložit s desinformací a tzv. „fake news“, jak uvádí článek v The Conversation⁴¹, který považuje soft power za klíčový nástroj v boji proti desinformacím. Soft power a budování vzájemné provázanosti mezi státy by se tak mohlo stát novou zbraní proti šíření desinformací v mezinárodní komunitě, nicméně i tak je nutné si dávat pozor na desinformace a negativní vliv soft power v zahraničí.

Nyeho členění bylo nejprve použito v souvislosti s využitím soft power v americké zahraniční politice, nicméně netrvalo dlouho a teorie byla aplikována i na jiné země, jako je Japonsko (Lam, 2007), Jižní Korea (Lee, 2010), Indie (Athique, 2019), Kanada (Potter, 2009) a samozřejmě také Čína.

⁴⁰ With Coler and Fury, Anti-American Posters Appear in North Korea, The New York Times, by Yonette Joseph, August 2017

⁴¹ Europe's chance to fight 'fake news' with soft power, The Conversation, March 2018

1.2.4 Smart power a sharp power

V roce 2004 poprvé přichází Suzanne Nossel⁴² s pojmem „smart power“ v kontextu americké diplomacie. Dle této autorky je smart power síla, která kombinuje užití soft power spolu s hard power nástroji. Tento typ síly by měl být využitý například při boji proti terorismu. V praxi by smart power měla vést k tomu, že dojde k vojenskému vyřazení nepřítele v první fázi a zároveň budou použity sekundární preventivní prostředky soft power, tedy zastrasování a přitažlivost alternativního režimu. Vzhledem k povedené argumentaci Suzanne Nossel se Joseph S. Nye rozhodl přehodnotit svou původní tezi. Nye souhlasí s tím, že ve vládnoucí praxi je nebezpečné se spoléhat pouze na jeden typ vládní moci a v reakci na článek od Suzanne Nossel pak Nye (2006) přezkoumává svou předchozí teorii a vydává novou knihu o smart power, která se zabývá kombinováním soft a hard power v praxi diplomacie Spojených států. I po vydání publikace o smart power však Nye upozorňuje na to, že soft power by neměly být zanedbávány v mezinárodních vztazích a je nutné je zkoumat zvlášť od hard power a stejně tak se domnívá, že nelze vojenskou sílu a ekonomické prostředky házet do stejné kategorie.

Sharp power je oproti tomu negativní alternativa pro soft power. Jak už název napovídá „sharp power“ (volný překlad „ostrá síla“) je typ státní moci, který využívá negativní pobídky a snaží se limitovat tok informací (Nye, 2021). Christopher Walker (2018) ve svém článku „Co je to `sharp power`?“ (What is `sharp power`?) považuje sharp power za silně negativní nástroj v diplomacii, který má za cíl cenzurovat, dehonestovat nebo oslabit státy či instituce. Sharp power se nejčastěji spojuje s autoritářskými režimy (lze zde jmenovat státy jako Ruská federace, Severní Korea, Írán a Čínská lidová republika), které mají tuto sílu používat nejen v diplomacii, ale také vůči vlastnímu obyvatelstvu (Leonova, 2019). Sharp power v sobě zahrnuje využití cenzury, ale také fake news, či moderní technologie⁴³. Například v bezpečnostních studiích se v posledních letech stále častěji objevuje diskuze o šíření ruských desinformačních webů a fake news. Autor Francesco Bechis (2020) ve své eseji vysvětluje, že Rusko je stát, který podobné taktiky sharp power využíval i v minulosti a jako takový má mnoho zkušeností s jejich šířením do zahraničí. Podobné problematice se věnuje i autor Pieters a kolektiv (2021), kteří analyzovali vliv ruské propagandy v Baltických státech.

⁴² Smart power, by Suzanne Nossel, Foreign Affairs, Březen, 2004

⁴³ Zde lze jmenovat například systémy na rozpoznávání tváří (face recognition systems) nebo jinou sledovací technologii, více o této problematice píše autor Walker et al. (2020)

1.3 Tři zdroje vládní moci pro použití soft power

Dle Nyeho k soft power náleží tři zdroje vládní moci – kultura (tam, kde lze využít podobnost či přitažlivost kultury v diplomacii); politické hodnoty (přitažlivost na základě podobnosti politického režimu či hodnot); zahraniční politiky (legitimita politik a morální charakter země). Různé země využívají kombinace výše zmíněných zdrojů pro soft power, jak v její pozitivní formě, tak v té negativní, což bude více specifikováno níže v této kapitole.

1.3.1 Kultura

Jak bylo zmíněno výše, Nye (2004, 11) vysvětluje, že soft power využívá tři zásadní kanály, díky kterým mohou státy ovlivnit jiné státy. Nejprve bylo zmíněno využití kultury, jako prostředku k šíření soft power. Šíření povědomí o zemi pomocí vývozu kultury, jazyka a kulturních zvyklostí je široce využívaný nástroj v zahraniční politice mnoha států (Nye, 2004, 44). Lze zde využít hlavně propagaci kultury prostředkem kulturně výměnných programů a vzdělávání, výměnných programů muzeí (museum diplomacy)⁴⁴, výukou jazyka, pomocí sportu (nejčastěji právě olympijských her⁴⁵) či výstavbou specifických institucí určených ke kulturní výměně.

Pro šíření kultury jednoho národa je jedním ze stěžejních nástrojů nástroj vzdělání a kulturní výměny, jak už bylo zmíněno výše. Vzdělání může sloužit jako forma pozitivního ovlivňování zahraničních studentů pomocí pobytu na území jiného státu. Tito studenti dostávají možnost na vlastní kůži okusit vzdělávací systém jiného státu a tím i možnost seznámit se s lokálními zvyklostmi (Nye, 2004, 44). Kulturní výměnné programy byly v minulosti hojně využity i jako prostředek k šíření soft power mezi nepřátelými mocnostmi. Snaha o využití kultury jako přesvědčovacího prostředku lze sledovat například v období Studené války, kdy Spojené státy i Sovětský svaz iniciovaly různé výměnné a studijní programy i přes svou systémovou rivalitu. (Richmond, 2003, 123)

Využití kulturně výměnných programů je i v dnešní době velmi oblíbeným nástrojem v diplomatickém portfoliu mnoha států. K propagaci pomocí kultury jsou často zřízeny

⁴⁴ Autor Cai (2013) popisuje, jak lze využít muzejní diplomacii při vzájemné výměně muzejních expozic mezi Francií a Singapurem.

⁴⁵ Například autor Andris Zimelis (2011) se zabýval tím, jakou roli hrají Olympijské hry v politice Jižní Koreje a Mexika. Oproti tomu autorka Niedja Santos (2021) studuje jakou roli hrají soft power a sharp power ve sportovní diplomacii

specifické instituce a centra ve spolupráci s velvyslaneckými kanceláři, jako například Česká centra, American centre, British Council, Instituto Cervantes, Goethe Institut, Confucius Institute. Tento typ soft power tedy využívá kulturu pro šíření povědomí o specifické zemi a jejích zvyklostech na území jiného státu. Tyto centra mohou být různého charakteru a mohou se zabývat nejen kulturní a jazykovou výměnou, ale mohou být kombinovaná i s obchodní činností, jako například Athens Business Confucius Institute, který kombinuje nejen kulturní ale i obchodní spolupráci.

V některých případech může být kultura šířena i přes ne-státní instituce či podniky, které nepřímo zvyšují povědomí o konkrétní zemi, objevují se například skandinávské studie, kde IKEA nebo H&M, které, i když jsou soukromé subjekty, tak se nepřímo podílí na šíření povědomí o Švédsku a jeho tradicích (Larsson et al., 2003). V Číně se lze setkat se šířením soft power skrze soukromý sektor a technologie, specificky díky značkám jako Huawei, které spolupracují nejen se zahraničními investory, ale také se zahraničními univerzitami a sportovními kluby⁴⁶. Takže i díky čínským soukromým firmám lze sledovat šíření soft power ve světě.

Další případ nestátních aktérů, kteří mohou šířit soft power, je filmový průmysl. V případě filmového průmyslu lze zmínit například Hollywood (Nelson, 2021) nebo indický Bollywood⁴⁷, které nepřímo šíří povědomí o kultuře daných zemí v zahraničí. V případě Číny a její propagace skrz filmový průmysl, lze jmenovat například šíření čínské kultury skrze filmy obsahující tradiční čínské bojové umění a specifické mistry bojového umění, například Bruce Lee, Jackie Chan nebo Jet Li (Shimin, 2013, Su, 2010). V současné době je možné se setkat s propagací čínské kultury skrze filmový průmysl obzvláště díky online poskytovatelům filmů a seriálů z Číny, jmenovitě Viki, WeTv, Mango TV, Tencent Video, Bilibili a další, které mimo anglických překladů nabízí i vybrané pořady a filmy mimo jiné i s německými, španělskými, francouzskými, maďarskými, italskými, řeckými i českými titulky.

1.3.2 Politické hodnoty

Za druhé se jedná o šíření soft power vlivu díky politickým hodnotám. Politické hodnoty lze šířit tam, kde lze využít podobnost nebo přitažlivost politického režimu. (Nye, 2004, 55) Tento

⁴⁶ China's Huawei Soft Power Push Raises Hard Questions, Voice of America (VoA) News, 13. únor 2019

⁴⁷ Například využití propagace Indie pomocí Bollywoodských filmů zkoumá autor Adrian Athique 2019. Soft power, culture and modernity: Responses to Bollywood films in Thailand and the Philippines

kanál šíření soft power lze vidět například při snaze o „vývoz demokracie“ v americké zahraniční politice 20. století. Vývoz demokracie je politika podpory demokracie a podpory demokratických hodnot ve světě spolu s tržním hospodářstvím a otevřeným ekonomickým modelem. Velkým podporovatelem této taktiky byly hlavně Spojené státy, které se snažily podporovat prodemokratická hnutí obzvláště v zemích třetího světa, tak aby nahradily nedemokratické vlády. Prostředkem tohoto vývozu demokracie byl i Washingtonský konsenzus, což je soubor ekonomických reforem, které v sobě zahrnují princip volné tržní ekonomiky. Tento recept na otevřený ekonomický model sliboval státům nárůst jejich domácího hospodářství, pokud přijmou jeho pravidla hry, byl ale velmi neoliberalní a jak se později ukázalo, některé státy měly problém s jeho realizací. (Friedman, 2000, Klein, 2008) Vývoz demokracie se objevuje i v zahraniční politice EU, obzvláště po rozpadu Železné opony. V 90. letech 20. století lze sledovat nárůst snah západoevropských států propagovat demokracii a demokratické hodnoty obzvláště v zemích východní Evropy, například v Polsku, Ukrajině a v zemích bývalé Jugoslávie. (Barrios, 2009) V 21. století evropské rozvojové projekty probíhají zásadně pod hlavičkou EuropeAid, což je rozvojový program EU. Jedním z cílů EuropeAid je podpora rozvoje a demokratické reformy v afrických a asijských zemích. EuropeAid tak představuje alternativu pro americké projekty podpory demokracie. Podobné evropské snahy o demokratizaci Afriky lze sledovat například v Etiopii nebo Rwandě a Ugandě, jak ve svém článku věnovaném propagaci demokracie popisuje autorka Oda van Cranenburgh (2019, 4).

Politika vývozu demokracie zůstává zachována i v novém tisíciletí, nicméně po ukončení Studené války se vývoz demokracie stal až druhořadým zájmem mnoha států, tudíž i když Spojené státy nebo státy Evropské unie stále mají zájem o šíření demokracie (skrze různé rozvojové agentury a fondy, například USAid nebo EuropeAid), tak se v současné době věnují hlavně naplnění jejich cílů ekonomického rozvoje.

Využití politických hodnot pro šíření soft power lze najít i v historické paralele americké snahy o vývoz demokracie, a to ve vývozu socialismu. Alternativa vývozu demokracie byla poskytnuta Sovětským svazem, který se tímto způsobem snažil podporovat jiné socialistické republiky při jejich vzniku a fungování. Sovětský svaz tak v minulosti podporoval mnoho asijských režimů a jejich komunistických hnutí, například v Číně, Thajsku, Filipínách, Indonésii, Koreji či Vietnamu. (Bellows, 1979) Vize vývozu demokracie a vývozu socialismu se velmi často dostávaly do konfliktu a ve vyhrčených případech vedly i k zástupným válkám (proxy wars), jako například při korejské válce (mezi lety 1950 a 1953) nebo při válce ve Vietnamu (mezi lety 1955 a 1975).

Využití socialistických politických hodnot jako prostředku soft power je v současnosti prostředkem politik Ruské federace i po rozpadu Sovětského svazu. Rusko nabízí státům svoji alternativu diplomacie, která se má od té západní zásadně lišit. (Solik, 2020) Ve své diplomacii se Rusko snaží využít nejen kulturu, ale hlavně svoji odlišnou ideologii a politické hodnoty. Rusko k šíření svých politických hodnot využívá například prostředků digitální diplomacie, kdy vyvází své informační systémy a nové technologie do sousedních států. (Łoś, Robert 2021) A podobně je tomu i u Číny, která představuje alternativu pro Americký vývoz demokracie a zároveň i alternativu pro ruský systém. Čína nabízí zvláštní kombinaci kapitalismu, státního plánování a otevřeného trhu, který je jakousi náhradou pro americký vývoz demokracie a jeho Washingtonský konsenzus⁴⁸.

1.3.3 Zahraniční politika

Poslední způsob šíření soft power je skrze využití zahraniční politiky. V tomto kanálu soft power se využívají morální hodnoty a legitimita, která na státy nepřímo působí a vytváří tak úrodnou půdu pro budoucí vyjednávání. V tomto prostředku se předpokládá, že státy budou na ostatní působit pomocí své autority a legitimacy, která z ní plyne. (Nye, 2004, 11)

Poté, co se rozpadl Sovětský svaz, zůstaly Spojené státy jako jediná mocnost, která se ocitla ve vedení mezinárodní komunity států. Byl to zrod unipolárního světa, tedy světa řízeného jedinou světovou mocností. Spojené státy se v určitou dobu staly v mezinárodní komunitě jakýmsi „nekorunovaným hegemonem“, který sám rozhodoval o osudu velké části světa. Ovšem je nutno podotknout, že tato vedoucí pozice není nikterak honorována a získání pozice „světového čteníka“ není levnou ani vděčnou funkcí (Zakaria, 2010, 11-12). Mnoho států začalo kritizovat USA za to, že se nechávají ovládat vlastními zájmy a dostatečně nespolupracují s jinými státy, i proto se začali rozrůstat různé regionální i mezinárodní uskupení jako Liga arabských států, Africká unie, ASEAN nebo Šanghajská organizace spolupráce, BRICS (Krejčí, 2007, 658). I proto začala být pozice hegemonu Spojených států v novém století stále více zpochybňována a svět se nakonec přiklonil k multilateralismu⁴⁹, ve kterém o osudu planety nerozhoduje pouze jeden aktér, ale rozhodování je výsledkem konsenzu mnoha států.

Dalším příkladem této legitimacy je například britský Commonwealth. Toto nadnárodní společenství států bylo dříve ovládáno Velkou Británií, která v určitém čase a v určitém měřítku

⁴⁸ In the land of Market-Leninism, The New York Times, napsal Nicholas Kristof, 18. září, 1994

⁴⁹ The hobbled hegemon, 2007, The Economist, June 28

rozhodovala o osudu všech členských států. Nakonec se Britské impérium rozpadlo a jeho pozice v Commonwealthu se změnila (Shaw, 2003). I v novém tisíciletí je Velká Británie vnímána jako důležitý partner pro státy Commonwealthu, tentokrát však s omezenými pravomocemi a menší autoritou (Taylor, 2000). Oba příklady, jak Spojené státy americké, tak případ britského Commonwealthu, ukazují, že získání legitimacy skrze zahraniční politiku je nejnáročnější typ soft power nástroje, který vyžaduje nejvíce zdrojů a neustálou pozornost oproti využití kultury či politických hodnot.

2 Soft power v Číně

Využití soft power je oblíbenou taktikou mnoha států a každý stát má svůj unikátní přístup k tomu, jak vlastně soft power používá. V případě Číny se můžeme setkat s využitím klasických soft power nástrojů, ale také i nestandardních nástrojů, kdy Čína využívá kombinaci soft power nástrojů s hard power nástroji. Například v nedávné studii autor Li Xing (2020) přichází s teorií, že k posílení šíření čínské soft power dochází nejen záměrně, ale že k šíření dobré image Číny dochází i důsledkem zvýšení prestiže Číny v mezinárodních organizacích. Dle tohoto autora, tak dochází k propojení hard power nástrojů (tedy hlavně ekonomického úspěchu), které připravují půdu k propagaci Číny na mezinárodním poli. Soft power tak lze vnímat i jako vedlejší produkt při použití ekonomických motivací a pobídek.

Dokonce i Joseph S. Nye (2012) ve svém článku věnovanému právě čínské soft power souhlasí, že v čínském případě mohou nástroje hard power, demonstrace vojenské síly a ekonomické síly, opravdu zvyšovat povědomí o Číně a zájem o čínskou kulturu (soft power). Autorka se domnívá, že čínská soft power si zaslouží pozornost obzvláště kvůli své dlouhodobé tradici ve využívání soft power ve své politice. Zároveň, je nutné poukázat i na soudobé úspěchy čínské soft power a její zvláštní taktiky například při využívání olympijských her pro svou propagaci⁵⁰ nebo při použití investic a své mezinárodní prestiže k získání souhlasu druhých zemí.

2.1 Historie užití soft power v čínské zahraniční politice

Je důležité zmínit, že koncept užití soft power lze ve starověké Číně vypočítat už v období Válčících Států (480 až 220 př.n.l.) prostřednictvím díla Umění války autora Sun-C'. (Hunter, 2009, 379) V knize Umění války je možné se dozvědět, jak efektivně porazit nepřítele bez použití hrubé síly, tedy „získat vítězství bez nutnosti pozvednout zbraň“, dle Sun-C' vojenská síla není jediný rozhodující faktor ve válečnictví. Sun-C' upozorňuje na to, že právě spojenectví jsou zásadní pro získání převahy. (Sun Tzu, & Griffith, S. B. 1963, 77) Strategická příručka Umění války také radí, jak využít klamy a lsti, které by se dnes daly přirovnat k využití desinformací a propagandy. V klasickém umění války lze nalézt i další poučky pro státníky, jak využít soft power ve svůj prospěch, například Leon Whyte ve svém článku pro The Diplomat (2015)⁵¹ připomíná, že čínská politika je velmi silně ovlivněna tímto klasickým dílem od Sun-C', a že i v dnešní době se v něm čínští politici inspiroují. Využití soft power je v čínském

⁵⁰ Beijing Olympics 2.0: China's soft power push, Aljazeera, Eric Zemmour, 12. únor 2022 & Hunter, 2009, 1)

⁵¹ Sun Tzu and the Art of Soft Power?, The Diplomat, Leon Whyte, 31. březen 2015

prostředí silně zakořeněn do čínské kultury a politiky, a proto se nejedná o pojem nový, nýbrž o koncept obnovený (Hunter, 2009, 378). Mnoho autorů uvádí (Hunter, Hunning, Yan, Mearsheimer), že užití soft power v čínské politice je nezbytnou součástí čínské státnosti a že úpadek čínské civilizace je přímo spojený s úpadkem čínské kultury a tradic, a proto je nezbytné věnovat soft power náležitou pozornost. (Zhang, 2017, 29) V posledních letech je debata v Číně o využití soft power vedena hlavně ve vztahu k využití kultury jako hlavního nástroje v propagaci Číny v zahraničí. Tuto myšlenku v Číně poprvé publikoval Wang Huning (1993), a právě díky jeho článkům dnes mnoho čínských akademiků věří, že klíč k využití soft power se skrývá v čínské kultuře. (Kingsley, 2012) Jeho tezi nadále rozvíjeli další akademici, například Yu Xintian (2008, 13-22), který popsal použití soft power v zahraniční diplomacii Číny v Africe.

V čínské akademické obci se také našli odpůrci kulturního využití soft power, například autor Yan Xuetong (2007), který přichází s myšlenkou využití politických nástrojů s důrazem na ideologii v soft power. V čínském strategickém plánování se ujal dominantně směr kulturní. Použití soft power v zahraniční politice Číny bylo dlouho komplikované kvůli negativní image Číny, kterou vyvolal incident na Náměstí Nebeského klidu (1989) a v neposlední řadě také kvůli obavám z nečekaného růstu Číny, před kterým varoval John J. Mearsheimer (2007) ve svém článku.

Za účelem zlepšení image Číny v zahraniční politice byly v roce 2004 vyhlášeny politické reformy a tzv. politiky „pokojného rozvoje“ (někdy uváděny jako politika „harmonické společnosti“). (Glaser a Madeiros, 2007). Cílem politiky pokojného rozvoje bylo to, aby byl proces globalizace lépe sklouben s čínskou politikou a byl mu dán přístup k čínské ekonomice. Výše zmíněná politika byla cílená nejen na zahraniční mocnosti, ale také vůči vlastnímu obyvatelstvu Číny. Další z cílů politiky bylo změnit rétoriku čínských politiků, tak aby Čína byla méně vnímána jako hrozba a více jako partner pro ostatní státy. Propojení domácí politiky a zahraniční politiky je v čínském prostředí zásadním atributem soft power, a proto úspěch soft power v čínském domácím prostředí by měl vést i k úspěchu soft power v zahraniční politice. (Li, Mingjiang, 2008)

2.2 Současné trendy v užití čínské soft power

Guozuo Zhang (2017, 29) je v současné době jeden z předních odborníků na čínskou soft power diplomacii. Při popisování toho, co považuje za kulturu ve spojitosti se soft power v čínské

diplomacii, vysvětluje, že sem spadají tzv. makro, střední a mikro kultury. Nejprve popisuje, jak lze vnímat kulturní soft power na makro úrovni, kdy tato úroveň popisuje kulturu v jejím nejjobecnějším významu a odkazuje na její duchovní nehmateľnou stránku. Zhang (2017, 39) upřesňuje, že „makro úroveň vyjadřuje takovou kulturu, která zanechává stopu v lidském povědomí“. Za druhé tento autor popisuje kulturu na střední úrovni, kam spadají různorodé společensko-vědní disciplíny zabývající se rozvojem Číny, například ekonomie, filozofie, sociologie. Střední úroveň kultury odkazuje na jakékoli ideologie a obyčeje, které se šíří mluveným slovem a vizuální formou. Nakonec mikro úroveň kultury v sobě zahrnuje hlubší znalost společensko-vědních disciplín než předchozí střední úroveň a doplňuje ji o specifickou znalost obyčejů, zákonů, politik atd. Autor Zhang (2017, 40, 41) souhlasí s Josephem S. Nyem v jeho třech stěžejních aspektech soft power (kultura, politické hodnoty, zahraniční politika), nicméně, podobně jako jiní čínští autoři také zastává názor, že v diplomacii Číny je koncept kultury ten nejcharakterističtější.

Ve svých politikách se Čína na domácím poli snaží vytvořit národ s jednotnou kulturou, který ve svém politickém systému obsahuje socialistickou ideologii. Tato socialistická ideologie je klíčem pro šíření soft power na území státu i v jeho zahraniční politice. Při budování domácích socialistických kapacit pro soft power autoři Glaser a Madeiros (2007, 24) vysvětlují, že tento způsob, který kombinuje kulturu a socialismus, by měl přilákat i další zájemce ze zahraničí. Využití soft power v zahraniční politice se pak projevuje hlavně pomocí zřizování Konfuciových institutů a podpory kulturně výměnných programů. Do využití soft power v zahraniční politice patří mimo jiné i podpora čínských médií a výstavba jiných kulturních organizací, jak uvádí autor James F. Paradise (2009). Čína ve své snaze šířit svou soft power do zahraničí skrze zahraniční politiku není tak úspěšná, jako je tomu při šíření skrze kulturu. Autorka této práce se domnívá, že je to dáno hlavně tím, že států se socialistickou ideologií nebo s autoritářským vedením, podobným tomu čínskému, je v současné době méně než států s demokratickým režimem, a proto se Čína neseťkává s takovým úspěchem při šíření soft power tímto způsobem.

2.3 Prostředky přímé a nepřímé komunikace pro šíření soft power v Číně

V článku Wanning Sun (2020, 82, 83) zmiňuje dva zásadní kanály, přes které čínská soft power proudí do zahraničí. Jedná se o prostředky přímé a nepřímé komunikace. Pod prostředky přímé

komunikace řadí zpravodajská média, čínský internet a sociální média (China Daily, CCTV, Xinhua News Agency, CGTN, a jiná čínská zpravodajská média). V případě prostředků nepřímé komunikace zase uvádí, že pobyt v Číně má vliv na zahraniční reportéry a mezinárodní média zde působící. Přítomnost zahraničních korespondentů v Číně tak má nepřímo ovlivnit názor na čínskou kulturu v zahraničí a má za cíl ukázat Čínu v lepším světle.

Dokonce se objevují případy, kdy Čína využívá prostředky nepřímé komunikace tím způsobem, že zve do země zahraniční youtubery a influencery, kteří mají Čínu přiblížit zahraničnímu publiku v tom nejlepším světle. Čínská vláda tak nabízí, že pro tyto youtubery a influencery zafinancuje celý jejich pobyt v Číně s tím, že bude moci rozhodovat, co bude odvysíláno do světa (Wu, 2022). Lze se také setkat s videi cizinců žijících v Číně už několik let, kteří sami tvrdí, že se snaží bojovat proti negativní image Číny ve světě vlastními videi a názory⁵². V podobných videích se proto neobjevují žádná politická témata a obsah těchto videí působí značně strojeně. Objevuje se tak silná mediální kritika těchto influencerů, že se stali nástrojem čínské propagandy⁵³. Například australská vláda vydala v roce 2021 dokument nazvaný *Borrowing mouths to speak on Xinjiang*, kde popisuje, jakým způsobem Čína využívá zahraniční influencery, aby mluvili ve prospěch čínské vlády ve věci vývoje situace v čínské provincii Sin-ťiang. Podobné snahy Číny ovlivňovat zahraniční influencery jsou v některých případech blíže sledovány zpravodajskými službami z důvodu podezření z šíření desinformací (Australian Strategic Policy Institute Limited, 2021).

V posledním desetiletí se v Číně osvědčil nový způsob pro šíření soft power do zahraničí, a to prostřednictvím nadnárodních iniciativ a organizací, například Šanghajská organizace pro spolupráci, Konfuciovy instituty, iniciativa Pásu a stezky, iniciativa 16+1 a jiné. Například iniciativa Pásu a stezky může také náležet do čínských nástrojů soft power, díky její podstatě, která kombinuje nejen prvky hard power (ekonomický rozvoj), ale také prvky soft power (kulturní výměna, důraz na globalizaci) (Yağcı, 2018, Li Xing, 2020). Další podobnou iniciativou je například Iniciativa 16+1 či Šanghajská organizace pro spolupráci, kde dochází ke spojení hard power a soft power nástrojů.

⁵² How Beijing Influences the Influencers? The New York Times, napsali Paul Mozur, Raymond Zhang, Aaron Krolik, Aliza Aufrechtig, Nailah Morgan, 13. prosince, 2021

⁵³ How China is Influencing YouTubers into Posting State Propaganda, Medium, napsal Thomas Brown, 21. leden 2020

2.4 Iniciativa Pásu a stezky

Iniciativa Pásu a stezky byla poprvé představena v roce 2013 jako součást čínského strategického a investičního plánu. První zmínky o této iniciativě proběhly při oficiální návštěvě čínského prezidenta Si Ťin-phinga v Kazachstánu, kde Čína věnuje nemálo svých investic do budování infrastruktury a výměnného obchodu.⁵⁴ Kazachstán nebyl zdaleka první ani poslední zemí, která se rozhodla spojit s čínskými investory na realizaci nadnárodních dopravních koridorů a obchodních uzlů, přičemž netrvalo dlouho a většina čínských investičních projektů přešla pod jednotnou značku Pásu a stezky. Od roku 2013 se tak většina čínských investic v zahraničí uskutečňuje výhradně pod záštitou této nadnárodní iniciativy Pásu a stezky, jak lze vidět v databázi China Global Investment Tracker⁵⁵.

Různé projekty pod Pásem a stezkou jsou financovány několika různými finančními institucemi, patří sem jak čínské soukromé banky (Čínská EXIM banka – Export-Import Bank of China), tak i nadnárodní fondy (Fond hedvábné stezky – Silk Road Fund) a bankovní organizace, jako například Nová rozvojová banka (New Development Bank – NDB), Asijská infrastrukturní investiční banka (Asian Infrastructure Investment Bank – AIIB⁵⁶) (Johnston, 2018, Pardo, 2018). Z výše uvedeného je zřejmé, že projekty Pásu a stezky nejsou financovány pouze Čínou, ale i mnoha nadnárodními finančními institucemi.

Pás a stezka má za cíl nejen zlepšit obchodní vztahy mezi členskými státy a Čínou, ale má také pomoci propagovat Čínu a její prestiž v zahraničí. Iniciativa láká své členy na to, že jim zajistí finanční prostředky na realizování různých projektů, zároveň zvyšuje dobrou image Číny tam, kde jsou projekty úspěšně realizované. (Turcsanyi a Kachliková, 2020).

První pozemní část Pásu a stezky, nazývána jako Ekonomický pás hedvábné stezky (Silk Road Economic Belt), by měla vést přes Střední Asii do Evropy a druhá část, týkající se námořní dopravy, by měla spojovat kontinenty přes Indický oceán a Perský záliv až do Středozemního moře (Maritime Silk Road Initiative)⁵⁷. Tyto dvě iniciativy v rámci Pásu a stezky jsou v pozdějších publikacích vnímány od sebe odděleně, tedy Ekonomický pás hedvábné stezky i

⁵⁴ President Xi Jinping Delivers Important Speech and Proposes to Build a Silk Road Economic Belt with Central Asian Countries, 2013/09/07

⁵⁵ China Global Investment Tracker CGIT (2022) <https://www.aei.org/china-global-investment-tracker/>

⁵⁶ Například autor Hong Yu (2016) popisuje, jak Asijská infrastrukturní banka přispěla k realizaci mnoha projektů Pásu a stezky.

⁵⁷ Překlady převzaté z oficiálního webu Velvyslanectví České republiky v Pekingu (https://www.mzv.cz/beijing/cz/politika/vzajemne_vztahy/obor/index.html)

Námořní hedvábná stezka (Maritime Silk Road) (Blanchard a Flint, 2017). Existují ještě další dvě iniciativy pod Pásem a stezkou, tedy Arktické rozšíření Hedvábné stezky (Arctic Silk Road), která se specializuje na spolupráci se státy Arktické rady⁵⁸ a Digitální hedvábná stezka (Digital Silk Road) (Hong Shen. 2018), která má za cíl spojovat národy pomocí digitalizace a informačních technologií.

Pozemní část Pásu a stezky v sobě zaštiťuje projekty na výstavbu železnic a dálnic, které by měli celkově zlepšit konektivitu euroasijského kontinentu. Lze sem jmenovat například výstavbu železnice mezi Bělohradem a Budapeští⁵⁹ či výstavbu nadnárodních dopravních koridorů vedoucí mezi Čínou a Pákistánem⁶⁰. Na druhou stranu Námořní hedvábná stezka v sobě zahrnuje projekty na výstavbu a renovaci přístavů a překladišť lodního zboží. Zde se objevují projekty na výstavbu nových námořních terminálů, mezi nimi třeba i řecký přístav v Pireu, kterému se blíže věnuje autor Wang Bo et al. (2018) ve svém článku *The Central Role of the Mediterranean Sea in the BRI and the Importance of Pireaus Port* nebo i přístav Hanbantota na Srí Lance⁶¹.

Další částí Pásu a stezky je Digitální hedvábná stezka, která namísto fyzické konektivity přináší konektivitu internetovou. Patří sem různé projekty zaštiťující výstavbu 5G sítí, sdílení technologií a inovací, smart cities, umělá inteligence i podpora digitálních měn (Shen, 2018). Dle autorů Vitaly Ambalova a Iriny Heim (2020) tato digitální iniciativa slibuje rozvoj technologií a ekonomiky v hostující zemi. V digitální sféře Pásu a stezky se klade velký důraz na platformy umožňující nákup zboží přes internet. Největší poskytovatelé zboží online jsou Baidu, Alibaba a Tencent (Dekker, 2020,7). Někteří autoři varují (Shen. 2018, Ly, 2020, Guo Huadong, 2018, Beckvard, 2019), že toto digitální rozšíření Pásu a stezky může značně ohrozit kybernetickou bezpečnost hostujících zemí. Obavy z ohrožení kybernetické bezpečnosti se nejčastěji spojují s čínskou 5G sítí a se společností Huawei. Dle autora Micheala Shoebridge (2018) a jeho studie pro kanadskou vládu *Chinese Cyber Espionage and the National Security Risks Huawei Poses to 5G Networks*, nejsou čínské digitální společnosti schopné nabídnout dostatečnou ochranu dat pro své klienty a zároveň se objevují obavy ze zneužívání získaných dat. Uvádí se také častý problém s transparentností čínského telekomunikačního giganta

⁵⁸ China's „Arctic Silk Road“, *The Maritime Executive*, January 10, 2020 by Zhang Chun

⁵⁹ Čínskými projekty v Maďarsku se zabývají autorky Eszter Lukács a Katalin Völgyi (2021)

⁶⁰ Více o koridoru mezi Čínou a Pákistánem se lze dozvědět ve studii od autorů Afzala Samrana a Naseema Anuma (2018)

⁶¹ Blíže informace o projektu přístavu na Srí Lance a o dalších projektech Pásu a stezky v Jižní Asii blíže popisují autoři Rana a Ji (2020)

Huawei a obava ze špionáže. Huawei se setkal se silným odmítnutím nejen na americkém kontinentu, ale také v Evropě, kdy například i Řecko s ním nakonec odmítlo spolupracovat⁶².

Výhody a nevýhody vstupu do iniciativy Pásu a stezky:

- + Velikost a rozsah celé iniciativy – zahrnuje mnoho zemí a ekonomik
- + Velký ekonomický potenciál – investice, sdílení technologií a inovace
- + Navýšení konektivity eurasijského kontinentu – dopravní koridory, posílení námořní dopravy

- Politické bariéry mezi státy – administrativní problémy, diplomatické problémy, spolupráce s ne-demokratickými režimy
- Rizika spojená s výstavbou velké infrastruktury – environmentální problémy (lze zde zařadit: úbytek biodiverzity, degradace půdy, znečištění životního prostředí), sociální problémy (zábor půdy, migrace), riziko korupce
- Finanční náročnost projektů a zadlužení států (riziko spadnutí do dlužní pasti)
- Prohloubení obchodní asymetrie (dovoz z Číny značně vyšší než import z členské země)
- Problematiky s kyberbezpečností a čínský Firewall jako překážka pro komunikaci s čínskými firmami

(Vlastní zpracování dat z World Bank Blogs 2018, Womack, 2010, Puyana a Constantino, 2015, Ly, 2020)

2.5 Obavy z čínské soft power

Odvracenou stranou použití čínské soft power je, že toto použití může vést k nesourodosti uvnitř EU, jak varuje mnoho odborníků, mezi nimiž můžeme nalézt i Igora Rogelja a Konstantinose Tsimonise (2020), Sophii Meunier (2014), či Baase Hooijmaaijse (2019). Tito akademikové varují, že použití čínské soft power v Evropě může být součástí tzv. strategie zasazení klínu, jak varuje například autorka Nicola Casarini (2013). Někteří odborníci se obávají, že záměrem Číny je zneprátnit státy v mezinárodních organizacích. Podobné využití vlivu pomocí kombinace soft a hard power nástrojů se nazývá jako 'strategie zasazení klínu', tento pomyslný klín vytváří pnutí uvnitř mezinárodní organizace a snižuje tak její akceschopnost a pospolitost. Tento typ strategie v diplomacii využívá buď nástroje přesvědčování nebo nástroje odměn k motivování státu, aby vystoupily proti kompaktnosti koalice nebo mezinárodního společenství (Izumikawa, 2013). Autorka se domnívá, že primárním záměrem Číny není

⁶² Greece joins the 'anti-Huawei camp' as US seals stronger ties, Nikkei Asia, 5. října, 2020, napsal Giannis Seferiadis

vytvořit klín v mezinárodním společenství, protože tato neshoda by pak nepříznivě ovlivnila i čínský obchod a čínskou image. Autorka je toho názoru, že v mezinárodních vztazích má Čína tendence chovat se spíše pragmaticky než vypočítavě⁶³, tak aby předešla způsobení si nepříjemností a mohla pokračovat se svým ekonomickým vzestupem.

Na počátku roku 2021 lze pozorovat čínské obavy z narušení řecko-čínských vztahů ze strany EU, neboť ta uvalila na vybrané čínské firmy sankce. Tyto sankce EU se setkaly s odvetou z čínské strany, nicméně výše uvedené obavy zůstaly neopodstatněné a zhoršující se vztah mezi EU a Čínou dle vyjádřené řeckého velvyslance v Číně nikterak neohroží bilaterální vztah Číny a Řecka.⁶⁴ Je však zásadní otázkou, zda řecké rozhodnutí podpořit svého asijského spojence nebude mít za následek odcizení se od EU.

Narůstající obavy z Číny a její soft power lze vysledovat i u jiných autorů, například autor Josh Kurlandzick (2008) ve své publikaci vysvětluje, že čínská snaha šířit soft power v jihozápadní Asii může být vnímána silně negativně. Tento autor se nebojí nazvat čínskou soft power jako „ofenzivní okouzlení“ (Charm offensive⁶⁵) a ve své knize předpovídá, že Čína se stane novým systematickým rivalem Spojených Států, obzvláště v Pacifickém regionu. Nicméně, jak pozdější článek od autora Jean-Deana Blancharda (2018) prozrazuje, čínské strategické ambice nezůstávají nepovšimnuty a různé státy Jihovýchodní Asie vůči Číně zaujímají obezřetné stanovisko. Blanchard (2018) ve své studii uvádí, že proud čínských investic, které mají za úkol okouzlit celou oblast Jihovýchodní Asie, nevede nutně k vytvoření závislosti na Číně jako takové a že státy Jihovýchodní Asie sledují primárně hlavně vlastní ambice v mezinárodní politice.

Další problematikou spojenou s aplikováním čínské soft power a šířením ekonomických iniciativ do zahraničí je zadlužení se některých států, které se rozhodnou účastnit se čínských projektů. Čínské bankovní instituce financující projekty Pásu a stezky jsou méně přísné než jiné bankovní instituce (například Světová banka, Mezinárodní měnový fond), a proto mohou představovat alternativu pro země, které by normálně nedosáhly na půjčky v těchto bankách (Singh, 2021). Některé rozvojové země mají problém splnit podmínky, které jim nadnárodní

⁶³ Tedy jedná se spíše o status quo udržující stát, i když se objevují studie, které připodobňují Čínu revizionistické síle (Kastner & Saunders, 2012, Taylor, 2007), oproti tomu autoři Ian Taylor a Zhanqxi Chen (2022) považují Čínu za status quo udržující zemi.

⁶⁴ Greece is not abandoning China even though others are, ambassador says, CNBC, June 24, 2021, by Silvia Amaro

⁶⁵ Tento pojem převzali i jiní autoři, například Joseph S. Nye v eseji z roku 2014 nebo Shahar Hameiri (2015)

finanční instituce ukládají (Světová Banka, Mezinárodní investiční banka)⁶⁶, a z toho důvodu se tyto země obrací na Čínu a její spřátelené finanční instituce (Čínská EXIM banka, Asijská infrastrukturní investiční banka a jiné). Například Černá hora je typickým příkladem země, která dlouhou dobu měla problém získat půjčku nebo investice od klasických finančních organizací, a to mimo jiné i kvůli nízkému HDP, vysoké korupci a nezaměstnanosti⁶⁷. Černá hora je v roce 2022 už 10 let kandidátský stát, který v dohledné době nejspíš nebude schopný splnit všechny požadavky na vstup do EU⁶⁸. Vzhledem k tomu, že Černá hora dlouhou dobu zůstala investičně opomíjená, tak se černohorská vláda rozhodla využít nabídky čínských investorů na rozšíření vlastní konektivity (2015), i když by to mohlo vést k potenciálnímu zadlužení se. O riziku zadlužení vznikla řada studií⁶⁹, nicméně i tak se Černá hora rozhodla k postavení dálnice spojující černohorský přístav Bar se Srbskem (Grgić, 2019). V roce 2020 Evropská komise schválila investiční plán pro země balkánského poloostrova, který by měl přinést investice i do Černé hory. Od roku 2019 se v médiích objevují zprávy o tom, že Černá hora se neodvratně dostala do čínské dlužní pasti a následně i zprávy o tom, že se EU rozhodla pomoci Černé hoře refinancovat jejich čínské půjčky⁷⁰.

Už v roce 2018 bývalý americký viceprezident Mike Pence použil termín 'debt-trap diplomacy'⁷¹, tedy diplomacie dlužní pasti, v souvislosti s čínskými projekty Pásu a stezky. Tyto obavy z dlužních pastí byly následně kritizovány odbornou veřejností a vyšly studie, ve kterých bylo vysvětleno, že pro legitimitu čínských projektů a pro návratnost investic není pro Čínu dlouhodobě lukrativní mít dlužníky. Například studie od Kevina Ackera a kolektivu (2020) Debt Relief with Chinese Characteristics ukazuje, že Čína je více než svolná k tomu pomoci zadluženým státům se splácením jejich pohledávek a že není primárním záměrem Číny zabavovat majetek jiných států.

⁶⁶ Těto problematice se věnují autoři Doig et al. (2007) nebo Graham Bird (1995) oba autoři upřesňují, že Světová banka a Mezinárodní měnový fond, požadují, aby země přijali specifická volnotržní opatření a zároveň musí splňovat i jiné politicko-ekonomické požadavky předtím, než je jim poskytnuta půjčka. Jelikož pro některé země mohou být požadavky těchto institucí příliš nákladné nebo likvidační na splnění.

⁶⁷ Oficiální stránky U.S. Department of State, 2021 Investment Climate Statements: Montenegro, <https://www.state.gov/reports/2021-investment-climate-statements/montenegro>

⁶⁸ Oficiální stránky European Commission, European Neighbourhood Policy and Enlargement Negotiations, Montenegro, https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/enlargement-policy/negotiations-status/montenegro_en

⁶⁹ Například autorka Astrid Pepermans varovala už v roce 2018 o možných indikacích projektů pod 16+1 a pod Pásem a stezkou pro země východní Evropy

⁷⁰ Montenegro Getting European Help To Refinance Its Massive China Debt, Radio Free Europe, napsal Srdjan Jankovic, 23. června 2021

⁷¹ Remarks by Vice President Pence on the Administration's Policy Towards China, Trump White House, The Hudson Institute, 4. října 2018

Autorka této práce je toho názoru, že pokud by některé země (jako například výše zmíněná Černá hora) nevyužily rizika zadlužení se Číně, tak by v některých případech nebyly schopné dosáhnout na finanční prostředky nutné na zajištění jejich rozvoje. Dále, jak bylo uvedeno ve výše zmíněné studii od Kevin Ackera a kolektivu (2020), Čína má ekonomický zájem pomáhat restrukturalizovat dluhy konkrétních zemí tak, aby nespadly do dluhu, protože to vrhá špatné světlo na čínské projekty po celém světě. Autorka této práce také považuje za nutné zmínit to, že vyvarování se spadnutí do potenciální dlužní pasti vyžaduje uvědomělost a transparentnost obou zúčastněných stran. Čínská strana by tedy měla zpřísnit monitoring a analýzu návratnosti investic ze svých projektů tak, aby se vyvarovala získání špatné reputace v mezinárodním prostředí spojené se zadlužením jiných států. Je také nutné zmínit to, že i když zadlužení jiných států není cílem čínských projektů, tak dochází k určitému typu závislosti dlužných států vůči Číně⁷².

Další znovu se objevující problematika spojená s čínskou soft power je její prolínání se se sharp power, která byla představena v podkapitole 1.2.4 této práce. Vymezení toho, co přesně je nebo není sharp power je značně komplikováno tím, že tento pojem sám o sobě může být vysoce kontextuální, přičemž to, co je pro jeden stát projevem soft power může být pro jiný stát projevem sharp power. Například autor Jingkai Shao (2019) blíže prozkoumává tuto problematiku prolínání se pojmů čínské soft power se sharp power. Autor Shao ve své eseji deliberuje nad tím, že oba pojmy mohou být dost často zaměňovány obzvláště když dochází k situacím, kdy je čínská soft power negativně vnímána v zahraničí. Dochází tak k rozporu mezi původním záměrem Číny ukázat se v co nejlepším světle a výsledkem její mediální kampaně, která ne vždy vytváří lichotivý obraz Číny.

V akademických člancích, které se věnují bilaterálním vztahům Číny s druhou zemí, se často objevuje problematika obchodní asymetrie ve prospěch Číny s druhou zemí (Xu et al., 2022). Nejčastěji se jedná o asymetrii obchodní, ale je možné zmínit i s ní spojenou asymetrii geografickou. Tuto obchodní asymetrii v některých průmyslových odvětvích lze sledovat například ve vztahu Číny a Jižní Koreji, což blíže popisuje autor Baek a kolektiv (Baek et al., 2021). Dále lze sledovat tuto obchodní asymetrii Číny v Latinské Americe⁷³ nebo v Mexiku⁷⁴.

⁷² Například autor Carmody (2020) popisuje, že čínské půjčky mohou vytvořit určitý typ závislosti afrických států na čínském financování.

⁷³ Rhys Jenkins (2012) se blíže věnuje čínským přímým zahraničním investicím v Latinské Americe

⁷⁴ Zde lze uvést autory Beatriz Garcia a kolektiv (2011), kteří popisují, že Mexiko má velký zájem v obchodování s Čínou, ale Čína s Mexikem udržuje spíše formální vztah, protože Mexiko není pro čínské strategické plánování tak zásadní jako jiné státy Latinské Ameriky.

V posledních letech se v akademické sféře mluví o důsledku čínsko-americké obchodní války, která kromě obchodní asymetrie a nedodržování mezinárodních obchodních úmluv jmenuje i čínský protekcionismus jako jeden z hlavních důvodů rozporu. (Iqbal et al., 2019, Sukar et al., 2019) V této obchodní válce podobně jako v případě latinské Ameriky, Mexika nebo Jižní Koreje je obchodní nerovnost mezi partnery jednou ze zásadních třecích ploch. (Kapustina et al., 2020, Kalsie, 2019) Vzhledem k tomu, že tato asymetrie je velmi častá v případě Číny, je nutné tuto asymetrii zkoumat ve vztahu Číny s dalšími zeměmi, jelikož to může zásadně ovlivnit jejich budoucí bilaterální vztah.

Jak bylo uvedeno výše v podkapitole 2.4 této práce, objevují se obavy z čínské špionáže spojované s digitálním rozšířením Pásu a stezky. Dle autora Micheala Shoebridge (2018) a jeho studie pro kanadskou vládu *Chinese Cyber Espionage and the National Security Risks Huawei Poses to 5G Networks*, nejsou čínské digitální společnosti schopné nabídnout dostatečnou ochranu dat pro své klienty a zároveň se objevují obavy ze zneužívání získaných dat. Uvádí se také častý problém s transparentností čínského telekomunikačního giganta Huawei a obava ze špionáže. Huawei se setkal s odmítnutím nejen na americkém kontinentu (USA a Kanada), ale také v Evropě, kdy například i Řecko s ním v roce 2020 odmítlo spolupracovat na realizaci 5G sítí⁷⁵.

⁷⁵ Greece joins the 'anti-Huawei camp' as US seals stronger ties, Nikkei Asia, 5. října, 2020, napsal Giannis Seferiadis

3 Příklady využití soft power Číny v Řecku

Pro Řecko je v dnešní době Čína jeden z nejvýznamnějších mimo-evropských obchodních partnerů, a to jak z hlediska dovozu, vývozu, tak i investic proudících do země. (Data z World Bank a China Global Investment Tracker.) Dle dat z UN Comtrade⁷⁶ databáze činí řecký import z Číny okolo 8 % (první je import z Německa, cca okolo 12 %) a export do Číny pouze 3 % za rok 2020. Lze tedy sledovat jednoznačnou asymetrii v obchodním vztahu Řecka a Číny. Bilaterální vztah Řecka a Číny byl dlouhou dobu vlažný, zvláště v první polovině dvacátého století. Ke zlepšení vztahů Řecka a Číny dochází v roce 1972, kdy se Řecko rozhodlo uznat politiku „Jedné Číny“. Je však na místě uvést, že i poté převládala hlavně účelová spolupráce mezi těmito státy (Kourkouvelas, 2013). Situace se začala měnit až na začátku nového tisíciletí, kdy Řecko a Čína navýšily svou spolupráci podepsáním smlouvy o Strategickém spojení (Strategic Partnership) v roce 2006⁷⁷, nicméně proud investic a obchodu vykazoval stále nízká čísla. Dle autora Phillippe De Corre (2018) se situace výrazně mění až v roce 2008, kdy se čínští investoři (COSCO) rozhodli investovat do Pireuského přístavu a s nimi přichází i zájem Číny propagovat svou image v Řecku pomocí přímých i nepřímých prostředků soft power, které byly zmíněny výše.

3.1 Iniciativa 16+1

V rámci šíření dobrého obrazu Číny vzniklo i několik iniciativ, které se specializují na kulturní výměnu ve specifickém regionu, jako například iniciativa 16+1 (později 17+1), která se od svého založení v roce 2012 specializuje na prohlubování vztahů Číny se zeměmi střední a východní Evropy. Řecko vstoupilo do iniciativy 16+1 v roce 2019. Pod záštitou této iniciativy je ročně uděleno několik set tisíc stipendií pro zájemce studovat na čínských univerzitách. Studenti členských zemí se mohou ucházet o tři různé typy stipendií. První stipendium nabízí čínská vláda v rámci programu Study in China. Jedná se o stipendium, které uděluje komise CSC (Chinese Scholarship Council). Toto vládní stipendium může být uděleno studentům anglických programů, ale zároveň i programů čínských, je tedy určeno i pro studenty, kteří nemají s čínským jazykem žádné zkušenosti.⁷⁸ Druhé nabízené stipendium je určeno hlavně

⁷⁶ Oficiální stránky United Nations Comtrade Database, <https://comtrade.un.org/data/>

⁷⁷ Greece external relations briefing: Greece's current relations with China, China-CEE Institute policy article, August 3, 2021, by Evelyn Karakatsani

⁷⁸ Oficiální stránky Chinese Scholarship Council, <https://www.chinesescholarshipcouncil.com>

čínsky mluvícím zájemcům, je to stipendium nabízené Konfuciovými instituty pro budoucí učitele čínského jazyka. Aplikace tohoto stipendijního programu se tedy vztahuje na studenty, kteří úspěšně složili jazykové zkoušky HSK (Hànyǔ Shuǐpíng Kǎoshì – Chinese Proficiency Test).⁷⁹ Poslední typ nabízených stipendií lze nalézt přímo na oficiálních stránkách konkrétních čínských univerzit, které udělují své vlastní stipendia pro zahraniční studenty. Konkrétní univerzity nabízí různé typy studijních programů vedených jak v čínském, tak i v anglickém jazyce.

V rámci aktivit iniciativy 16+1 došlo k vystavění Konfuciových institutů v Řecku, kromě Athens Business Confucious Institute zřízeného už v 2009, byl pod záštitou Soluňské univerzity v roce 2018 zřízen i Konfuciův institut v Soluni. Pod záštitou těchto Konfuciových institutů se ročně koná mnoho konferencí a seminářů, například v roce 2021 proběhla online konference u příležitosti 10. výročí působení Athens Business Confucious Institute⁸⁰.

Řecko pokračuje ve spolupráci s Čínou i nadále. Dokonce i přes současnou nepříznivou pandemickou situaci se mnoho sinologů domnívá, že by Řecko mohlo časem hrát velkou roli jako facilitátor rozhovorů mezi Bruslem a Pekingem (Tzogopoulos, 2020). Ve svém následném článku George Tzogopoulos (2021)⁸¹ vysvětluje, že vztah Athén a Pekingu je založen na vzájemném porozumění, obzvláště v otázce sporných území. Tzogopoulos tak přirovnává sporné území Kypru ke sporným územím v Jihočínském moři a vysvětluje tím, proč Řecko podpořilo Čínu na zasedání Rady OSN (2016)⁸².

3.2 Iniciativa Pásu a stezky v Řecku

Vstup do iniciativy Pásu a stezky přináší mnoho výhod pro země, které se rozhodnou podepsat dohodu s Čínou, jak už bylo vysvětleno v podkapitole 2.4 této práce. Řečtí zákonodárci dlouho zvažovali, zda vstoupit do této iniciativy⁸³. Na jednu stranu lze díky čínské straně získat příliv

⁷⁹ Oficiální stránky Athens Business Confucious Institute, International Chinese Language Teachers Scholarship Programme, <https://www.confucius.aueb.gr/index.php/en/education/study-in-china/confucius-institute-scholarships-for-chinese-language-studies-in-china>

⁸⁰ 10 Years Athens Business Confucious Institute: The future of a prosperous collaboration, Online conference, 30/6/2021, <https://www.aueb.gr/en/content/10-years-athens-business-confucius-institute-future-prosperous-collaboration-online-web>

⁸¹ Greece's pragmatism vis-a-vis China, International New York Times, Kathimeriki, 14. červen, 2021, by George Tzogopoulos

⁸² EU Issues South China Sea Statement Ending Discord Within Bloc, The Wall Street Journal, 17. červen, 2016, by Laurence Norman

⁸³ Can China's New Silk Road End Greece's Economic Tragedy? Carnegie-Tsinghua Center for Global Policy, May 11, 2015, by Zhang Lihua, Vasilis Trigkas

kapitálu a rozšířit konektivitu vlastní země, na druhou stranu jsou čínské projekty spojeny s obavou ze spadnutí do dluhové pasti. Iniciativa Pásu a stezky napomáhá propagaci Řecka jako centra obchodu a turismu. Řecko se rozhodlo vstoupit do iniciativy Pásu a stezky (BRI) až v roce 2018, kdy bylo podepsáno Memorandum o porozumění mezi Řeckem a Čínou, jak uvádí oficiální stránka OBOReuropa⁸⁴.

Účast Řecka v iniciativě Pásu a stezky je zásadní pro čínský investiční plán, jelikož právě Řecko by mělo být vlajkovou lodí⁸⁵ pro čínskou spolupráci se zeměmi EU. Řecko je zásadní pro čínské strategické plánování hlavně díky jeho geografické poloze a jeho propojenosti s ostatními státy EU, jak lze pozorovat u mnoha nadnárodních projektů, jako například vysokorychlostní železnice spojující Bělohrad a Budapešť (Belgrade-Budapest high-speed railway), na kterou je navázaný oddíl železnice vedoucí právě do řeckého Pireusu. Tento projekt má za cíl urychlit a usnadnit cestu čínských výrobků na evropský trh skrz Balkánský poloostrov, jedná se o tzv. čínskou železniční diplomacii (Chinese railway diplomacy) (Dragan Pavličević, 2014). I když se jednalo původně o projekt pod hlavičkou iniciativy 16+1, brzy tento železniční projekt přešel pod správu projektů Pásu a stezky. Ačkoliv je tento projekt označován za klíčový, tak se i mnoho let po svém vyhlášení (2013) stále potýká s dlouhou řadou administrativních a praktických problémů a zůstává tak prozatím v nedokončeném stavu. Tento projekt rozšíření konektivity mezi Budapeští a Bělehradem je často spojován s nedostatečnou transparentností a objevují se také dohady o reálné vytíženosti této mezinárodní linky (je uváděno jen několik stovek pasažérů linky denně)⁸⁶. V březnu 2021 byl se zpožděním dokončený srbský úsek této železniční trati, přičemž úsek železnice mezi řeckým přístavem (Pireus) a Budapeští stále zůstává nedokončený a zboží je přepravováno po staré železniční trati.⁸⁷ V současné době tak doprava zboží z řeckého Pireusu do států EU probíhá přes starou železniční trať a její rychlost je značně omezená. Nová, stále se zdražující trať, by měla být dokončena až v nadcházejících letech.

3.3 Vliv soft power na zahraniční politiku Řecka

Řecká zahraniční politika se opírá o několik stabilních pilířů, mezi nimiž je členství v EU a NATO jednou ze stěžejních agend, zároveň však Řecko klade silný důraz na bilaterální či

⁸⁴ <https://www.oboreurope.com/en/greece-bri/>

⁸⁵ Xi Jinping visits Greece's flagship BRI project, Piraeus Port, CGTN, 12. listopadu, 2019

⁸⁶ Will the €4bn Belgrade-Budapest rail upgrade be a benefit or burden?, Euronews, napsala Kester Eddy, 6. listopadu, 2020

⁸⁷ China and the Budapest-Belgrade Railway Saga, the Diplomat, 28. březen 2020, napsal Andreea Brînză

trilaterální vztahy se zeměmi ve své geografické blízkosti. Na začátku roku 2022 oznámil řecký premiér Kyriakos Mitsotakis, že hlavní náplní řecké zahraniční politiky pro další rok bude posílení dobrých vztahů se zeměmi Balkánského poloostrova, Blízkého východu, dále také posílení vztahů s Ruskem a Čínou. Přičemž i nadále platí, že Řecko zaujímá velmi opatrný postoj vůči Turecku (The Outlook for the Greek External Relations in 2022, 2022). Turecko hraje v řecké zahraniční politice velmi rozporuplnou roli kvůli jejich sdílené historii a Kypru⁸⁸. V řecko-tureckém dynamickém vztahu jsou snahy zmírnit tenzi mezi oběma státy v Egejském moři prostřednictvím bilaterálních i trilaterálních jednání, ale jejich vztah zůstává spíše dlouhodobě negativní⁸⁹. Turecko je v řecké zahraniční politice stále vnímáno jako rival nebo potenciální nepřítel (The Essence of the Greek-Turkish Rivalry: National Narrative and Identity, 2011).

Další rozporuplný stát v řecké zahraniční politice je Německo. Německo je rozhodující stát v EU a zároveň je to také stát, se kterým Řecko spojuje neblahá minulost za druhé světové války. (Králová, 2012, 22) Tento hořko-sladký bilaterální vztah Řecka a Německa blíže popisuje Kateřina Králová (2012) ve své publikaci Nesplacená minulost. Autorka popisuje, že i když je Německo v novém tisíciletí zásadní obchodní partner Řecka (v současné době 1. ve vývozu i dovozu zboží pro Řecko), tak jejich společná minulost zůstává pro mnoho Řeků stále bolestnou.

Jak bylo popsáno výše, ve vztahu Helenistické republiky a Číny dochází k řadě výměnných programů na obchodní, diplomatické i kulturní úrovni. To, jak se čínská soft power projevuje na řecké zahraniční politice, lze sledovat na jeho chování na mezinárodních zasedáních. Je zaznamenáno hned několik případů, kdy Řecko veřejně podpořilo Čínu v mezinárodních institucích. Někteří odborníci se domnívají, že se jedná o výsledek čínské strategie, ve které jde Číně o to, aby způsobila uvnitř mezinárodních organizací rozkol mezi jednotlivými členy. Tedy strategie zasazení klínu 'wedge strategy', popsána výše v podkapitole 2.5 této práce.

V roce 2016 se konalo zasedání Rady OSN, které mělo jednou pro vždy rozhodnout o náležitosti území v Jihočínském moři. Konečné rozhodnutí tribunálu OSN bylo vydáno 12. července ve prospěch Filipín, které si podobně jako Čína, nárokovaly sporné území v Jihočínském moři. Tomuto mezinárodním soudu předcházela dlouhý proces lobování obou stran, které se všemožně snažily zajistit si mezinárodní podporu. Bylo zřejmé, že Filipíny

⁸⁸ Dokonce v roce 2021 oslavilo Řecko 200 let od osvobození se od Otomanské Říše, více ve článku Greece marks 200 years of independence with hopes of rebirth, Ekathimerini, napsala Karolína Tagaris, 23. března, 2021

⁸⁹ Turkish-Greek Aegean talks to continue despite row, Daily News, 14. února, 2022

vyhledají podporu u svého dlouholetého spojence, Spojených států a jejich partnerů v EU. Problém nastal v době, kdy měly jednotlivé státy uznat rozhodnutí Rady OSN, největší překážku představovala EU. Důvodem byly vnitřní neshody EU, jelikož tři členské státy odmítly uznat rozsudek Rady OSN, jmenovitě se jednalo o Řecko, Maďarsko a Chorvatsko, které jsou členové iniciativy Pásu a stezky.⁹⁰

Podobná situace se objevila také v roce 2017 na zasedání Rady OSN pro lidská práva, kdy Řecko bojkotovalo podpis stanoviska EU pro vyjádření se k porušení lidských práv v Číně. Řecký ministr zahraničních věcí dokonce prohlásil, že se jedná o „nepodloženou kritiku Číny“⁹¹.

S nástupem nového řeckého premiéra Kyriakose Mitsotakise v roce 2019 se řecký postoj vůči Číně v mezinárodních institucích nijak zvlášť nemění. Řecký premiér stále pokládá za zásadní členství země v NATO i EU, ale zároveň v mezinárodních institucích obhajuje bilaterální vztahy Řecka s Čínou. Dle řeckého premiéra byly sankce Evropské unie vůči Číně příliš přehnané gesto a domnívá se, že by Řecko mělo i nadále spolupracovat s Čínou na projektech Pásu a stezky.⁹² Tento řecký postoj, upřednostňovat bilaterální vztahy před multilaterálními, není v řecké zahraniční politice novinkou, lze jej sledovat například ve vztahu k Rusku, kdy se řecký premiér Kyriakos Mitsotakis (2021) rozhodl nepřímo ignorovat narůstající napětí na rusko-ukrajinských hranicích, které bylo vnímáno jako silně kontroverzní ze strany EU, a upřednostnil řešení obchodních vztahů s Ruskem⁹³.

Bilaterální vztahy Řecka a Číny začaly závratně narůstat od roku 2008 díky použití hard power nástrojů v kombinaci se soft power nástroji. Díky systematickému propagování Číny jako solidního obchodního partnera a díky propagování čínské kultury v Řecku, lze vidět výsledky na zahraniční politice Řecka. Dle informací z čínské ambasády v Řecku⁹⁴ spolupráce Řecka a Číny pokračovala i přes pandemickou situaci (nákaza Covid-19), například Sympozium 2020 o řecko-čínských vztazích se konalo i přes pandemickou situaci v online podobě.

3.4 Čína v řeckých médiích

⁹⁰ The EU, the South China Sea, and China's successful wedge strategy, Asia Maritime Transparency Initiative, 13. října 2016, by Theresa Fallon

⁹¹ Greece blocks EU statement on China human rights at U.N., Reuters, napsali Robin Emmott, Angeliki Koutantou, 18. června, 2017

⁹² Greece external relations briefing: Greece's current relations with China, China-CEE Institute policy, napsala Evelyn Karakatsani, August 3, 2021,

⁹³ PM, Putin to discuss gamut of bilateral ties, Ekathimerini, 8. prosince, 2021

⁹⁴ Oficiální stránky čínské ambasády v Řecku <http://gr.china-embassy.org/eng/>

Dle průzkumu veřejného mínění *China's Image in Greece 2008-2018* od autora Plamena Toncheva a kolektivu (2018) na rozdíl od jiných evropských zemí byly názory Řeků na Čínu značně pozitivní. Dle názorů Řeků byla Čína vnímána jako obzvláště významný ekonomický partner, ale také jako nevyzpytatelný hráč v mezinárodním prostředí. Čína byla pro Řecko jakési nutné zlo na cestě k vzestupu z ekonomické krize, takže v řeckých očích zůstává Čína partnerem při globalizaci světa, kterého je nutné zpovzdálí sledovat (Tonchev et al, 2018). Dle řeckých informačních kanálů Kathimerini, To Vima, Imerisia, Ethnos, Diokratia a Hellas Journal je Čína nejčastěji jmenována ve spojitosti s investicemi v řeckém Pireuském přístavu, čínskými investicemi do nemovitostí a energetiky v Řecku (například Golden Visa program⁹⁵) nebo v kontextu se svými iniciativami v Řecku, tedy iniciativy Pás a stezka a 16+1⁹⁶.

Je nutné zdůraznit, že pozitivní obraz Číny se celosvětově změnil k horšímu s rokem 2019, kdy vypukla celosvětová pandemie viru Covid-19. Původ Covidu-19 byl vysledovaný až do čínského města Wuhan⁹⁷. Netrvalo dlouho a nově přezdívaný „čínský virus“ zásadně otrásl reputací Číny v zahraničí a stal se středem mnoha spekulací. Výše zmíněný virus velmi silně ovlivnil mediální obraz Číny ve světě, viz výše zmíněný výzkum CEIAS (Kironská et al., 2020). Podobné nepříznivé výsledky nasvědčují i výzkumy jiných institucí a výzkumníků, například řecký autor Plamen Tonchev (2021), který se aktivně zabývá vztahem Řecka a Číny, vydal v roce 2021 další studii, kde zkoumal řecko-čínské vztahy v čínských i řeckých médiích v roce 2020. Výsledky jeho studie naznačují, že v první části roku 2020 se objevovaly převážně zprávy o Číně jakožto místu původu onemocnění Covidu-19 a také o čínské „maskové diplomacii“ (mask diplomacy). Tato diplomacie v sobě zahrnuje snahu Číny zlepšit svou image ve světě vývozem roušek a zdravotnického materiálu do virusem zasažených zemí. Tonchev (2021, 4) uvádí, že v řeckých médiích se za rok 2020 objevily i zmínky o Pireuském přístavu a jeho čínském nájemci COSCO a výjimečné zmínky o problematice dodržování lidských práv v Číně.

⁹⁵ The Chinese Golden Visa Rush in Greece, China observers, napsal Plamen Tonchev, 26. srpna, 2021

⁹⁶ Greece joins 16+1 Initiative for regional trade with China, Ekathimerini, 12. dubna, 2019

⁹⁷ Coronavirus came from Wuhan market and not Chinese lab, twin studies say, The Guardian, napsal Martin Pengelly, 26. února, 2022

4 Aplikování teorie her na čínsko-řecké vztahy

Na úvod této kapitoly považuje autorka této práce za nutné vysvětlit, že použití teorie her nepřináší přesný obraz budoucího vývoje vztahu mezi dvěma entitami, místo toho ukazuje, jaká je předvídatelná reakce entit na specifickou situaci. Zároveň tato metoda přináší pohled na to, jaký je nejpravděpodobnější typ reakce jednoho hráče na chování druhého. (Beneš a Drulák, 2020, 139)

Metoda teorie her je hojně využívána pro predikování bilaterálních i multilaterálních vztahů v mezinárodních vztazích. Její využití se nejčastěji spojuje s analýzou vojenského a ekonomického potenciálu států, přičemž tato metoda se dá použít i při predikci v případě spolupráce států. (Snidal, 1985, 25) Například autoři Glenn H. Snyder a Paul Diesing (1977) ve své knize *Konflikt mezi národy (Conflict Among Nations)* využili model teorie her pro analyzování 16 historických případů vyjednávání států při krizích a využili tak teorii her hlavně pro rozbor historických konfliktních situací. Aplikace teorie her se dočkala svého využití i při zhodnocení třístranného vztahu Spojených států, Sovětského svazu a Číny. Lowell Dittmer (1981) tak vytvořil strategický trojúhelník (strategic triangle) pro zhodnocení diplomatické interakce mezi zásadními aktéry období Studené války. Strategický trojúhelník Dittmera popisuje diplomatickou hru v období čínsko-sovětského rozkolu (1960–1989), kdy byly vztahy napjaté mezi všemi třemi státy. Využití teorie her lze sledovat i u autora Joye Mitry (2015), který využil teoretický model pro analyzování bilaterálního vztahu Pákistánu a Afghánistánu. Výše zmíněná esej Joye Mitry popisovala nejen interakci mezi oběma státy, ale také v sobě zakomponovala model pro zobrazení domácích dynamik zájmových skupin obou států pomocí vizualizace větvení.

Další využití této metody lze například sledovat ve článku autorek Kristiny Kironské a Diyi Jiang (2022), které tento predikční model využily pro předpovězení chování Čínské lidové republiky vůči vojenské vládě Tatmadaw v Barmě.⁹⁸ Ve své eseji se obě autorky zaměřily nejprve na zmapování celého procesu vojenského puče, který proběhl na začátku roku 2021, a následně vytvořily předpověď pro interakci mezi Čínou a nově etablovanou vojenskou vládou Tatmadaw. Ve svém článku popisují, že jejich model lze využít i pro sestavení predikce při sledování bilaterálních vztahů Číny s jinými zeměmi. I proto se autorka této práce rozhodla následovat jejich příkladu a aplikovala tento model na vztah Číny a Řecka, který má

⁹⁸ Tento článek by měl vyjít až v roce 2022, autorka této diplomové práce dostala svolení od Dr. Kristiny Kironské inspirovat se v teoretickém modelu, kde využívají model pro sestavení hry mezi Čínou a barmskou vládou Tatmadaw.

samozřejmě svá vlastní specifika. Autorka této práce vychází z rovnic a modelů použitých v práci Kironské a Jiang (2022) s tím, že přidává vlastní komentáře a vysvětluje specifika bilaterálního vztahu Číny a Řecka. Vzhledem k tomu, že Řecko není sousedící stát Číny a zároveň nemá v asijském regionu vojenskou přítomnost, tak se jeho bilaterální vztah s Čínou od Myanmaru zásadně liší.

V následující části autorka této práce popíše použití teorie her (game theory) pro sestavení předpovědí budoucí diplomatické interakce mezi Čínskou lidovou republikou a Řeckem. „Hra“ je nastavena tak, že se jí účastní dva státy (dále jen „hráči“) a jedná se o tzv. hru bez nulového součtu (non-zero sum game), přičemž se jedná o kooperativní typ hry. Předpoklad je takový, že hráči spolu mohou spolupracovat, či nikoliv (Karlas, 2015). Primárně se tedy jedná hlavně o spolupráci dvou hráčů, kde autorka této práce hledá hlavně výhody plynoucí ze vztahu obou hráčů.

Záměrem autorky je vytvoření modelu, který popisuje průvodní chování Číny a hodnotí její interakci s druhým hráčem, Řeckem. V tomto modelu bude popsána pouze predikce pro hráče 1, tedy Čínu, nikoliv pro Řecko, protože záměrem autorky této práce je snaha predikovat přístup Číny k Řecku, tak aby mohla přinést odpověď otázku: *Jaké jsou záměry Číny vůči Řecku?*

V nastavení této hry je hráč č. 1 zastoupen Čínskou lidovou republikou a hráč č. 2 Řeckem, hra tak zkoumá jejich diplomatickou interakci. Hráč č. 1 má tři možnosti chování vůči hráči č. 2 a to konkrétně: podpora (S_1), odmítnutí podpory (S_2), neutrální přístup (S_3). Hráč č. 2 má dvě možnosti akce, tedy spolupracovat (s_1), nebo nespolupracovat (s_2) s hráčem č.1. V této hře se tak objevuje 6 scénářů možné interakce. Záměry Číny vůči druhému hráči (Řecku) jsou popsány jako užitek (U) ze vztahu, kde základní nastavení tohoto užitku je nastaveno jako $U_0 = 0$.

Zájmy Číny (hráč 1) jsou při zhodnocování užitku ze vztahu s druhým státem reprezentovány dvěma typy chování, tedy čínský zájem rozpínat se (expanzivní zájem) a čínský zájem ubránit se negativním vlivům (defenzivní zájem). Definice těchto dvou zájmů vychází z realistických teorií, kde se státy chovají buď dle své expanzivní nebo defenzivní politiky. Tento typ chování států popisují autoři klasických realistických teorií, např. John J. Mearsheimer (2001) a Stephen M. Walt (1978) nebo i pozdější představitel defenzivního realismu Stephen van Evera (1998).

4.1 Čína jako expanzivní síla

Expanzivní chování státu je jev, při kterém stát rozšiřuje svůj politický, vojenský či ekonomický vliv za hranice vlastního státu. Podobný projev, rozpínání se za hranice vlastního státu, by neměl nikterak ohrozit domácí suverenitu tohoto státu. Většina realistických teoretiků se přiklání k teorii, že státy mají zájem primárně šířit svou vojenskou moc (Mearsheimer, Waltz, Carr, Morgenthau, Gilpin), nicméně, v Číně se zahraniční politika primárně váže na moc ekonomickou a politickou (Li Xing, 2020, Clarke, 2017). Pro čínskou zahraniční politiku je stěžejní propagace ekonomické expanze, například Šanghajska organizace pro spolupráci, Pás a stezka, či iniciativa 16+1, jak bylo popsáno v kapitole 2. U modelu Číny je tedy nutné počítat s expanzivním chováním, i když se nejedná o vojenskou expanzi, ale o expanzi obchodní a politickou. Čína z tohoto expanzivního chování získává hlavně ekonomický kapitál a posílení vlastního HDP. V diplomatické praxi se lze setkat i s případy, kdy Čína v historii expandovala pomocí vojenské síly, například v případě sporných území se svým sousedním státem Indií v 50. letech 20. století, jmenovitě se jednalo o spor o region Aksai Čin⁹⁹. Autorka této práce se nicméně rozhodla zaměřit pouze na ekonomickou expanzní moc Číny, z důvodu toho, že obecně čínská potřeba vojenské expanze byla upozaděna expanzí ekonomickou.

Iniciativa Pásu a stezky s iniciativou 16+1 jsou tedy nejpravděpodobnější prostředky expanzivní síly Číny v zahraničí. Iniciativa Pásu a stezky je globální iniciativa, kdežto 16+1 je iniciativa, která se týká spolupráce Číny se státy střední a západní Evropy, proto je nutné iniciativu 16+1 připočítat pouze k hráčům, kteří do ní v současné době patří, nebo vyhovují podmínkám vstupu. Je však nutné vzít v úvahu, že mnoho projektů pod záštitou výše zmíněných iniciativ je realizováno čínskými státem-vlastněnými podniky, nikoliv jen čínskou vládou. Tyto státem vlastněné podniky nepřispívají do čínského státního rozpočtu přímým způsobem, přičemž jsou do určité míry poplatné politickým programům čínské vlády (Huang et al., 2020, Fan et al., 2007). Další zvláštností je, že čínské státem vlastněné podniky upřednostňují politický program čínské vlády nad maximalizaci svého zisku (Choe, 2000), tudíž pro čínské podniky účastníci se projektů v rámci Pásu a stezky nebo 16+1 platí, že se nesnaží naplnit pouze své krátkodobé cíle, ale jsou součástí plánovacího procesu čínské vlády. V expanzivní perspektivě Číny jsou tedy investice v rámci výše zmíněných iniciativ prováděny ve formě investic a projektů. Tento typ expanzivní síly Číny lze nejlépe měřit na HDP, který se v tomto

⁹⁹Tento konflikt mezi Čínou a Indií blíže popisuje Nadeem Shafiq (2011) ve svém článku India versus China: A review of the Aksai Chin border dispute

případě stává jednou ze zásadních proměnných pro potenciální výpočet. Užitek Pásu a stezky spolu s 16+1 (x_i) je vyjádřen jako výše investic do projektů probíhajících nebo nově iniciovaných, které mohou přinést přidanou hodnotu pro cílovou zemi, či region a navýšit tak jejich HDP. Tento užitek z výše zmíněných iniciativ je vyjádřen $U(x_i \text{ HDP})$. Na druhou stranu je nutné počítat i s negativním scénářem, kdy Čína s cílovou zemí ztratí spojení ve formě členství v Pásu a stezce nebo 16+1, přičemž dojde k pozastavení nebo zrušení stávajících projektů pod oběma iniciativami, což lze vyjádřit jako $U(x_j \text{ HDP})$. V obou případech lze teoreticky změřit, nakolik tato expanzivní síla Číny znázorňuje význam těchto projektů v cílové zemi a zda jejich navýšení či zrušení ovlivňuje HDP hostující země.

Nadále je nutné v rovnici zhodnotit, nakolik jsou projekty pod iniciativami přínosné, a jaký je celkový geopolitický význam hráče 2. Tomuto výpočtu lze přiřadit hodnoty od 1 do 3, kdy 1 znázorňuje velmi malý vliv hráče 2 na celkovou image Číny a jejích projektů a v případě hodnoty 3 se jedná o velmi vysoký vliv hráče 2 na úspěch čínských iniciativ ve světě (viz diagram 1). Tento výpočet je pak v rovnici znázorněn jako Ψ . Jak bylo popsáno v kapitole 2 a 3, Řecko je pro úspěch Číny v evropském regionu zásadní a tím se zvedá i jeho koeficient významnosti v potenciální rovnici.

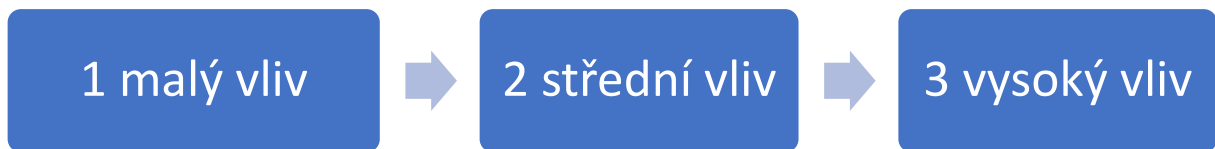

Diagram 1 znázorňuje potenciální hodnotu pro Ψ , která znázorňuje vliv hráče 2 pro expanzivní sílu Číny

Do modelu je třeba znázornit i negativní dopad z čínské expanzivní síly, který může pramenit z pocitu strachu z ekonomické expanze Číny, jak bylo popsáno v podkapitole 2.5. Obavy z čínské soft power. Čínský ekonomický úspěch vyvolává ve státech obdiv i strach, a proto je nutné tuto proměnnou znázornit do modelu teorie her. Tento negativní dopad plynoucí z čínské expanzivní síly bude znázorněn jako π . Tato negativní expanzivní síla může vést k tomu, že čínské projekty budou diskreditované i v jiných státech regionu. Do této obavy patří i riziko toho, že se hráč 2 rozhodne odmítnout politiku „jedné Číny“ což by v praxi znamenalo narušení nejen ekonomické síly Číny, ale také politické síly v tomto regionu. V takovémto případě by pak mohlo dojít až k vyhocenému scénáři, kdy Čína ztratí jakoukoli podporu v mezinárodním

prostředí. Náklady na tento negativní scénář by byly znázorněny jako $C(\pi_c)$. K pravděpodobnosti negativního dopadu čínské expanzivní síly je nutno přidat i pravděpodobnost toho, že k narušení této síly může dojít i důsledkem čínské aliance s jiným hráčem, který může narušit dobrou pověst Číny. To je vyjádřeno v rovnici jako $\Phi(S_i, \pi_c, t_i)$. Příklad podobné negativní asociace Číny s třetí stranou lze sledovat v hypotetické asociaci Číny s islámskými teroristickými skupinami po teroristickém útoku 11. září 2001¹⁰⁰. Další případ podobné asociace s problematickým státem je i čínská asociace s Ruskou federací během invaze na Ukrajině 2022¹⁰¹, která může negativně ovlivnit Čínu v budoucí hře s jinými státy.

V následující rovnici 1 část $\Phi(S_i, x_i)$ znázorňuje, nakolik S_i (akce hráče 1) přinese možný výsledek x_i (užitek z iniciativ Pás a stezka a 16+1) či možný výsledek $\Phi(S_i, x_i)$, kde x_j znázorňuje náklady na expanzivní sílu Číny.

$$\Phi(S_i, x_i) \cdot \Psi[U(x_i, \text{HDP})] - \Phi(S_i, x_j) \cdot \Psi[U(x_j, \text{HDP})] - \Phi(S_i, \pi_c, t_i) \cdot C(\pi_c)$$

Rovnice 1 – znázorňuje výpočet pro užitek z expanzivní síly Číny (Převzato z Kironská a Jiang, 2022)

4.2 Čína jako defenzivní síla

Defenzivní chování státu je alternativou pro rozpínavé (expanzivní) chování státu, které pod sebou zaštiťuje hlavně domácí bezpečnostní politiku. Teoretici realistických teorií (Mearsheimer, 2001, van Evera, 1998, Snyder, 1961) popisují tuto obrannou taktiku států jako snahu uchránit vlastní suverenitu před jinými státy. Tato suverenita nemusí být pouze teritoriální, ale také politická, ta v sobě obsahuje legitimitu vlády daného státu.

Čínský defenzivní záměr je dvojího typu, tedy považuje za nutné chránit svou teritoriální integritu, ale zároveň je pro ni stěžejní udržet si legitimitu vládnutí. (Down a Saunders, 1998) Pro stabilitu čínské vlády je zásadní si uchránit legitimitu socialistického režimu, který kombinuje socialistickou ideologii s prvky nacionalismu a je silně zakořeněn v čínské kultuře¹⁰². Defenzivní povaha Číny se projevuje obzvlášť při její interakci se sousedními státy, protože jejich bezprostřední blízkost může znamenat hrozbu pro integritu i legitimitu Číny. Ztráta defenzivní síly Číny (C) se vztahuje na sousední, ale i nesousedící státy. Toto ohrožení

¹⁰⁰ September 11 attacks: What happened on 9/11?, BBC News, napsal Patrick Jackson, 3. března, 2021

¹⁰¹ Ukraine crisis: US warns China against helping Russia, BBC News, 14. března, 2022

¹⁰² I když jsou oba směry nacionalismus a socialismu ze své podstaty silně protichůdné, v Číně lze sledovat zvláštní případ jejich souhry. (Unger, 1996) Například autor Suisheng Zhao (2005) vysvětluje, že Čína v praxi využívá nejen socialistickou ideologii, ale také pragmatický nacionalismus (pragmatic nationalism).

pro Čínu může být nejen vojenského, ale i nevojenského původu, například rozšíření občanského konfliktu přes hranice, uprchlická krize nebo migrace. Je tedy nutné pro výpočet ztráty defenzivní síly země vzít potaz geografickou blízkost, kdy státy v bezprostřední blízkosti Číny mají koeficient $\beta = 1$ a státy, se kterými Čína nesdílí hranice koeficient $\beta = 0$. Proto jsou náklady na ztrátu defenzivní síly rozděleny dle dvou kategorií, kdy blízkost státu určuje jejich hodnotu:

$$\begin{cases} C(p, d, m) \text{ pokud } \beta = 1 \\ C(a, M) \text{ pokud } \beta = 0 \end{cases}$$

Je nutné uvést, že geografická vzdálenost dvou aktérů nemusí nutně znamenat to, že aktéři pro sebe nepředstavují nebezpečí. Například korejský autor Kyung-Ae Park (2001) popisuje, že Severní Korea může představovat hrozbu pro Spojené státy, i když spolu nesousedí. Je to dáno hlavně silnou protiamerickou rétorikou severokorejského režimu, který Spojené státy vnímá jako nepřítel režimu. Vzdálenost dvou aktérů, proto neznamená jejich bezpodmínečnou bezpečnost. V případě Řecka lze automaticky počítat s koeficientem $\beta = 0$, kdy ztráta defenzivní síly Číny je velmi nepravděpodobná, protože spolu nesdílí hranice a jejich vztah je dlouhodobě pozitivní a zároveň platí ve vztahu Řecka a Číny silná geopolitická asymetrie viz. kapitola 3.

Pro výpočet situace, kdy hráč 2 s Čínou sousedí, je třeba započítat do rovnice vzdálenost od země potenciálního konfliktu (d), počet obyvatel tohoto státu (p) a k tomu připočítat vojenskou sílu hráče 2 (m). Podobné výpočty dopadu konfliktní situace na druhý stát použili i autoři James C. Murdoch a Todd Sandler (2003) ve své práci *Civil Wars and Economic Growth*.

V případě že hráč 2 s Čínou nesousedí, tak je přímé bezpečnostní ohrožení Číny znatelně menší, může se však objevit i nepřímý typ hrozby. Tento nepřímý typ ohrožení v sobě zahrnuje faktory jako jsou vztahy hráče 2 se zeměmi v bezprostřední blízkosti Číny (a) a také námořní přítomnost v asijsko-pacifickém regionu, značena jako M . Vody Asie a Pacifiku jsou často okupovány i ne-asijskými plavidly, například francouzské loďstvo se pohybuje v mořích kolem Austrálie a Oceánie (Morcos, 2021), dokonce i loďstvo EU¹⁰³ je přítomno v tomto regionu. V roce 2022 je řecké námořnictvo oficiálně přítomno pouze v regionu Středozemního moře a není plánován jeho přesun do asijských moří nebo Pacifiku¹⁰⁴.

¹⁰³ Europe's strategic long-shot: More warships in the Indo-Pacific, Politico, napsal Stuart Lau, 18. dubna, 2021

¹⁰⁴ Autorka vychází z informací na oficiálním webu řeckého námořnictva, <https://www.hellenicnavy.gr/en/>

Státy mohou získat defenzivní sílu, pokud navážou nové spojení s jinou zemí ve formě různých bezpečnostních dohod a obchodních partnerství (van Evera, 1998). Pro získání defenzivní síly opět záleží na kombinaci faktorů, tedy zda je tento stát sousedící s Čínou (pokud není, tak opět platí, že $\beta = 0$) a jakou vojenskou silou stát disponuje. V případě, že je hráč 2 sousedící s Čínou, tak je nutné v rovnici zhodnotit počet obyvatel tohoto státu (p), délku pohraničí s Čínou (l) a jeho vojenský potenciál (m). Takže funkce pro výpočet získání defenzivní síly je $\beta \cdot G(p,l,m)$.

V rovnici pro výpočet defenzivní síly Číny je nutné počítat i s možností úplného narušení defenzivní síly, která může eskalovat v domino efekt, ve kterém dojde k narušení vztahu s ostatními hráči. Takový scénář by mohl vést k narušení vnitřní legitimity Číny, v rovnici je toto znázorněno jako $\Phi(S_i, \pi_d, t_i) = 0$ pokud $\Delta DP \geq 0$. Tento negativní scénář je rozhodující pro čínskou defenzivní sílu a převyšuje ostatní rizikové faktory. Ve výpočtu by platilo, že dopad nepředvídatelných událostí $C(\pi_c)$ je větší než dopad z konfliktu v sousední zemi $C(p,m,l)$, platí tedy:

$$C(\pi_c) > C(p,m,l)$$

V následující části budou znázorněny rovnice pro výpočet užítku z defenzivní síly, rovnice 2 je vizualizace modelu pro země sousedící s Čínou ($\beta = 1$) a rovnice 3 popisuje výpočet pro země nesousedící s Čínou ($\beta = 0$).

$$\Phi(S_i, G) \cdot \beta \cdot G(p, l, m) - \Phi(S_i, C) \cdot C(p, d, m) - \Phi(S_i, \pi_b, t_i) \cdot C(\pi_b)$$

Rovnice 2 – Rovnice pro výpočet defenzivní síly s funkcí $\beta = 1$, (Převzato od Kironská a Jiang, 2022)

$$\Phi(S_i, G) \cdot \beta \cdot G(p, l, m) - \Phi(S_i, C) \cdot C(a, M) - \Phi(S_i, \pi_b, t_i) \cdot C(\pi_b)$$

Rovnice 3 – Rovnice pro výpočet defenzivní síly s funkcí $\beta = 0$, (Převzato od Kironská a Jiang, 2022)

Jak bylo uvedeno výše, tak defenzivní síla Číny je silně spjata s přežitím a zachováním současné vlády v Pekingu. Defenzivní síla je tak prioritní pro Čínu v domácí i zahraniční politice, a proto pro hráče 1 (Čínu) platí, že expanzivní síla je v porovnání s defenzivní silou upozaděna. Je tak

možné konstatovat, že kdyby se Čína měla rozhodnout mezi upřednostněním jedné síly, tak by si téměř vždy vybrala sílu defenzivní na úkor expanzivní (Guo, 2003, Banwo, 2014).

Hráč 1 (Čína)	s ₁ spolupráce	s ₂ nespoupráce
S ₁ podpora	U (S ₁ , s ₁) expanzivní zisk + defenzivní zisk	U (S ₁ , s ₂) stejná pravděpodobnost ztráty i zisku expanzivní síly + defenzivní ztráta
S ₂ odmítnutí podpory	U (S ₂ , s ₁) stejná pravděpodobnost zisku i ztráty expanzivní síly + žádná defenzivní ztráta	U (S ₂ , s ₂) expanzivní ztráta + defenzivní ztráta
S ₃ neutrální přístup	U (S ₃ , s ₁) není ztráta ani zisk sil	U (S ₃ , s ₂) expanzivní ztráta + defenzivní ztráta

Tabulka 2 – Znázorňuje potencionální užitek (U) Číny ze vztahu s Řeckem v případě různých scénářů (Převzato od Kironská a Jiang, 2022)

Užitek(U) pro všechny akce, které hráč 1 může podniknout vůči hráči 2 (S_i) reprezentuje rovnice 4.

$$U(S_i) = P(s_1) \cdot U(S_1, s_1) + P(s_2) \cdot U(S_1, s_2)$$

Rovnice 4 – Užitek hráče 1 z konkrétní interakce s hráčem 2 (Převzato od Kironská a Jiang, 2022)

4.3 Hra mezi Čínou a Řeckem

V případě expanzivní síly Číny se v rovnici objevuje řecké písmeno Ψ , které specifikuje význam hráče 2 pro úspěch projektů pod čínskými iniciativami (Pás a stezka a 16+1) na škále od 1 do 3. Řecko má nemalý význam pro Čínu jako vstupní brána pro čínské investice do EU a také je to významný geopolitický bod, kde se stýká pozemní a námořní část Pásu a stezky, jak bylo popsáno výše v kapitole 3. Vzhledem k zásadnímu postavení Řecka v iniciativách se lze domnívat, že jeho hodnota pro expanzivní rovnici je $\Psi \geq 2$.

Při expanzivní síle Číny se v rovnici zhodnocují i rizika pro vztah dvou hráčů, plynoucí z negativní asociace s třetím hráčem Φ (S_i, π , t_i). V případě konkrétního vztahu Číny a Řecka je zásadní vliv čínsko-tureckých vztahů na čínsko-řecké vztahy. Pokud by se Čína rozhodla

otevřeně podporovat Turecko na úkor čínsko-řeckých vztahů, je možné očekávat silnou negativní reakci vůči čínské ekonomické expanzi v Řecku. V řecké zahraniční politice zůstává Turecko velmi neoblíbený stát obzvláště při řešení historických křivd a při řešení území na Kypru¹⁰⁵. Zároveň, za negativní asociaci s jiným státem lze jmenovat asociaci s Ruskou federací po invazi na Ukrajině v únoru 2022 nebo se Severní Koreou, které v mezinárodním společenství působí jako velmi kontroverzní státy.

Jak bylo popsáno výše, ve hře mezi Čínou a Řeckem je nutné vzít v potaz to, že oba hráči jsou od sebe geograficky vzdálení, a proto platí, že $\beta=0$, a proto náklady na defenzivní sílu Číny jsou vyjádřeny jako $C(a, M)$. Tyto náklady počítají s údajem a , což je vztah Řecka se zeměmi hraničícími s Čínou a údajem M , který značí námořní přítomnost Řecka v asijsko-pacifických vodách. Oba tyto údaje v bilaterálním vztahu Řecka a Číny hrají podružnou roli, jelikož Řecko má v roce 2022 přátelský vztah s Čínou¹⁰⁶ a zároveň oficiálně nemá žádné námořnictvo v asijských či pacifických vodách. Náklady i zisk defenzivní síly pro Čínu v Řecku jsou tak velmi nízké, nicméně, je nutné do jejich vztahu započítat i pravděpodobnost nepředvídatelných rizik, které jsou vyjádřeny v rovnicích jako Φ . Tyto rizika v sobě zahrnují zdiskreditování jak expanzivní, tak defenzivní síly Číny, přičemž, u expanzivní síly se jedná o riziko hlavně pro čínské investice a u defenzivní síly je to riziko pro domácí čínskou legitimitu vládnutí. I když jsou oba katastrofické případy značně nepravděpodobné, tak je nutné s nimi počítat ve výpočtu pro hru Číny a Řecka.

V následující části budou popsány potenciální scénáře pro bilaterální vztah Číny a Řecka vycházející z tabulky 2.

S₁, s₁: V tomto scénáři dochází k situaci, kdy Čína podporuje Řecko a Řecko spolupracuje s Čínou. Díky této pozitivní interakci Čína získala ze vztahu s Řeckem jak expanzivní, tak defenzivní užitek. V reálné interakci obou entit tak dochází k prohloubení spolupráce v mezinárodních iniciativách Pásu a stezky a 16+1 (tedy expanzivní výhoda) a zároveň může Čína získat i výhodu defenzivní. Tudíž Čína získává nové kontakty se státy, které jsou spojenci Řecka. Lze tak konstatovat, že v tomto scénáři Čína získává nejen důvěru svého dosavadního spojence, ale může získat i spojence nové, díky pozitivní interakci s hráčem 2.

¹⁰⁵ Autor Açıkkaya Savaş (2013) blíže specifikuje historický vývoj turecko-řeckého sporu ve své esejí. Čínský postoj ke Kypru popisuje George N. Tzogopoulos ve článku Greece's pragmatism vis-a-vis China, Ekathimerini, 14.července, 2021

¹⁰⁶ Je také nutné zmínit, že v roce 2022 je Čína jeden z nejvýznamnějších asijských partnerů pro Řecko a Řecko nemá nijak zvlášť významný bilaterální vztah se sousedními státy Číny.

S₂, s₁: Tento scénář popisuje situaci, kdy Čína z nějakého důvodu odmítá nadále podporovat Řecko, ale Řecko má stále zájem spolupracovat s Čínou. Zde dochází k tomu, že Čína má stejnou pravděpodobnost zisku i ztráty své expanzivní síly, ale neztrácí svou defenzivní sílu. V reálném scénáři by tak mohlo dojít k oslabení nebo přerušení spolupráce Číny s Řeckem v iniciativách Pásu a stezky a 16+1, ale Čína by neztratila nic ze své legitimacy (defenzivní síla).

S₃, s₁: Zde dochází k situaci, kdy Čína vůči Řecku vystupuje neutrálně, a zároveň Řecko má zájem spolupracovat s Čínou. V tomto scénáři tak nedochází k žádné defenzivní ani expanzivní ztrátě či zisku pro Čínu. Bilaterální vztah Číny a Řecka je v tom případě stabilní, ale není nijak zvlášť plodný ani ztrátový, přičemž Řecko zůstává členem čínských iniciativ (Pás a stezka, 16+1), ale jeho obsazení v nich je minimální.

S₁, s₂: V tomto scénáři se objevuje skutečnost, kdy Čína chce podporovat Řecko, ale Řecko z nějakého důvodu nechce spolupracovat s Čínou. Řecko tak může zvážit úplné přerušování svého členství v iniciativách Pásu a stezky a 16+1, což vede k tomu, že Čína má stejnou pravděpodobnost, že trácí nebo získá expanzivní sílu ze vztahu s Řeckem, ale přitom ztrácí svou defenzivní sílu důsledkem nespolečné spolupráce druhého hráče. Čína tak musí zvážit svůj přístup k Řecku a pokud se rozhodne pokračovat ve spolupráci s ním, tak to může vést k její defenzivní ztrátě. Zde lze jmenovat například ztrátu legitimacy čínského režimu a jeho prestiže.

S₂, s₂: Tato situace popisuje negativní scénář, ve kterém Čína odmítá podpořit Řecko a Řecko nechce spolupracovat s Čínou. Dochází tedy k expanzivní i defenzivní ztrátě Číny, kdy lze predikovat, že Řecko vystoupí z iniciativ Pásu a stezky a 16+1, a přerušuje svou spolupráci s Čínou. Tato situace může vést k domino efektu, kdy toto odmítnutí spolupráce a přerušování diplomatických styků může negativně ovlivnit vztahy Číny s dalšími státy. V případě defenzivní ztráty lze očekávat ohrožení pro legitimitu vlády v Číně, ke které může dojít důsledkem ochlazení bilaterálního vztahu.

S₃, s₂: Tento poslední scénář popisuje situaci, kdy Čína udržuje neutrální vztah s Řeckem a Řecko nespolečně spolupracuje s Čínou. Podobně jako u scénáři S₂, s₂, tak dochází ke ztrátě defenzivní i expanzivní síly Číny. Tento scénář také nejspíš vyústí k přerušování diplomatické interakce těchto dvou hráčů a k vystoupení Řecka z iniciativ Pásu a stezky a 16+1. Samozřejmě i v tomto případě se lze obávat domino efektu, který ohrozí vztahy s jinými spolupráci Číny. Zároveň je nutné počítat s ohrožením legitimacy vlády v Pekingu, důsledkem tohoto rozkolu, tedy ohrožení defenzivní síly Číny.

Vzhledem k tomu, že na začátku roku 2022, se vztah Číny a Řecka vyvíjí pozitivně a jejich spolupráce v iniciativách Pásu a stezky a 16+1 pokračuje, lze se domnívat, že v interakci těchto dvou entit budou nejpravděpodobnější scénáře (S_1, s_1), (S_3, s_1). Tedy obě země spolu budou nadále spolupracovat a Čína může (S_1, s_1), nebo nemusí (S_3, s_1) ze vzájemného vztahu získat expanzivní i defenzivní sílu.

V případě, že dojde k nepředvídatelné události (Φ), která by razantně narušila vztah Číny a Řecka, lze předpokládat, že jejich bilaterální vztah, tím utrpí a stane se neutrální nebo se úplně přeruší. Toto vyvolává otázku: *Jaká jsou tedy reálná rizika pro Čínu plynoucí ze vztahu s Řeckem?* Odpověď na tuto otázku se skrývá ve scénářích (S_2, s_1), (S_1, s_2), (S_2, s_2), (S_3, s_2), a jak bylo popsáno v těchto scénářích jedno z nejčastějších rizik pro Čínu v Řecku je přerušování spolupráce v iniciativách Pásu a stezky a 16+1, které může vést k řetězové reakci a ohrozí tak vztah Číny s jinými hráči v regionu. Tato řetězová reakce je nejpravděpodobněji přenositelná na státy EU, které mohou cítit kolektivní odpovědnost zachovat se podobně jako její člen, tedy Řecko.

V nejmírnějším scénáři (S_2, s_1) dojde jen k přerušování spolupráce v iniciativách (Pás a stezka a 16+1) a k ochlazení vzájemných vztahů, potenciální ztráta plynoucí z tohoto mírného průběhu je tedy pouze expanzivní. Pokud by ovšem došlo k nejhoršímu scénáři a Čína by ztratila i svou defenzivní sílu důsledkem odcizení se Řecku (scénáře S_1, s_1 ; S_2, s_2 ; S_3, s_2), pak je možné se obávat ohrožení legitimacy vlády v Pekingu, která by mohla v nejhorším vyústit v nespokojenost se socialistickou vládou a způsobit občanské nepokoje. I když se jedná o silně katastrofický scénář, je nutné s ním počítat v potenciálním výpočtu těchto dvou hráčů. Zůstává však otázkou, co by se muselo stát, aby došlo k těmto negativním scénářům? Tyto nepředvídatelné události mohou být výsledkem akcí Číny v mezinárodní politice, například podpora třetího hráče, který má špatnou reputaci a je považovaný mezinárodní komunitou za nebezpečného (už několikrát zmíněné případy Rusko, Severní Korea nebo ne-státní teroristické skupiny) nebo důsledkem celkové diskreditace image Číny v mezinárodní komunitě.

Závěr

Záměrem této diplomové práce bylo analyzovat projevy čínské soft power v zahraničí, konkrétně v Řecku. První výzkumná otázka se zabývala tím, v jakých oblastech se projevuje užití čínské soft power v Řecku? Na základě rozboru akademických textů a výzkumů v kapitole 2 a 3 lze dedukovat, že se projevuje hlavně ve formě šíření čínské kultury, jelikož tato forma soft power pro zlepšení čínské image v zahraničí je součástí čínské zahraniční politiky. V Řecku se čínská soft power projevuje hlavně v propagaci spolupráce mezi Čínou a Řeckem formou podpisu memorand, členství v iniciativě 16+1 a iniciativě Pásu a stezky, a pak také výstavbou Konfuciových institutů, či pořádání různých kulturních akcí zaměřených na propagaci čínské kultury v Řecku.

Autorka této práce považovala za klíčové přesně vymezit koncept soft power. I když je pojem soft power popsán v několika dílech Josepha S. Nyeho, je stále těžké definovat, co vše lze pod tento pojem podřadit. Jelikož i jiní autoři zápasí s jasným vymezením soft power (Zhang,2017; Yağcı, 2018), jak již bylo popsáno výše, dochází často k překrytí nástrojů soft power s nástroji hard power (Xing, 2020, Nye,2012), přičemž se objevují nové pojmy propojené se soft power, jako např. smart power nebo sharp power, popsané v podkapitole 1.2.4.

Při vymezování státní moci se autorka této práce dotkla témat spojovaných s klasickými projevy moci státu, jako je vojenská moc a moc ekonomická. Jak bylo popsáno v kapitole 1, soft power náleží mezi tyto tradiční projevy státní moci a v posledních desetiletích se jí dostává více pozornosti, je to možná dáno i tím, že klasické projevy státní moci slábnou při diplomatické interakci států. Například krize na Ukrajině (2022) vyvolává otázky, zda nejsme svědky krize klasických donucovacích prostředků státní moci, tedy hlavně vojenské moci a ekonomické síly. Lze stále považovat ekonomické sankce či vojenský zásah za legitimní a dostatečný projev státní moci? Mohla by tedy snaha ovlivnit lidské mysli (soft power) být řešením pro nově vznikající poměry v diplomacii, se kterými si klasické donucovací prostředky neví rady? Je nutné se zamyslet i nad tím, že pokud je soft power prostředkem desinformací, nemůže se stát i zbraní proti jejich šíření? Díky tomu, že jsou masová média globálně rozšířená a téměř každý má přístup k informačním technologiím, bylo by možné využít tuto skutečnost pro boj s desinformací a autoritářstvím? Autorka této práce se domnívá, že výše zmíněné otázky by mohly být předmětem budoucích studií, které se zabývají otázkami státní moci a výzkumu soft power.

Jak bylo popsáno v kapitole 2, Čína ve svých politikách využívala soft power daleko předtím, než ji západní akademikové (Carr, Mearsheimer, Keohane) začali zmiňovat ve svých publikacích. Je tedy nutné vzít v potaz čínskou historickou zkušenost s využíváním soft power v diplomacii, protože se tento dříve nespécifikovaný koncept vládní síly objevoval i v tradičních literárních dílech čínských klasiků (Sun Tse a jeho Umění války). Soft power je tedy skalní koncept v čínské domácí i zahraniční politice. Zároveň dochází ke snoubení soft power nástrojů s ekonomickými nástroji v řadě čínských mezinárodních iniciativ, jako je Šanghajská organizace pro spolupráci, Pás a stezka nebo iniciativa 16+1. Využití soft power nástrojů v souvislosti s čínskou zahraniční politikou je bezesporu téma, které by vydalo na nespočet takovýchto prací, neboť neustále dochází k změně taktik v diplomacii a mění se také vymezení soft power nástrojů. Autorka se proto domnívá, že pro budoucí výzkum by bylo přínosné analyzovat a porovnat čínské soft power taktiky v různých státech, tedy zhodnotit v čem se liší a v jakých státech je čínská soft power nejlépe přijímána.

Druhá výzkumná otázka, se zaměřila na to, zda se nějak projevuje použití čínských diplomatických pobídek na řecké zahraniční police? Odpověď na tuto otázku zní ano, na základě zjištění z kapitoly 3 lze říct, že se použití obou čínských hard power a soft power nástrojů projevuje na řecké zahraniční politice. Toto zjištění lze pozorovat na příkladu Řecka odporujícímu EU na několika zásadních jednáních týkajících se Číny, a to specificky v roce 2016 na zasedání Rady OSN, ve věci sporných území na Jihočínském moři a v roce 2017 v záležitosti odmítnutí vyjádření se k porušení lidských práv v Číně na zasedání Rady OSN pro lidská práva. Samozřejmě, kromě sympatií vůči Číně je nutné vzít v úvahu i jiné faktory, které mohou hrát roli v rozhodnutí Řecka podpořit Čínu v mezinárodních institucích, například podobnost případu s vlastním případem sporných území (tedy podobnost sporných území Kypru a území v Jihočínském moři).

Je nutné zdůraznit to, že pokud by řecká strana necítila sympatie (hlavně kulturní povahy) či závaznost (zvláště ekonomickou) vůči Číně, tak by nedošlo k jejímu aktivnímu vyjádření v mezinárodních institucích. Dle autorky by více prozíravou taktikou v zahraničních záležitostech bylo odmítnutí vyjádření se k podobným jednáním. Přesto se Řecko v roce 2021 rozhodlo opět odporovat Evropské unii při nastolení sankcí vůči čínským podnikatelům a upřednostnit tak svůj bilaterální vztah s Čínou. Je proto otázkou, jak dlouho dokáže Řecko udržet tuto „hru na obě strany“, respektive jak dlouho dokáže balancovat mezi oběma nesporně velkými hráči, tedy členstvím v EU a Čínou. Je totiž dosti možné, že dříve nebo později si bude muset vybrat pouze jednu stranu.

V kapitole 4 této diplomové práce autorka vytvořila model her pro zodpovězení, toho, jak by se bilaterální vztah Číny a Řecka mohl vyvinout v budoucnosti. Teorie her pomáhá vytvořit model pro predikování chování dvou a více států. Tento model byl využit proto, aby autorka této práce představila možné scénáře pro interakci Číny a Řecka, tak aby bylo možné predikovat, jak pozitivní, tak negativní vývoj tohoto bilaterálního vztahu. Záměrem autorky této práce bylo predikovat další přístup Číny k Řecku, tak aby přinesla odpověď na otázku: *Jaké jsou záměry Číny vůči Řecku?* Kvůli rozsahu práce byla v této práci zhodnocena pouze jedna strana bilaterálního vztahu tedy pouze Čína a její hra s Řeckem, tudíž hráči v této hře neměli vyrovnané šance při modelové interakci. Zároveň se jednalo o hru bez nulového součtu, což indikuje, že se jednalo o kooperativní hru, při které je předpoklad takový, že se nazírá hlavně na kladnou interakci dvou a více entit. V podkapitole 4.3 byly představeny všechny možné scénáře interakce mezi Čínou a Řeckem. Jak bylo popsáno v podkapitole 4.3, tak nejpravděpodobnější předpověď interakce mezi Čínou a Řeckem v budoucnosti odráží scénáře (S_1, s_1) , (S_3, s_1) . První scénář popisuje skutečnost, při které Čína podporuje druhého hráče a druhý hráč (Řecko) spolupracuje s Čínou (S_1, s_1) , Čína tedy získává nejen defenzivní, ale i expanzivní výhodu ze vztahu. Druhý scénář popisuje situaci, v níž Čína zastává neutrální postoj vůči Řecku a Řecko nadále spolupracuje s Čínou, tudíž nedochází ke ztrátě ani zisku expanzivní a defenzivní síly.

Pro sestavení modelu teorie her byly rovnice pro výpočet hry převzaty z práce autorek Kironské a Jiang (2022). Autorka této diplomové práce zvažuje, že by tyto rovnice mohly být časem rozšířeny i o další proměnné. Výše zmíněné rovnice pro potenciální výpočet hry mezi Čínou a Řeckem jsou nastaveny tak, aby byly použitelné pro jakoukoliv hru Číny s druhým hráčem. Bylo by tedy možné rovnici specifikovat tak, aby více odpovídala reálnému modelu interakce dvou států? Autorka této práce zvažuje, že by bylo možné přidat jiné ukazatele do rovnice, ty by mohly blíže reflektovat realitu vztahu Číny a druhé země. Autorka této práce se domnívá, že například ekonomická asymetrie dovozu a vývozu by mohla být zhodnocena při celkovém výpočtu expanzivní síly Číny. Na začátku kapitoly 3 byla popsána asymetrie dovozu a vývozu Řecka z Číny, kdy čínský dovoz zboží do Řecka činí okolo 8 % celkového dovozu v roce 2020, kdy Čína je 2. největší dovozce zboží a služeb pro Řecko hned za Německem (12 %). Naopak Řecko do Číny vyváží pouze 3 % svého vývozu, což značí silnou asymetrii jejich obchodního vztahu¹⁰⁷. Tato asymetrie v bilaterálním vztahu obou zemí může zásadně zamíchat s celkovým výpočtem pro expanzivní i defenzivní sílu Číny. Tato realita silně asymetrického obchodního

¹⁰⁷ Údaje z oficiálních stránek UN Comtrade <https://comtrade.un.org>

vztahu s Čínou se často objevuje u většiny obchodních vztahů Číny s druhou zemí. Například v čínsko-americké obchodní válce je často jmenována tato asymetrie jako jedna z hlavních třecích ploch v čínsko-americkém bilaterálním vztahu (Kapustina et al, 2020).

Další ukazatel, který by mohl být přítomen v rovnici pro defenzivní sílu, je proměnná celkové ekonomické závislosti Číny na druhém hráči. Tento ukazatel by měl vyjadřovat, jaká je ekonomická dependence Číny na druhém hráči, lze sem zařadit jak potravinovou bezpečnost, tak i přísun zboží a polotovarů nutných k další výrobě, například polovodiče nebo nerostné suroviny. Tento údaj by dopomohl vytvořit přesnější model defenzivní ztráty nebo zisku ve hře Číny s druhou zemí.

Nadále se autorka této práce domnívá, že je nutné blíže zkoumat i jiné ukazatele pro defenzivní ztrátu Číny, které by více reflektovaly ohrožení legitimacy čínské vlády. Takový ukazatel by se mohl blíže zabývat čínskou soft power a vlivem desinformací na prestiž Číny. Ztráta dobré image Číny by mohla vést k potenciálnímu ohrožení vztahů Číny s dalšími zeměmi (řetězový efekt ze ztráty prestiže) a zároveň to může ohrozit legitimitu čínské vlády v domácím prostředí. Zde lze jmenovat výše zmíněný dopad Covidu19 a dopad čínsko-americké obchodní války na reputaci Číny ve světě. (Jak bylo zdůrazněno v podkapitole 3.4.)

Do potenciálního výpočtu by také mohly být zhodnoceny i socio-kulturní parametry, například velikost čínské diaspory v zemi nebo kulturní blízkost hráče 2 s čínskou kulturou jako jeden z rozhodujících faktorů pro expanzivní výpočet. Zde se lze odkázat na teoretiky konstruktivistických teorií a tzv. asijský exceptionalismus (Asian exceptionalism)¹⁰⁸ (Wendt, Katzenstein, Finnemore, Checkel, Friedberg), kde kulturní blízkost mezi národy a sdílená historie může být jednou z rozhodujících proměnných při zkoumání otevřenosti, nebo odporu k čínské kultuře a investicím. U výpočtu pro expanzivní sílu Číny by mělo být zhodnoceno i to, zda by výše zmíněný socio-kulturní ukazatel pro soft power mohl být ohrožen, tím že čínská soft power bude ve druhé zemi považována za sharp power, na což bylo upozorněno v podkapitole 2.5.

Samořejmě, je povahou filozofických věd, že nejsou schopny s určitostí předpovědět všechny potenciální rizika pro jejich zkoumané disciplíny, a proto není možné vyloučit, že v budoucnosti Sino-řeckého vztahu může dojít k nepředvídatelnému vývoji. Nicméně poznatky z této diplomové práce by mohly být využity ve výzkumu bilaterálního vztahu Číny s dalšími

¹⁰⁸ Popsán v eseji od Aarona Friedberga (2000), kde autor uvádí, že Čína je pro asijské země lokální hegemon, na jehož přítomnost si země v asijském regionu už zvykly a dokáží s ním spolupracovat bez toho, aniž by se jí musely obávat nebo klanět.

zeměmi, například pro Českou republiku, Slovensko nebo jiné členské státy EU, ve kterých Čína působí prostředkem iniciativ Pásu a stezky nebo 16+1.

Při psaní této práce autorka využila hlavně odbornou literaturu, akademické články a studie, společně s volně přístupnými informačními zdroji a akademickými články. Zároveň autorka této práce doplnila zkoumanou případovou studii čínské soft power v Řecku o aktuality a veřejně dostupné informace z informačních webů, například The Guardian, Foreign Affairs, The Economist, South China Morning Post, Deutsche Welle či informačních agentur jako je Reuters. V úvodní kapitole této práce se autorka nejprve vyjádřila k soudobé diskusi o Číně a představila nejvýraznější autory a směry výzkumu sinologie v Čechách i ve světě. Literatura v České republice na téma Číny a jejich zahraničních politik je poměrně omezena, a proto autorka naznačila, že pro lepší vysvětlení zkoumaných disciplín bylo nutné použít anglicky psané texty a studie. Autorka této práce se domnívá, že tato diplomová práce může posloužit budoucím výzkumníkům jako seznam česky a anglicky psaných zdrojů zabývajících se problematikou soft power. Autorka se také domnívá, že zájem o studium soft power a jejich příbuzných disciplín se bude v budoucnu navyšovat a mohou se objevit nové trendy v jejich výzkumu a v jejím použití.

Autorka této práce využívala studie a publikace řady řeckých autorů pro přiblížení případové studie Řecka, jako jsou například Plamen Tonchev, George Tzogopoulos či Sofia Vasilopoulou, které jsou volně přístupné v anglickém jazyce. Autorka narazila při výzkumu případové studie Řecka na problematiku toho, že některé texty zabývající se sino-řeckými vztahy jsou dostupné výhradně v jazyku řeckém, a proto mohla opomenout některé specifika výše zmíněného bilaterálního vztahu, které by budoucí výzkumníci mohli zahrnout do svých prací.

V této diplomové práci autorka využila mimo jiné i studie, které popisují vztahy mezi Čínou a EU, na tomto místě lze jmenovat například studie autorů Sophie Meunier, Baase Hooijmaijere či Igora Rogelja, kteří se zabývají bezpečnostní povahou vztahu Číny a EU. Autorka také využila článků a publikací čínských autorů pro přiblížení čínských praktik soft power a jejich vlivu v domácím i zahraničním prostředí, zde lze jmenovat například Li Xinga, Zhanga Guozuo či Suna Wanninga. Názory čínských autorů tak lze vidět hlavně v kapitole 2 a 3, ty jsou samozřejmě doplněny i o ne-čínské autory a jejich názory na definici čínské soft power. Jak už autorka této diplomové práce zmínila v úvodu této práce, řada ne-čínských autorů má tendence se k Číně a jejím zahraničním politikám vyjadřovat hlavně negativně, a proto představují protipól pro čínské autory, kteří mají tendence psát o Číně hlavně v pozitivním světle. Je také nutné zmínit, že kvůli nedostatečné znalosti čínského jazyka autorka této práce zahrнула jen

minimum čínsky psaných textů, jako například studie od Yana Xuetonga či texty od Wana Hunninga. Proto se autorka této práce domnívá, že budoucí výzkumníci by se mohli blíže zaměřit na přesnější konceptualizaci čínské soft power pomocí využití více čínsky psaných zdrojů.

Prameny a literatura

Açikkaya, S. 2013. Cyprus as the last phase of historical Turco-greek Conflict. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 33-57.

Acker, Kevin, Brautigam, Deborah, Huang, Yufan. 2020. Debt relief with Chinese Characteristics. China Africa Research Institute CARI, Working Paper no 39., June 2020,

Afzal, S., & Naseem, A. 2018. China Pakistan Economic Corridor (CPEC): Challenges and Prospects. *Pakistan Administrative Review*, 2(1), 209-222. <https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:0168-ssoar-57053-3>

Ambalov, V., Heim, I. 2020. Investments in the Digital Silk Road. In: Heim, I. (eds) *Kazakhstan's Diversification from the Natural Resources Sector. Euro-Asian Studies*. Palgrave Macmillan, Cham. https://doi.org/10.1007/978-3-030-37389-4_5

Athique, A. 2019. Soft power, culture and modernity: Responses to Bollywood films in Thailand and the Philippines. *International Communication Gazette*, 81(5), 470–489.

Australian Strategic Policy Institute Limited. 2021. Borrowing mouths to speak on Xinjiang, Policy Brief Report No.55/2021, Fergus Ryan, Ariel Bogle, Nathan Ruser, Albert Zhang, Daria Impiombato, zdroj z: <https://apo.org.au/node/315617>

Baek, Jungho, Soojoong Nam, 2021. The South Korea–China trade and the bilateral real exchange rate: Asymmetric evidence from 33 industries, *Economic Analysis and Policy*, Volume 71, Pages 463-475, ISSN 0313-5926, <https://doi.org/10.1016/j.eap.2021.06.007>.

Bakešová, Ivana, Ondřej Kučera a Martin Lavička. 2019. *Dějiny Čínské lidové republiky: (1949-2018)*. Praha: NLN. ISBN isbn:978-80-7422-596-3.

Banwo, Adetoro. 2014. Inherent Nature & Dynamics of Political Stability in China. *Fudan Journal of the Humanities and Social Sciences*. 8. 291-311. 10.1007/s40647-014-0035-x.

Barrios, Cristina. 2009. “Rival Universalisms?: American and European Democracy Promotion in Post-Cold War International Relations, London School of Economics and Political Science

Bechis, Francesco. 2020. Playing the Russian Disinformation Game: Information operations from Soviet tactics to Putin’s sharp power, Routledge, in book *Democracy and Fake News: Information Manipulation and Post-Truth Politics*, edited by Serena Guisti & Elisa Piras, ISBN: 9781003037385

Becvard, Henrik, Kaska, Kadri, Minárik, Tomáš. 2019. Huawei, 5G and China as a Security Threat. CCDCOE NATO Cooperative Cyber Defence Centre of Excellence, Tallinn (2019) <http://195.222.11.251/uploads/2019/03/CCDCOE-Huawei-2019-03-28-FINAL.pdf>

Bellows, Thomas J. 1979. Proxy War in Indochina, *Asian Affairs: An American Review*, 7:1, 13-30, DOI: 10.1080/00927678.1979.10553845

Beneš, Vít., 2011. Setkání teorie her s politickou psychologií: rozhovor s Robertem Jervisem, *Mezinárodní vztahy (Czech Journal of International Relations)*, vydání 46, číslo 2, (2011) strany 96-105

Beneš, V., Drulák, P. 2020. Metodologie výzkumu politiky, Nakladatelství SLON, 1. vydání (2020), ISBN: 978-80-7419-283-8, strany 136, 137

Bird, Graham. 1995. *IMF Lending to Developing Countries: Issues and Evidence*. Routledge, New York, ISBN 0-203-39539-5

Blanchard, Jean-Marc F. 2018. China's Maritime Silk Road Initiative (MSRI) and Southeast Asia: A Chinese 'pond' not 'lake' in the Works, *Journal of Contemporary China*, 27:111, 329-343, DOI: 10.1080/10670564.2018.1410959

Blanchard, J., Flint, C. 2017. The Geopolitics of China's Maritime Silk Road Initiative. *Geopolitics*. 22. 223-245. 10.1080/14650045.2017.1291503

Brautigam, Deborah. 2020. A critical look at Chinese 'debt-trap diplomacy': the rise of a meme, *Area Development and Policy*, 5:1, 1-14, DOI: 10.1080/23792949.2019.1689828

Brodsgaard, Kjeld. E.2017. *Critical Readings on the Communist Party of China*, Brill, (4 Vols. Set) ISBN: 978-90-04-30216-7, <https://brill.com/view/title/32194>

Cai, Y. 2013. The Art of Museum Diplomacy: The Singapore-France Cultural Collaboration in Perspective. *International Journal of Politics, Culture, and Society*, 26(2), 127–144. <http://www.jstor.org/stable/42636448>

Carmody, Pádraig. 2020. Dependence not debt-trap diplomacy, *Area Development and Policy*, 5:1, 23-31, DOI: 10.1080/23792949.2019.1702471

Carr., E.H. 1968. *The Twenty Years' Crisis, 1919-1939: An Introduction to the Study of International Relations*, New York: Harper & Row, strana 108

Casarini, N. 2013. The EU-China partnership: 10 years on. European Union Institute for Security Studies (EUISS). <http://www.jstor.org/stable/resrep06823>

Choe, C. & YIN, X. 2000. Do China's State-Owned Enterprises Maximize Profit? *Economic Record*, 76: 273-284. <https://doi.org/10.1111/j.1475-4932.2000.tb00023.x>

Clarke, K. A., & Primo, D. M. 2007. Modernizing Political Science: A Model-Based Approach. *Perspectives on Politics*, 5(4), 741–753. <http://www.jstor.org/stable/20446573>

Clarke, Michael. 2017, 'The Belt and Road Initiative: China's New Grand Strategy?', *National Bureau of Asian Research*, No. 24, pp. 71-79

Copeland, D. C. 1996. Economic Interdependence and War: A Theory of Trade Expectations. *International Security*, 20(4), 5–41. <https://doi.org/10.2307/2539041>

Dahl, R. A. 1957. The concept of Power, *Systems Research and Behavioural Science* 2(3), ISBN 978-0-226-13434-5

De Corre, P. 2018. A Divided Europe's China challenge, *East Asia Forum*, November 2019, <https://www.eastasiaforum.org/2019/11/26/a-divided-europes-china-challenge/>

Brigitte Dekker, Maaike Okano-Heijmans, Zhang, Eric Siyi 2020. "Unpacking China's Digital Silk Road," *Clingendael Report* (July), Netherlands Institute of International Relations,

Dittmer, L. 1981. The Strategic Triangle: An Elementary Game-Theoretical Analysis. *World Politics*, 33(4), 485-515. doi:10.2307/2010133

Doig, Alan., Watt, David., Williams, Robert. 2007. Why do developing country anti-corruption commission fail to deal with corruption? Understanding the three dilemmas of organisational development, performance expectation, and donor and government cycles, *Public Administration and Development*, Volume 27, Issue 3, August 2007 DOI: <https://doi.org/10.1002/pad.452>

Drahokoupil, J. 2017. Chinese Investment in Europe: corporate strategies and labour relations, ETUI Printshop, Brussels, ISBN: 978-2-87452-455-4

Drezner, Daniel W. 1999. The Sanctions Paradox: Economic Statecraft and International Relations, Cambridge University Press, ISBN 13: 9780521644150

Drulák, Petr. 2010. *Teorie mezinárodních vztahů*, Praha: Portál Karolinum, vydání 2 (e-kniha 2012), ISBN 978-80-7367-721-3

Eliáš, Karel. 2016. Dvě pozemkové reformy a státní nabití vlastnického práva k nemovitostem, *Právník* vydání 3., strany 209-232,

https://www.ilaw.cas.cz/upload/web/files/pravnik/issues/2016/3/PRAVNIK%20komplet_3_2016.pdf

Fan, Joseph P.H., Wong T.J. & Zhang Tianyu. 2007. 'Politically connected CEOs, corporate governance, and Post-IPO performance of China's newly partially privatized firms', *Journal of Financial Economics*, Vol.84, No.1, pp.330-357.

Friedberg, Aaron. 2000. Will Europe's past be Asia's future?, *Survival*, 42:3, 147-160, DOI: 10.1093/survival/42.3.147

Friedman, T. 2000. The Golden Straitjacket. In *The Lexus and the Olive Tree* (pp. 101-111). New York, NY. Anchor Books.

Garcia, Beatriz Carrillo, Minglu Chen & David S. G. Goodman. 2011. Beyond asymmetry: cooperation, conflict and globalisation in Mexico-China relations, *The Pacific Review*, 24:4, 421-438, DOI: 10.1080/09512748.2011.596559

George, A. L. & Bennett, A. 2004. *Case Studies and Theory Development in the Social Sciences*, Cambridge, MA: MIT Press, 2004, ISBN. 9780262072571

Glaser, Bonnie S., Medeiros, Evan, S. 2007. The Changing Ecology of Foreign Policy-making in China: The Ascension and Demise of the Theory of "Peaceful Rise". *The China Quarterly*, (190), 291-310., from <http://www.jstor.org/stable/20192771>

Godehardt, Nadine, & Paul J. Kohlenberg. 2020. "China's Global Connectivity Politics. A Meta-Geography in the Making." In *The Multidimensionality of Regions in World Politics*, ed. Paul J. Kohlenberg and Nadine Godehardt (Abingdon/New York, NY: Routledge, forthcoming), ISBN: 9780429319853, 191–215

Grgić, Mladen. 2019. Chinese infrastructural investments in the Balkans: political implications of the highway project in Montenegro, *Territory, Politics, Governance*, 7:1, 42-60, DOI: 10.1080/21622671.2017.1359106

Guo, Baogang. 2003. Political legitimacy and China's transition. *Journal of Chinese Political Science*. 8. 1-25. 10.1007/BF02876947.

Guo, Huadong. 2018. Steps to the digital Silk Road. *Nature*, 30. January, 2018, retrieved from <https://www.nature.com/articles/d41586-018-01303-y>

Haefele, Marc, 2001, John F. Kennedy, USIA, and World Public Opinion, *Diplomatic History*, Volume 25, Issue 1, January 2001, Pages 63–84, <https://doi.org/10.1111/0145-2096.00249>

Hall, Ian. 2002. History, Christianity and Diplomacy: Sir Herbert Butterfield and International Relations. *Review of International Studies*. 28. 719 - 736. [10.1017/S0260210502007192](https://doi.org/10.1017/S0260210502007192).

Hameiri, Shahrar. 2015. China's 'charm offensive' in the Pacific and Australia's regional order, *The Pacific Review* 28:5, 631–654, DOI: [10.1080/09512748.2015.1012542](https://doi.org/10.1080/09512748.2015.1012542)

Hong Shen. 2018. "Building a Digital Silk Road? Situating the Internet in China's Belt and Road Initiative," *International Journal of Communication* Vol. 12, pp. 2683-2701.

Hong Yu 2017. Motivation behind China's 'One Belt, One Road' Initiatives and Establishment of the Asian Infrastructure Investment Bank, *Journal of Contemporary China*, 26:105, 353-368, DOI: [10.1080/10670564.2016.1245894](https://doi.org/10.1080/10670564.2016.1245894)

Hooijmaaijers, B. 2019. Blackening Skies for Chinese Investment in the EU? *Journal of Chinese Political Sciences* 24, 451–470. <https://doi.org/10.1007/s11366-019-09611-4>

Huang, Y., Shen, L. & Zhang, C. 2020. Home-country government support, the belt and road initiative, and the foreign performance of Chinese state-owned subsidiaries. *Asia Pacific Journal*. <https://doi.org/10.1007/s10490-020-09743-9>

Hunter, Alan. 2009. Soft power: China on the global stage. *The Chinese Journal of International Politics* 2(3): 373–398. <https://doi.org/10.1093/cjip/pop001>

Iqbal, Badar A., Nida Rahman & Jonathan Elimimian. 2019. The future of global trade in the presence of the Sino-US trade war, *Economic and Political Studies*, 7:2, 217-231, DOI: [10.1080/20954816.2019.1595324](https://doi.org/10.1080/20954816.2019.1595324)

Izumikawa, Yasuhiro. 2013. To Coerce or Reward? Theorizing Wedge Strategies in Alliance Politics, *Security Studies*, 22:3, 498-531, DOI: [10.1080/09636412.2013.816121](https://doi.org/10.1080/09636412.2013.816121)

Jervis, R. 1978. Cooperation Under the Security Dilemma. *World Politics*, 30(2), 167–214. <https://doi.org/10.2307/2009958>

Johnston, Lauren A., 2018. The Belt and Road Initiative: What is it in For China?, *Asia and the Pacific Policy Studies*, October 2018. DOI: <https://doi.org/10.1002/app5.265>

Jones, Seth G. & Newlee, Danika, 2019. The United States' Soft War with Iran, *Center for Strategic & International Studies (CSIS) Briefs*, June 2019, <https://www.csis.org/analysis/united-states-soft-war-iran>

- Kalsie A, Arora A. 2019. US–China trade war: The tale of clash between biggest developed and developing economies of the world. *Management and Economics Research Journal*, Vol. 5, Article ID 956433, 11 pages. <https://doi.org/10.18639/MERJ.2019.956433>
- Kapustina, Larisa & Lipková, Ludmila & Silin, Yakov & Drevalev, Andrei. 2020. US-China Trade War: Causes and Outcomes. *SHS Web of Conferences*. 73. 01012. [10.1051/shsconf/20207301012](https://doi.org/10.1051/shsconf/20207301012).
- Karlas, Jan. 2015. *Mezinárodní organizace: Systémy spolupráce mezi státy*, Sociologické nakladatelství Praha 1, ISBN: 978-80-7419-179-4
- Kastner, S. L., & Saunders, P. C. 2012. Is China a Status Quo or Revisionist State? Leadership Travel as an Empirical Indicator of Foreign Policy Priorities. *International Studies Quarterly*, 56(1), 163–177. <http://www.jstor.org/stable/41409829>
- Keohane, R. 1990. International liberalism reconsidered. In J. Dunn (Ed.), *The Economic Limits to Modern Politics* (Murphy Institute Studies in Political Economy, pp. 165-194). Cambridge: Cambridge University Press. doi:10.1017/CBO9780511559174.008
- Keohane, R. O. 2012. Twenty Years of Institutional Liberalism. *International Relations*, 26(2), 125–138. <https://doi.org/10.1177/0047117812438451>
- Keohane, R. & Nye, Joseph S. 1973. Power and Interdependence, *Survival*, 15:4, 158-165, DOI: 10.1080/00396337308441409
- Kironská, K., Sedláková, R., Šimalčík, M. Turcsányi, R.Q, 2020. Czech public opinion on China in the age of COVID-19, Central European Institute of Asian Studies (CEIAS), ISBN: 978-80-973816-0-8, <https://ceias.eu/wp-content/uploads/2020/12/CZ-poll-report.pdf>
- Kissinger, Henry 2011. *On China*. Penguin Books, London, ISBN: 978-0-141-04942-7
- Klein, Naomi. 2008. *The Shock Doctrine: The Rise of Disaster Capitalism*, Penguin, ISBN: 9780141024530
- Kourkouvelas, L. 2013. Détente as a Strategy: Greece and the Communist World, 1974–9, *The International History Review*, 35:5, 1052-1067, DOI: 10.1080/07075332.2013.820772
- Králová, Kateřina. 2012. *Nesplacená minulost: Řecko-německé vztahy ve stínu nacismu*, Nakladatelství Karolinum, Praha, ISBN: 978-80-246-2010-7
- Krejčí, Oskar. 2007. *Mezinárodní politika*, EKOPRESS, s.r.o., 3. vydání, ISBN: 978-80-86929-21-7

Kurlantzick, J. 2008. *Charm Offensive: How China's Soft Power is Transforming the World*. New Haven, CT: Yale University Press. ISBN-13: 978-0300136289

Lam, P.E. 2007 Japan's Quest for "Soft Power": Attraction and Limitation. *East Asia* 24, 349–363. <https://doi.org/10.1007/s12140-007-9028-6>

Larsson, R., Brousseau, K. R., Driver, M. J., Mikael Holmqvist, Veronika Tarnovskaya, Kenneth Bengtsson, & Per-Arne Sandström. 2003. International Growth through Cooperation: Brand-Driven Strategies, Leadership, and Career Development in Sweden [and Executive Commentary]. *The Academy of Management Executive* (1993-2005), 17(1), 7–24. <http://www.jstor.org/stable/4165924>

Lee S. J. 2011. South Korean Soft Power and How South Korea Views the Soft Power of Others. In: Lee S.J., Melissen J. (eds) *Public Diplomacy and Soft Power in East Asia*. Palgrave Macmillan Series in Global Public Diplomacy. Palgrave Macmillan, New York. https://doi.org/10.1057/9780230118447_8

Leonova O. 2019. Sharp Power – the New Technology of Influence in a Global World. *Mirovaia ekonomika i mezhdunarodnye otnosheniia* 63(2), pp.21-28 DOI: 10.20542/0131-2227-2019-63-2-21-28

Li, Mingjiang. 2008. China Debates Soft Power. *Chinese Journal of International Politics*. 2. 10.1093/cjip/pon011.

Li, Xing. 2020. China's Pursuit of Soft Power: Norm Diffusion as a Soft Power Mechanism. *Advances in Applied Sociology*, 10, 278-297. doi: 10.4236/aasoci.2020.107017.

Lobell, S. 2010. Structural Realism/Offensive and Defensive Realism. *Oxford Research Encyclopedia of International Studies*, from <https://oxfordre.com/internationalstudies/view/10.1093/acrefore/9780190846626.001.0001/acrefore-9780190846626-e-304>.

Lomová, Olga. 2020. Jak Čechům vyprávět čínský příběh: recenze na nové Dějiny ČLR, Český časopis historický, číslo 2, strany 433–446, <https://sinopsis.cz/wp-content/uploads/2020/11/Lomova-recenze.pdf>

Łoś, Robert. 2021, 'Russia's Soft Power', *Historia i Polityka*, vol. 38, no. 45, pp. 35–52

Lukács, Eszter & Völgyi, Katalin. 2021. Chinese Foreign Direct Investment in Hungary from the Perspective of BRI, International Capacity Cooperation, and Made in China 2025,

Contemporary Chinese Political Economy and Strategic Relations, vol. 7, No.1 (April 2021), pp. 413-446

Ly, Bora. 2020. Challenge and perspective for Digital Silk Road, (Albert W. K. Tan - Reviewing editor). *Cogent Business & Management*, 7:1, DOI: 10.1080/23311975.2020.1804180

Machiavelli, Nicolo, Hajný, Josef. 2009. *Vladař, XYZ (ČR)* ISBN: 978-80-7388-221-1

Mearsheimer, John J. 2001. 'The Tragedy of Great Power Politics', W. W. Norton: New York

Mearsheimer, John J. 2007. China's Unpeaceful Rise, *Current History*; Apr 2006; 105, 690; Research Library pg. 160

Mearsheimer, John J. 2010. The Gathering Storm: China's Challenge to US Power in Asia, *The Chinese Journal of International Politics*, Volume 3, Issue 4, Winter 2010, Pages 381–396, <https://doi.org/10.1093/cjip/poq016>

Meunier, S. A. 2014. Faustian bargain or just a good bargain? Chinese foreign direct investment and politics in Europe. *Asia Eur J* 12, 143–158. <https://doi.org/10.1007/s10308-014-0382-x>

Mitra, Joy, 2015. Deploying Game Theory in Analyzing the Conflict in Afghanistan-Pakistan Bilateral

Relations <https://ssrn.com/abstract=2826408> or <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.2826408>

Morcos, Pierre. 2021. France: A Bridge between Europe and the Indo-Pacific?, Center for Strategic International Studies (CSIS), <https://www.csis.org/analysis/france-bridge-between-europe-and-indo-pacific>

Murdoch, James C. & Sandler Rodd. 2003. 'Civil Wars and Economic Growth: Spatial Dispersion', *American Journal of Political Science*, Vol. 48, No.1, pp. 138-51

Nelson T., 2021 Captain America? On the relationship between Hollywood blockbusters and American soft power. *GLOBALIZATIONS*. January 2021. doi:10.1080/14747731.2020.1859759

Nye, Joseph S. 1990. "Soft Power." *Foreign Policy*, no. 80, pp. 153–171. JSTOR, www.jstor.org/stable/1148580.

Nye, Joseph S. 2005. *Soft Power: The Means to Success in World Politics*. The Perseus Books Group, 2005. ISBN 9781586483067

- Nye, Jr., Joseph S. 2006. Smart Power: In Search of the Balance Between Hard and Soft Power. Review of Hard Power: The New Politics of National Security, by Kurt M. Campbell and Michael E. O'Hanlon. Democracy: A Journal of Ideas, 2 Fall 2006.
- Nye Jr. Joseph S. 2012. 'China and Soft Power', South African Journal of International Affairs, vol. 19, no. 2, pp. 151–155, DOI: 10.1080/10220461.2012.706889
- Nye, Joseph S. 2014 The information revolution and Soft Power. Current History 113 (759): 19-22
- Nye, Joseph S. 2021. Soft power: the evolution of a concept, Journal of Political Power, 14:1, 196-208, DOI: 10.1080/2158379X.2021.1879572
- Paradise, J. F. 2009. China and International Harmony: The Role of Confucius Institutes in Bolstering Beijing's Soft Power. Asian Survey, 49(4), 647–669. <https://doi.org/10.1525/as.2009.49.4.647>
- Pardo, Pacheco, 2018. R. Europe's financial security and Chinese economic statecraft: the case of the Belt and Road Initiative. Asia Europe Journal, 16, 237–250 (2018). <https://doi.org/10.1007/s10308-018-0511-z>
- Park, Kyung-Ae, 2001. North Korea's Defensive Power and U.S.-North Korea Relations, *Pacific Affairs*, vol. 73, no. 4, Winter 2000–2001, pp. 535–553.
- Pavlićević, Dragan. 2014. China's Railway Diplomacy in the Balkans, China Brief, Volume 14 issue 20, The Jamestown foundation, Global Research & Analysis, October 23, China's Railway Diplomacy in the Balkans - Jamestown
- Pepermans, Astrid. 2018. China's 16+1 and Belt and Road Initiative in Central and Eastern Europe: economic and political influence at a cheap price, Journal of Contemporary Central and Eastern Europe, 26:2-3, 181-203, DOI: 10.1080/25739638.2018.1515862
- Pieters, J., Snetkov, A., & Góra, M. 2021. Sharp Power in the Baltic States: Investigating Russian Deception in Estonia, Latvia, and Lithuania.
- Potter, Evan H. 2009. Branding Canada: Projecting Canada's Soft Power through Public Diplomacy. Montreal and Kingston: McGill-Queen's University Press.
- Powaski, Ronald E. 2000. Return to Armageddon: The United States and the nuclear arms race 1981–1999, Oxford University Press, ISBN 0-19-5130382-3; 0-19-516098-3

- Puyana, A., & Costantino, A. (2015). Chinese Land Grabbing in Argentina and Colombia. *Latin American Perspectives*, 42(6), 105–119. <https://doi.org/10.1177/0094582X15594394>
- Rana, P.B., Ji, X. 2020. BRI and South Asia. In: *China's Belt and Road Initiative*. Palgrave Macmillan, Singapore. https://doi.org/10.1007/978-981-15-5171-0_6
- Rhys Jenkins. 2012. Latin America and China—a new dependency?, *Third World Quarterly*, 33:7, 1337-1358, DOI: 10.1080/01436597.2012.691834
- Richmond, Yale. 2003. *Cultural exchange and the Cold War: Raising the Iron Curtain*, Penn State University Press, ISBN-10: 0271023023
- Rogelja, I., Tsimonis, K. 2020. Narrating the China Threat: Securitising Chinese Economic Presence in Europe, *The Chinese Journal of International Politics*, Volume 13, Issue 1, Spring, Pages 103–133, <https://doi.org/10.1093/cjip/poz019>
- Santos, Niedja. S F. 2021. The Interplay of Soft Power and Sharp Power in Sport Diplomacy: A Conceptual Framework, *Journal of Global Sport Management*, DOI: 10.1080/24704067.2021.1952092
- Schweller, R., Pu, X. 2011. After Unipolarity: China's Visions of International Order in an Era of U.S. Decline. *International Security*, 36(1), 41-72. Retrieved July 19, 2021, from <http://www.jstor.org/stable/41289688>
- Shafiq, Nadeem. 2011. India versus China: A review of the Aksai Chin border dispute. *Journal of Political Studies*, Vol. 18. (2), 207-223. <http://pu.edu.pk/images/journal/pols/pdf-files/India%20vs%20China%20-%202012.pdf>
- Shao, Jingkai. 2019. Exploring China's “Sharp Power”: Conceptual Deficiencies and Alternatives, *Transcommunication* Vol.6-2 (Fall 2019), 129-148
- Shaw, T. M. 2003. The Commonwealth(s)--inter- and non-state--at the start of the twenty-first century: contributions to global development and governance. *Third World Quarterly*, 24(4), 729–744. <https://doi.org/10.1080/0143659032000105858>
- Shen, H. (2018). Building a Digital Silk Road? Situating the Internet in China's Belt and Road Initiative. *International Journal Of Communication*, 12, 19. Retrieved from <https://ijoc.org/index.php/ijoc/article/view/8405>
- Shimin, C. H. 2013. Chinese martial arts films and China's soft power in Singapore. *China Media Research*, 9(2),

11+. <https://link.gale.com/apps/doc/A330802612/AONE?u=anon~185ea247&sid=googleScholar&xid=d5fe185f>

Shoebridge, Micheal. 2018. Chinese Cyber Espionage and the National Security Risks Huawei Poses to 5G Networks, Commentary, A Macdonald-Laurier Institute Publication, True North in Canadian public policy, November 2018

Simon, H. A. 1979. Rational Decision Making in Business Organizations. *The American Economic Review*, 69(4), 493–513. <http://www.jstor.org/stable/1808698>

Singh, Ajit. 2021. The myth of ‘debt-trap diplomacy’ and realities of Chinese development finance, *Third World Quarterly*, 42:2, 239-253, DOI: 10.1080/01436597.2020.1807318

Snidal, D. 1985. The Game Theory of International Politics. *World Politics*, 38(1), 25–57. <https://doi.org/10.2307/2010350>

Snyder, G. H. 1961. *Deterrence and Defense: Toward a Theory of National Security*. Princeton: Princeton University Press.

Snyder, G. H., & Diesing, P. (1977). *Conflict among nations: Bargaining, decision making, and system structure in international crises*. Princeton, N.J: Princeton University Press

Solik, Martin. 2020. “Social-Conservative Russian Soft Power: A Traditional Agenda and Illiberal Values as a Source of Attraction or Coertion? A Case Study of Slovakia.” *UNISCI Discussion Papers*, no. 54 (October): 107–48

Storey, D. 2009. Political Geography, *International Encyclopedia of Human Geography*, Elsevier, strany 243-253, ISBN 9780080449104

Su, W. 2010. New strategies of China’s film industry as soft power. *Global Media and Communication*, 6(3), 317–322. <https://doi.org/10.1177/1742766510384971>

Sukar, Abdulhamid & Syed Ahmed. 2019. Rise of trade protectionism: the case of US-Sino trade war, *Transnational Corporations Review*, 11:4, 279-289, DOI: 10.1080/19186444.2019.1684133

Sun, Wanning. 2020. Vessels of Soft Power going out to Sea, in *Soft Power with Chinese Characteristics: China’s Campaign for Hearts and Minds*, ed. Kingsley Edney, Stanley Rosen, Ying Zhu, ISBN: 978-1-138-63165-6

Sun Tzu, & Griffith, S. B. 1963. *The Art of War*. Oxford: Oxford University Press, ISBN-10: 0195015401

Surowiec, P. 2017. Post-Truth Soft Power: Changing Facets of Propaganda, “Kompromat”, and Democracy. *Georgetown Journal of International Affairs*, 18(3), 21–27. <http://www.jstor.org/stable/26395920>

Taylor, Ian. 2000. Legitimation and de-legitimation within a multilateral organisation: South Africa and the Commonwealth, *Politikon*, 27:1, 51–72, DOI: 10.1080/02589340050004091

Taylor, Ian, & Cheng, Zhangxi. 2022. China as a ‘rising power’: why the status quo matters, *Third World Quarterly*, 43:1, 244–258, DOI: 10.1080/01436597.2021.2005462

Taylor, N. 2007. China as a Status Quo or Revisionist Power? Implications for Australia. *Security Challenges*, 3(1), 29–45. <http://www.jstor.org/stable/26458849>

The Essence of the Greek-Turkish Rivalry: National Narrative and Identity, 2011, Hellenic Observatory Papers on Greece and Southeast Europe, napsal Alexis Heraclides pro Hellenic Observatory European Institute, GreeSEPaper No. 51, Říjen 2011

The Outlook for the Greek External Relation in 2022, 2022, napsala Evelyn Karakatsani pro Chine-CEE Institute, Weekly Briefing, vol. 47, No 4. (GR), January 2022, https://china-cee.eu/wp-content/uploads/2022/02/2022er01_Greece.pdf

Tonchev, Plamen. 2021. Sino-Greek Relations in Greek and Chinese Media, 2020. Institute of International Relations (IIER), březem 2021

Tonchev, P., Bentis, A., Carulas, C., Mihalaris C., Papoutsas, G., 2018. China’s Image in Greece 2008-2018. Institute of International Relations (IIER), October, 2018

Trager, Robert F. & Dessislava P. Zagorcheva. 2006 “Deterring Terrorism: It Can Be Done.” *Quarterly Journal: International Security*, vol. 30. no. 3. (Winter 2005/06):

87-123

Turesanyi, R., Kachlikova, E. 2020. The BRI and China’s Soft Power in Europe: Why Chinese Narratives (Initially) Won. *Journal of Current Chinese Affairs*, 49(1), 58–81. <https://doi.org/10.1177/1868102620963134>

Tzogopoulos, George. 2020. Greece, China and the 17+1 Initiative, Hellenic Foundation for European & Foreign Policy Policy Paper, November 27, <https://www.eliamep.gr/en/publication/ελλάδα-κίνα-και-πρωτοβουλία-17-1/>

Unger, Jonathan. 1996. *Chinese Nationalism*, Routledge, vydání 1., ISBN 9781563248108

Van Cranenburgh, Oda. 2019. Democracy Promotion: Comparing African and Asian Experiences, *The African Review* Vol. 46. (no. 1), 1.června 2019

Van Evera, S. 1998. Offense, Defense, and the Causes of War. *International Security*, 22(4), 5–43. <https://doi.org/10.2307/2539239>

Vasilopoulou, Sofia. 2018. The party politics of Euroscepticism in times of crisis: The case of Greece. *Politics*, 38(3), 311–326. <https://doi.org/10.1177/0263395718770599>

Védrine, Hubert & Diminiquem Moisi, 2001, *France in an Age of Globalization*, Brookings Institution Press, ISBN: 9780815700074

Vogel, Ezra F. 2011. *Deng Xiaoping and the Transformation of China*, Harvard University Press, ISBN:978-0-674-05544-5, kapitoly 6.-12.

Von Neumann, John & Morgenstern, Oskar (1944): *Theory of Games and Economic Behaviour*. Princeton: Princeton University Press

Walker, C. 2018. What Is "Sharp Power"? *Journal of Democracy* 29(3), 9-23. doi:10.1353/jod.2018.0041.

Walker, C., Kalathil, S., & Ludwig, J. 2020. The Cutting Edge of Sharp Power. *Journal of Democracy* 31(1), 124-137. doi:10.1353/jod.2020.0010.

Walt, Stephen M. 1987. 'The Origin of Alliance', Cornell University Press: Ithaca.

Wang, Bo, Karpathiotaki, Pelagia, Dai, Chengzheng. 2018. The Central Role of the Mediterranean Sea in the BRI and the Importance of Piraeus Port, *Journal of WTO and China*, Vol.8, No.4

Wang Huning, 1993. Culture as National Strength: Soft Power, *Fudan Journal (Social Sciences edition)*, (3), 91–96.

Womack, Brantly. 2010. *China Among Unequals: Assymetric Foreign Relationships in Asia*, World Scientific Publishing Co. Pte. Ltd. ISBN-13: 978-981-4295-27-7

World Bank Blogs. 2018. Three Opportunities and Three Risks of the Belt and Road Initiative, Michele Ruta, 4. květen 2018, <https://blogs.worldbank.org/trade/three-opportunities-and-three-risks-belt-and-road-initiative>

Wu, P. 2022. China's Propaganda Strategy: Evidence from State-Owned News Networks' English-Language Twitter Posts. (February 4). <https://doi.org/10.31234/osf.io/78239>

Xu, Jia, Mohsen Bahmani-Oskooee, Huseyin Karamelikli, 2022. On the asymmetric effects of exchange rate uncertainty on China's bilateral trade with its major partners, *Economic*

Analysis and Policy, Volume 73, Pages 653-669, ISSN 0313-5926,
<https://doi.org/10.1016/j.eap.2021.12.017>.

Yağcı, Mustafa. 2018. Rethinking Soft Power in Light of China's Belt and Road Initiative, *Uluslararası İlişkiler*, Vol. 15, No. 57, 2018, pp. 67-78, DOI: 10.33458/uidergisi.518043

Yan Xuetong. 2007. *Zhongguo ruan shili youdai tigao* (The path for China to increase its soft power), *Zhongguo yu shijie guancha* (China and World Affairs), no. 2:2

Yang, Rui. 2015. China's Soft Power Projection in Higher Education. *International Higher Education*. 10.6017/ihe.2007.46.7938.

Yu Xintian. 2008. The Role of Soft Power in China's Foreign Strategy, *Guoji Wenti Yanjiu*, March 13, 2008

Zakaria, Fareed. 2010. *Post-americký svět*, Academia Praha, vydání 1., ISBN: 978-80-200-1852-6

Zhang, Guozuo. 2017. *Research Series on the Chinese Dream and China's Development Path*, Social Sciences Academic Press, vol. 1, ISSN 2363-6866

Zimelis, A. (2011). Let the Games Begin: Politics of Olympic Games in Mexico and South Korea. *India Quarterly*, 67(3), 263–278. <https://doi.org/10.1177/097492841106700305>

Zimola, Bedřich. 2000. *Operační výzkum*, Nakladatelství Vysokého učení technického v Brně, ISBN: 80-214-1664-5

Seznam tabulek

Tabulka 1 – Joseph S. Nye, Tři typy státní moci (2005,31), vlastní zpracování.....	19
Tabulka 2 – Znázorňuje potencionální užitek (U) Číny ze vztahu s Řeckem v případě různých scénářů (Převzato od Kironská a Jiang, 2022)	54

Seznam obrázků

Diagram 1 znázorňuje potenciální hodnotu pro Ψ , která znázorňuje vliv hráče 2 pro expanzní sílu Číny	50
--	----

Abstrakt

Čína je stát, který je v mezinárodním prostředí vnímán velmi kontroverzně. Někteří akademici se domnívají, že spolupráce s Čínou na nadnárodních projektech je silně riziková, druzí naopak v Číně spatřují silný potenciál přispět svými zkušenostmi jiným státům v jejich ekonomickém rozvoji. Koncept čínské „soft power“ je proto často diskutován obzvláště ve spojitosti s jeho negativní konotací, i proto se autorka této práce rozhodla blíže zkoumat projevy čínské soft power v konkrétním prostředí. Tato diplomová práce se zaměřuje na případovou studii Číny a Řecka, ve které autorka zkoumá, jak soft power působí v jejich vztahu. Čínská soft power v zahraničí, konkrétně v Řecku, má řadu specifik, ať už se jedná o účast v iniciativách Pás a stezka a 16+1 nebo přítomnost dvou Konfuciových institutů na řeckém území. Práce si klade za cíl konceptualizovat a specifikovat čínskou soft power v Řecku a následně pomocí sestavení modelu teorie her odpovídat na to, jaký je nejpravděpodobnější vývoj bilaterálního vztahu Řecka a Číny.

Klíčová slova: Čína, Řecko, soft power, hard power, smart power, sharp power, teorie her

Abstract

China is a state, that is considered highly controversial. While some academics see the cooperation with China on international projects as risky, simultaneously, there are some who consider China a valuable partner for their development. Therefore, the concept of Chinese soft power is often believed to be a negative one and needs special attention when analysed. This diploma thesis focuses on bringing up the case study of Chinese soft power in Greece to show how it works in the practice of bilateral relations. As this study shows there are few specifics when it comes to the Chinese soft power in Greece. To be precise Greece, is a member of not one but two Chinese international initiatives, namely the Belt and Road initiative and the China-CEE initiative, there are also two Confucius Institutes in Greece. The thesis aims to conceptualize and specify the Chinese soft power in Greece, while using the game theory method to answer the question, what is the most possible development in the relations between China and Greece.

Keywords: China, Greece, soft power, hard power, smart power, sharp power, game theory